



Snimi savršenu fotografiju.
Idi do ekstrema.

© Craig Kolesky



Spremi ste da idete do ekstrema kako bi snimili savršenu fotografiju?

Sa SanDisk Extreme[®] Pro[™] CompactFlash[®] karticom svaki put ćete uspeti da napravite baš takav snimak. Kombinacija UDMA 6 i SanDiskov Power Core[™] Controller omogućava munjevite brzine zapisa i očitavanja od 90 MB/sec*.

Ali to nije sve. Automatska provera i korekcija eventualne greške najbolji su u svojoj klasi. Kućište kartice prošlo je rigorozna ispitivanja i sposobno je da izdrži opterećenja, ekstremne udarce, vibracije, temperature i vlažnost. Zato memorijsku karticu SanDisk Extreme Pro možete bez razmišljanja da izložite svim ekstremnim uslovima neophodnim za vašu savršenu fotografiju.

Profesionalcima su neophodni izuzetna brzina i pouzdanost. Pravi profesionalci koriste SanDisk Extreme memorijske kartice.

SanDisk. Najveći svetski proizvođač fleš memorijskih kartica.



90 MB/sec
kapaciteti do 64 GB

SanDisk

www.SanDisk.com/ExtremeTeam

Brzine zapisa/očitavanja od 90 MB/s. Na osnovu SanDisk internog ispitivanja, performanse mogu da budu niže u zavisnosti od host uređaja. 1 megabajt (MB) = 1 milion bajtova. 1 gigabajt (GB) = 1 milijarda bajtova. Određeni deo kapaciteta nije dostupan za smeštanje podataka. SanDisk, SanDisk logo, CompactFlash i SanDisk Extreme su žigovi SanDisk Corporation, registrovani u SAD i drugim zemljama. SanDisk Extreme Pro i Power Core su žigovi SanDisk Corporation. © 2010 SanDisk Corporation. Sva prava zadržana.

ReFoto



ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE | BROJ 73 | SEPTEMBAR 2010 | WWW.REFOTO.RS

Panasonic Lumix DMC-G2
Fuji HS10
Canon Ixus 300HS
Nikon 24 mm f/1,4G ED

CAMERA RAW 6.1
Svi alati u jednom
FOTOFINIŠ
24h maraton

Dokument o Guči
Aleksandar Kelić

Kreativna komercijala
Bruno Ehrs

Hrana

- naučite kako da je osvetlite
- obavezno angažujte stilistu hrane
- pronađite svoj stil



DIN 250
K. M. 8
KUNA 30
DEN. 250
EVRA 4

ISSN 1450-0511
46E9-0511
73

Profoto rasveta ... vaša strast



Profesionalnim fotografima danas je potrebna, izdržljiva, brza i pouzdana monoblok fleš glava specijalno dizajnirana za digitalnu fotografiju i zahtevne poslove. Profoto je priznati svetski lider u proizvodnji elektronske fleš rasvete.

Novi D1 predstavlja 40 godina Profoto iskustva u kreiranju savršene fleš rasvete.

Profoto D1 Air proizvodi se u verzijama od 250, 500 i 1000 Ws.

Detaljnije na: www.profoto.com/d1

***Pored D1 serije, u prilici smo da vam ponudimo ComPact seriju, dok traju zalihe!**

Dok traju zalihe

ComPact KIT 300/300
2x Compact 300
Torba, 2 stativa i 2 kišobrana
Normalni zum reflektor
Sinhro kabl 5m

1.099€

Dok traju zalihe

ComPact KIT 300/300R (remote)
2x Compact 300 R 344mhz
Torba, 2 stativa i 2 kišobrana
Normalni zum reflektor
Sinhro kabl 5m
Bežični okidač Pocket Wizard Plus 2

1.449€

Specijalna cena

D1 Studio Kit 500/500 Air
2x D1 500 Air
Torba, 2 stativa i 2 kišobrana
Profoto Air Remote
(potpuna kontrola blic glave daljinskim upravljačem)

2.869€

EKSKLUZIVNI UVOZNIK I DISTRIBUTER

REFOTB

Pčinska 15a, 11000 Beograd, 011/64-56-151; 30-87-004
E-mail: info@refot.com

Profoto
The Light Shaping Company

ABSsoft

Poslovni informacijski sistemi



- savremeni ERP informacijski sistemi
- web aplikacije
- mobilni uređaji
- upravljanje ljudskim resursima
- proverena platforma MS-SQL Server

*Prikazane cene su u evrima. Plaćanje u dinarskoj protivrednosti po važećem kursu.



SIGURNA KARIKA VAŠEG POSLA

Gospodara Vučića 21
11000 Beograd
tel: +381 (11) 38 11 500
e-mail: office@absoft.rs
www.absoft.rs

Microsoft
GOLD CERTIFIED
Partner

STALNE RUBRIKE

- 6 **U FOKUSU**
Plava fantazija
- 10 **AKTUELNOSTI**
Izložbe, najave, konkursi, knjige
- 16 **MOJE ISKUSTVO**
Gigantski format fotografije – mogućnosti i predrasude
- 46 **DEŠAVANJA**
Fotofila 5 – Timski rad, dinamičnost, razmena postojećih i stvaranje novih iskustava, osnovni su ovogodišnji utisci
- 54 **Dani fotografije u Srbiji, Čačak 2010** – Osmi put za redom iznenađuje svojim kvalitetom
- 58 **IZLOŽBE**
Utisci i nagrade sa trideset i osme izložbe fotografija "Život sela"
- 62 **VEB-PORTAL**
Paralelno sa džez festivalom, održan je i FotoFinish "24h" maraton
- 65 **Foton** Foto-škola koncipirana na raznovrsnosti mišljenja, pristupa i načinu rada
- 78 **LEGENDE KOJE TRAJU**
Svrstavana je u sam vrh japanske fotografske industrije – Minolta XD-7
- 80 **FOTO-KLINIKA**
Nov način komentarisanja vaših radova
- 84 **FOTO-KONKURS**
"Praksa na delu – Širokougaono" i "Igra svetlosti"
- 96 **PISMA ČITALACA**



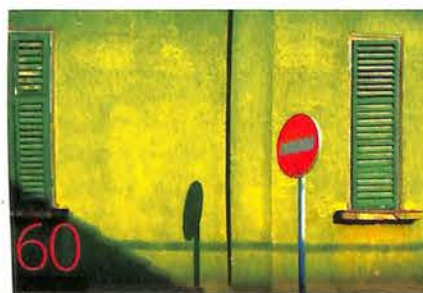
© ALEKSANDAR KELIĆ

FOTOGRAFI

- 20 **BRUNO EHRS**
Predstavljamo delić njegovog fantastičnog rada, koji ga je u Švedskoj, a i šire, pozicionirao kao jednog od najboljih fotografa reklamne fotografije
- 48 **ALEKSANDAR KELIĆ**
"Život je truba" je izložba nastala kao rezultat Kelićevog dvadesetogodišnjeg kontinuiranog fotografisanja Dragačevskog sabora trubača u Guči



**MALI I UDALJEN IZVOR SVETLA POSTAVLJEN ŠTO DALJE
I DOVOLJNO NISKO POJAČAVA TEKSTURU JELA I DOČARAVA SOČNOST HRANE**



60



54



46



65



20

© BRUNO EHRS



73

76

38

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 64 **NOVITETI**
Novosti iz fotografskog sveta
- 70 **PANASONIC LUMIX DMC-G2**
Lumix G-serija kompaktnih digitalnih fotoaparata s izmenljivim objektivima impresionira svakim novim modelom
- 73 **NIKON AF-S NIKKOR 24 mm F/1,4G ED**
Visok kvalitet snimljenih fotografija na celom rasponu otvora blende
- 74 **CANON IXUS 300 HS**
Brzina, kvalitet i dizajn s rezolucijom od 10 miliona piksela
- 76 **FUJIFILM FINEPIX HS10**
Kompaktni digitalni fotoaparat, napravljen u D-SLR stilu, jedan od najboljih u svojoj klasi



70



64



74

FOTO-ŠKOLA

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA, DIGITALNA OBRADA

- 28 **PRAKSA NA DELU – HRANA**
Fotografisanje hrane i ostale dakonije
- 38 **CAMERA RAW U PRAKSI**
Ovaj program postaje ultimativni alat koji obradu digitalnih snimaka pretvara u jednostavan i, pre svega, brz proces
- 42 **PHOTOSHOP ELEMENTS 8**
Još jedan član Photoshop porodice, koji omogućava brzu i laku obradu i organizaciju snimljenog materijala, bez mnogo učenja i truda
- 44 **ŠKOLA NOVINSKE FOTOGRAFIJE**
Definicija bi mogla da bude: slobodna, ulična, neobavezna fotografija



58



15

44

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

OSNIVAČ Slobodan Vukadinović
IZDAVAČ Studio One, Beograd, Pčinjska 15a
DIREKTOR Marija Vukadinović
 marija.vukadinovic@studioone.rs
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
 žiro-račun 160-328850-16
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Tomanović,
 ivana.tomanovic@refoto.co.rs
IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.rs
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs
REDAKCIJA Svetislav V. Dragović, Miroslav Nikoljačić, Imre Szabó, Goran Malić, Tomislav Peternek
SARADNICI Jelena Matić, Igor Ilić, Marija Milovanović-Maksimović, Radomir Maša Dikosavijević, Zoran Imširagić, Nenad Petrović, Ljubomir Zlatanović, Srđan "Abdee" Abdjević, Darko Stanimirović, Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska), Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz), Andrijana Pajović, Predrag Vučković
TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Cvejanović
LEKTOR Zorana Pejković
MARKETING mr fot. Dragan Pavlović,
 dragan.pavlovic@refoto.co.rs
 tel. 011/34-49-641; faks. 011/78-60-234
ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS Studio One – Rukopisi i prilozi se ne vraćaju.
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs

CIP – Katalogizacija u publikaciji
 Narodna biblioteka Srbije, Beograd
 77
 FOTO: časopis za kulturu fotografije / glavni i odgovorni urednik Ivana Tomanović. – 1996. br. 1 – – Beograd (Pčinjska 15a): Studio One, 1996 – (Beograd: Politika). – 30 cm
 Mesečno. – Od br. 4 (2001) štampa se latinicom, a naslov je Refoto
 ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
 COBISS.SR-ID 117858055

© Sva prava zadržana.
 Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovani ili objavljeni u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje, bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

NASLOVNA STRANA



© BRUNO EHRS, "PASULJ IZ DŽUNGLE U MALEZIJU"

"Razigrani"

MIRSAD MUJANOVIĆ, TRAVNIK, BiH

"Već duže vreme opsjednut sam ljepotom veličanstvenih, dobroćudnih divova – konja. Imam sreću da moj komšija na periferiji grada, nedaleko od moje kuće, obavezno ima jednog ili dva konja. Često se desi da napuštam svaki posao kad ih ugledam na obližnjem brijegu, grabim fotoaparata i s tima pratim njihovo ponašanje dok pasu. Vrebam njihove nesvakidašnje poze, čekam određeni ugao svjetla, koji će najbolje istaći njihovu ljepotu. Tako sam snimio i ovu fotografiju, za koju je moj prijatelj rekao da je doživljava kao "Odu slobodi" pa sam odlučio da na nekim budućim izložbama nosi upravo takvo ime.

Nikon D90, 18-105 mm, ISO 400, 1/160 s, f/6,3 i objektiv na 105 mm."

Rođen 1953. u Travniku. Po zanimanju je nastavnik razredne nastave. Fotografijom se bavi od 1979. godine. Fotografsko znanje sticao je samoobrazovanjem, kroz stručnu fotografsku literaturu i časopise, kao što je bila nekadašnja *Foto kino revija*. Dugo vremena je službovao i živio na području Novog Travnika. Izlagačkom fotografijom počinje da se bavi s povratkom u rodni Travnik 2006, kada postaje jedan od osnivača foto-kluba FOT "Travnik". Trenutno je nosilac zvanja KM AUFBIH.

Savet autora

Naravno da je gotovo nemoguće u stvarnosti vidjeti ovako idealan raspored likovnih elemenata, i stoga bih podijelio kratki tutorial o obradi ove fotografije sa čitaocima našeg *Refotoa*. Prvo sam napravio novi sloj, potom u filterima kliknuo na Render > Clouds, zatim Image > Adjustments > Threshold. U filterima sam aktivirao Blur > Radial Blur. Onda sam potvrdio kružić ispred oznake Zoom i povukao klizač sasvim desno. Pošto željeni zraci treba da padaju iz gornjeg lijevog ugla, kliknuo sam sasvim lijevo gore u šemi Blur centar i potvrdio OK. Da bih dobio što finije zrake, ponovio sam filter tri puta (kraticom Ctrl+F). Sloj sam učinio djelimično providnim kako bih pratio odnos gornjih elemenata u odnosu na pozadinski sloj. Zatim sam kliknuo Edit > Transform > Distort kako bih oblikovao svjetlosne snopove. U paleti Layers, pomoću klizača Fill, dodatno sam regulisao nivo providnosti zračka. Mekom gumicom obrisao sam oštre ivice kako bi prelaz bio sasvim blag. Kad sam bio zadovoljan, spojio sam slojeve. Nadam se da ovakva intervencija na ovoj fotografiji i nije veliki grijeh, pošto sam dobio estetski i emotivno, po meni, snažnu kompoziciju.



U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE

REFOTB

U fokusu



NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA



IGOR VITOMIROV, MALME, ŠVEDSKA, "KAZOOM"

"Fotografija je napravljena za modnu kolekciju modne dizajnerke Dane Stojaković (Kazoom). Ovo je samo jedna fotografija u toj seriji. Lokacija je bila jedna stara i napuštena fabrika. U izradi fotografije koristio sam nekoliko tekstura starih zidova, kako bi fotografija dobila na izražajnosti. Fotografisano sa Canon 5D mark II i objektivom Canon 16-35mm 2,8 L, uz pomoć dva Elinchroma bx 400 blica. Ostatak fotografija možete videti na: <http://kazoomfashion.blogspot.com/> i na <http://www.facebook.com/album.php?aid=155662&id=19295818204&ref=mf>."

Ima 36 godina i živi i radi u Švedskoj (Malmö) kao profesionalni fotograf. Okvir njegovog rada su umetnička, modna fotografija, arhitektura i portreti. Inače, poreklom je iz Zrenjanina.

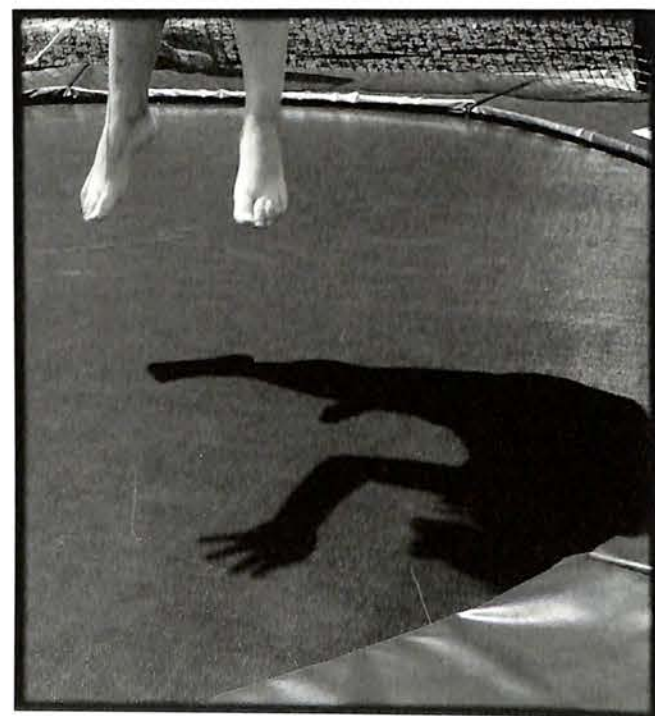
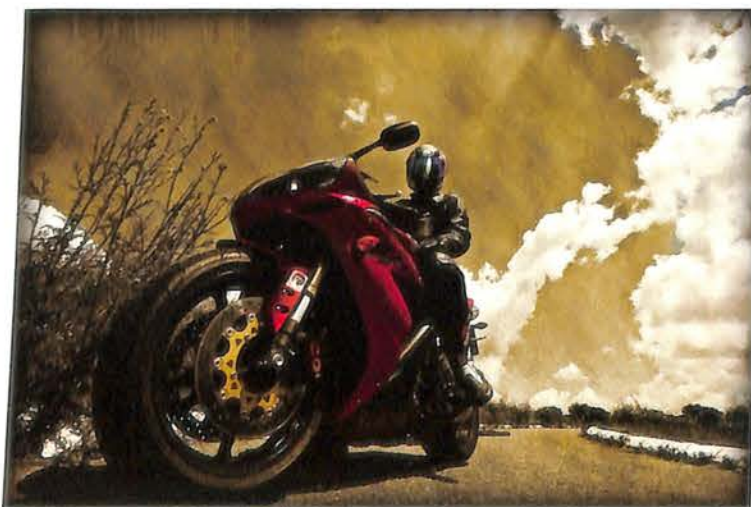
BRANIMIR NEDELJKOVIĆ, BEOGRAD, "MAD BIKER"

"Ljubav prema brzini i, generalno, stvarima koje izazivaju lučnije adrenalina u krvi bile su, da kažem, osnovni motiv za stvaranje ovakve fotografije. Moram da razjasnim, nisam ja taj koji voli brzinu i besne motore. Fotografija "Mad biker" je jedna od nekoliko iz serije koja za ideju ima priču o mom dobrom prijatelju..."

I tako, u junu, čuli smo se i dogovorili da napravimo jedan set fotografija. Fotografisano je u Beogradu, na obodu šume Košutnjak. Ali predeo je bio takav da mi je ideja bila da sve u finišu izgleda malo apokaliptično. Od opreme sam koristio Canon EOS 5D mark I i objektiv 17-40 f/4 L, a za dodatno osvetljenje jedan blic 580EX sa soft boxom. Okidanje blica je bilo

preko bežičnog prijemnika i predajnika. Obrada je urađena prvo u DxO 6, a potom u Photoshopu. Što se tiče naziva fotografije, ideja je došla spontano. S obzirom na vreme koje mu je bilo potrebno da pređe od Budimpešte do Beograda (oko 440 km) i izračunate prosečne brzine od 275 km/h, nijedan drugi naziv ovoj fotografiji ne bi bolje odgovarao."

Rođen je 1976. godine u Beogradu. Fotografijom se bavi od 2000. godine. Oblasiti u kojoj je sebe pronašao su ljudi, tj. portreti i fotografisanje svadbi, ali iz jednog potpuno drugačijeg ugla u odnosu na ono na šta smo navikli kod nas. Član je Foto-saveza Srbije od 2006, a fotokluba "Šumarac" od 2003. godine i redovno učestvuje na raznim izložbama i takmičenjima.



ZLATAN KNEŽEVIĆ, UŽICE, "EVIL SHADOW"

"Nemam profesionalnu, čak ni poluprofesionalnu opremu, već koristim kompaktne digitalne fotoaparate Praktika Luxmedia 7303 i Samsung WP 10. Posebno me oduševljava i interesuje crno-bela fotografija, i iz tog razloga sam osnovao grupu na Facebooku "World Of Black & White Photography", koja je trenutno apsolutni lider

crno-bele fotografije na netu i broji oko 5.500 članova, i ima oko 5.300 fotografija u galeriji. Oduševljen sam vašim radom i konceptom časopisa i moram da priznam da sam dosta toga naučio i usavršio čitajući Refoto."

Zlatan je rođen 1979, poreklom iz Užica. Fotografijom se bavi iz hobija, inženjer je metalurgije.



ĐORĐE GAVRILOVIĆ, NOVI SAD, "DAN D - POSLEDNI SAN"

"Ova zanimljiva manifestacija se odigrala u Segedinu, povodom obeležavanja godišnjice iskrcavanja u Normandiju. Naišao sam na grupu ljudi, autentično obučeni, u punoj ratnoj opremi iz vremena Drugog svetskog rata. Bilo je tu originalnih pakovanja hrane i pića, kao i ostale prapratne nevojne i vojne opreme. Čekao sam sunce počne da se probija kroz drveće u parku gde su bili stacionirani, kako bih mogao da napravim neku priču. Otuda i fotografije vojnika koji se sprema za "poslednji san" pred iskrcavanje."

Rođen je u Sremskoj Mitrovici 1972. godine, a od 1991, od

početka studija, živi i radi u Novom Sadu. Po struci je diplomirani inženjer mašinstva, a vrsta posla kojim se bavi omogućava mu česta i razna putovanja. Fotoaparat mu je uvek pri ruci. Samim tim, izbor motiva je mnogo veći, ali najviše ga zanimaju teme, kao što su veza čoveka s prirodom, kao i veza čoveka u njegovom životnom i radnom okruženju. Ljubav prema fotografiji nasledio je od oca, koji je imao kućnu laboratoriju za razvijanje i izradu fotografija. Od 2006. godine počela je da ga zanima fotografija kao hobi, kada je kupio prozumer Sony H5. Jesenas je kupio polovno telo Canon 40D. Najveće zadovoljstvo mu predstavlja kada neka od fotografija završi u rukama "modela", kad god je to izvodljivo.

AHMED HADROVIĆ, ISTANBUL, TURSKA, "ITALIA, BRAZIL, GERMANY"

"Obilazeći Skadarsko jezero sa obje strane, u drugom dijelu obilaska ušli smo u Albaniju i otišli do Skadra. Hodajući po gradu, koji treba vidjeti radi nevjerovatnog kontrasta koji nosi u sebi kako među ljudima, dijelovima grada, ambijentima... ali, i radi nekih stvari i situacija za koje se može reći da su i pomalo komične. Tako su u toku svjetskog prvenstva u Južnoj Africi studenti u jednom studentskom domu u centru grada, svoje favorite iskazali imenima reprezentacija, ispisanih na prozorima isječenim papirom, nekih obojenim, te zaljepljenim!"

Rođen je i, do završetka visokog obrazovanja, živio je u Sarajevu, BiH. Godine 1991, s jednom firmom iz tadašnje Jugoslavije odlazi na projekat u Ankaru, Turska, a potom u Istanbul, gde i danas živi. Fotografijom se bavi više od 20 godina i u nekim periodima i poluprofesionalno, te profesionalno. Do sada je imao dve samostalne i dve grupne izložbe, a u pripremi je i treća samostalna izložba. Pored osvojenih niza nagrada, kako u zemlji gde živi, tako i internacionalnih objavljivao je radove u knjigama, časopisima, kalendarima širom sveta. Više o njegovom radu možete pogledati na veb-sajtu: www.ahmedhadrovic.com



TIHANA ŠMITRAN, ZAGREB, HR, "SANJA"

"Fotografija je nastala potpuno spontano tijekom snimanja probnih fotografija za jednu manju marketinšku kampanju. Meni se posebno sviđela, jer je to bio trenutak kad je Sanja mislila da ne fotografiram, pa je tek namještal kosu i pozu koju će zauzeti, a ja sam bila sretna kad sam vidjela da sam dobila jednu spontanu, neočekivanu fotografiju. Snimala sam Canonom

40D s objektivom 70-200 mm 4L, 1/160 s, f/5,6, ISO 640."

Rođena je 1985. godine, živi i radi u Zagrebu. Nakon diplome na Ekonomskom fakultetu, zaposlila se u marketinškoj agenciji, gde trenutno radi. Ljubav prema fotografiji rodila se sredinom 2009, i od tada svako slobodno vreme provodi fotografišući. Posebno je zanimaju "life" i portretna fotografija.





Gigantske fotografije

gde su vaše granice?

U svakom broju francuskog časopisa Chasseur d'Images nalazi se spisak fotografskih izložbi koje su otvorene u Francuskoj. Samo u Parizu, u julskom broju časopisa navedeno je 55 izložbi, dok ih je cela Francuska imala oko 230. Hteli mi to ili ne, očigledno je da postoji hiperprodukcija dobrih radova u domenu izlagačke fotografije. Jasno je da u takvoj hiperprodukciji postoji potreba da se na neki način istaknu, izdvoje iz mase dobrih fotografija. U poslednjih 12 meseci imao sam prilike da posetim brojne fotografske izložbe u Baselu, Cirihi i Londonu. Pored dve izložbe "Klasika fotografije" – Irving Penna i Ervina Blumenfelda, kao i izložbe World Wildlife Photo, posetio sam izložbe i galerije koje predstavljaju mlađe, mogu da kažem, avangardne fotografe

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

Tri galerije koje sam posetio u Cirihi prodaju sve izložene fotografije, cene se kreću oko 20.000 evra. No, nije mi cilj da analiziram tržište fotografija, nego da se osvrnem na one fotografije koje su me posebno impresionirale. U Ciriškom Umetničkom muzeju bila je velika izložba Tomasa Strutha, o kojoj ću da napišem par reči. Andreas Gursky i njegov sunarodnik Thomas Struth, oba Nemci i vrlo bliski po starosti, dolaze sa Umetničke Akademije u Diseldorfu i karakteristični su po prezentaciji gigantskih fotografija. Kod "normalno" velikih fotografija, posmatramo ih s neke daljine, uvek tako da vidimo celu

fotografiju. Što je fotografija veća, posmatramo je s veće daljine, i obratno. Kod ovih gigantskih fotografija, situacija je nešto drugačija. Kada kažem "gigantskih" to znači fotografija veličine nekoliko metara koje imaju tako ogromnu rezoluciju da, koliko god prišli blizu te fotografije, sve vreme otkrivete detalje koji su nevidljivi s daljine – lica više stotina snimljenih ljudi mogu se pojedinačno raspoznati. Zbog toga, prilikom gledanja, umesto da budete gledalac, vi postajete, hteli ili ne, deo same fotografije. Zbog svoje ogromne veličine, ne mogu da se sagledaju u jednom pogledu, pošto su mesta na kojima su izložena (muzejske prostorije) mala

za neophodno odstojanje. Osim toga, njihov kvalitet leži u detaljima koji moraju da se otkriju da bi se dobio potpuni utisak. Ova dvojica fotografa snimaju stvari koje su pristupačne svakom ko se bavi fotografijom: gradske pejzaže, sletove, enterijere. Thomas Struth postao je poznat po snimanju gradskih prizora u raznim svetskim gradovima. Pokazao je i snimke cveća, snimljene po narudžbini jedne banke, ali ti snimci me uopšte nisu impresionirali ni estetskim ni tehničkim kvalitetom. Iako su te teme dostupne svakom, nisu svi u mogućnosti da snime tako gigantske fotografije. U normalnom formatu, one su onoliko dobre kao i gomila drugih fotografija koje se mogu videti na izložbama, ali gigantski format proizvodi sasvim drugačiji utisak. Nobuhiro Nakamishi proizvodi više desetina fotografija u formi dijapozitiva velikog formata i prezentira ih jednu blisku drugoj, tako da gledalac može da prati treperenje plamena sveće ili svetala grada. Prikaz je inovativan, ali moram reći da me nije mnogo oduševio, iako galerista izjavljuje da je prodao nekoliko takvih fotografija po visokoj ceni. Claudia Rogge proizvodi takođe gigantske fotografije velikih grupa ljudi koje obeležava kao robu, dok Kenjo Take i Chi Peng prave gigantske fotografije prizora, da ne kažem pejzaža, jer se tu nalaze i ljudi koji nisu slučajno na snimku, ali i ptice ili drugi predmeti koji postoje nezavisno od autora.



GIGANTSKI FORMAT omogućava prikaz mnoštva detalja zbog kojih je neophodno da se zaista približite fotografiji, iako ona, zbog svoje veličine, traži veliko odstojanje za potpuno sagledavanje. Obe fotografije: izložba Thomasa Strutha u Kunsthaus Zürich

Zašto vam pišem o ovome? Pomenuti fotografi žive od fotografije. Jedna fotografija Andreasa Gurskog prodana je za preko 3 miliona dolara! Od tražene cene za fotografije ostalih fotografa reda veličine 20.000 evra po fotografiji, sigurno je da galerija uzima dobar deo na ime provizije, ali i fotograf ima interesa da te fotografije proizvede u ograničenom broju kopija (uobičajeno pet do šest komada, kao i za grafiku) i da ih ponudi na tržištu. Budući da sam, kao i većina naših čitalaca, amateur u fotografiji, ali i po opremi, malo sam se zainteresovao šta koriste ovi fotografi od tehnike. Iako nisam našao eksplicitne informacije, već vreme nastanka pojedinih fotografija nameće zaključak da se tu radi o analognim fotoaparatima vrlo velikog formata, kojima su snimani dijapozitivi, i potom skenirani. Kasniji radovi sigurno su digitalni. Mala je verovatnoća da će neki od njih izlagati kod nas, jednostavno zbog skoro nikakve šanse da te svoje fotografije prodaju po željenoj ceni. Mi smo imali na Kalemegdanu prelepe fotografije Yann Arthus-Bertrana i našeg Zamurovića, koji su nam u velikom formatu, iako ne gigantskom, otkrili prizore naše planete, odnosno naše zemlje iz sasvim neuobičajene perspektive. U takvoj "konkurenciji", logično je da se nameće pitanje: Kolike fotografije može da napravi moja oprema? Kako treba snimati da se iz postojeće opreme izvuče maksimum? Pretpostavljam da većina mojih čitalaca imaju digitalni fotoaparat i da barataju digitalnom terminologijom.

Šta je to "native resolution"?

Da bismo odredili gde su granice naše opreme, pod svim ostalim optimalnim uslovima, treba da razumemo da broj megapiksela koji ima naš fotoaparat, u najgrubljim crtama, određuje koliki format fotografije možemo da očekujemo. Više puta sam u člancima predlagao koliki broj tačaka po inču treba uzeti kao prihvatljiv kva-

litet za fotografsku sliku na papiru. To zavisi od daljine s koje će se fotografija posmatrati. Za one najveće postere koji se gledaju s jedne strane ulice na drugu, broj tačaka po inču može da bude svega 40. Video sam mnoga mišljenja o tome da je 180 tačaka po inču jako dobar kvalitet fotografije, neki kažu 240, ali objektivno mišljenje je da ljudsko oko najvećeg broja ljudi ne može da razaznaže više od 300 tačaka po inču, čak i da fotografiju gledaju s najmanje daljine. Mislim da se toj granici približavaju i štampači koje koristimo. Zato se "native resolution" (možemo da prevedemo kao "osnovna rezolucija") može definisati na toj osnovi. Tako fotoaparat od 12 megapiksela, na primer Nikon D300 (rezolucija slike 4.288 x 2.848 piksela) teoretski ima mogućnost da proizvede fotografiju na papiru formata 241 x 363 mm u rezoluciji 300 dpi, a Canon 1Ds Mark II sa senzorom od 16 Mpix 281 x 422 mm. Svi mi znamo iz prakse da i sa 12 Mpix lako može da se napravi fotografija 36 x 55 cm ako se prihvati sasvim dobra rezolucija od 200 tačaka po inču (dpi).

Znači ova "Native resolution" može da nam služi samo za grubu orijentaciju, iako se često vide zahtevi organizatora izložbi da im se dostavi fotografija u rezoluciji 300 dpi određenog formata. Pored toga, prilikom obrade fotografije, njena rezolucija može se, ali samo u izvesnoj meri, povećati interpolacijom, ne beskonačno jer se time uništava i kvalitet fotografije. Ovu rezoluciju možemo da menjamo samo naniže, jer je ona vezana za fotoaparat koji smo kupili. Možemo da je smanjimo, ako izaberemo opciju za snimanje fotografija u M ili S kvalitetu, umesto L (Large), ali to nikada nisam preporučio, niti sada to činim. Ako se snima sa smanjenom rezolucijom, a fotografija nam treba u većem formatu, nema pomoći. U obrnutom slučaju, sve je moguće.

KAKO SNIMITI FOTOGRAFIJU U NAJBOLJEM MOGUĆEM KVALITETU?

Pikseli, međutim, nisu uvek isti na svim digitalcima

Ako imate mali digitalac koji ima 14 megapiksela, nemojte da izvedete zaključak da su ti megapikseli bolji nego neki D-SLR sa svega 6 megapiksela! Nije samo broj megapiksela važan, nego i njihova veličina. Mali fotoaparat ima mali senzor. Zamislite, ako taj mali senzor iseckate na 14 miliona piksela, koliki mora da bude svaki od tih piksela! Na primer, Nikon D300 i D700 imaju isti broj piksela, ali D700 ima 1,5 puta veći senzor (pun format 24 x 36 mm), dok D300 ima manji senzor, tzv. APS-C. Jasno je da D700 ima "kvalitetnije" piksele. U čemu se ti njihovi kvaliteti razlikuju?

Svaki od piksela treba pod udarom svetla da proizvede neki elektricitet. Mali piksel, zbog svoje veličine, može da proizvede samo malo energije, dok veći piksel može da proizvede mnogo više. Znači, ako koristimo isti ISO broj, s malog senzora dobijamo, pored uobičajeno slabog signala, još i jedan parazitski, takozvani "šum", dok će veliki piksel početi da stvara šum tek od mnogo veće brojke ISO. Drugim rečima, sa D700, koji ima 12 Mpix kao i D300, možete da snimate s daleko većom brojkom ISO, nego što to možete sa D300. Tako se gornja granica za D300 završava na ISO 6.400, a za D700 na ISO 12.800, uz približno isti kvalitet fotografije. A s malog senzora nekog kompaktnog digitalca verovatno ćete dobiti takav kvalitet već na ISO 800, ili eventualno ISO 1.600. Šum na slici vidi se kao zrno s nekadašnjeg filma i nastaje kada se snima s većom osetljivošću. Ima situacija gde je važnije dobiti fotografiju uopšte, pa se tu malo progleda kroz prste kvalitete fotografije.

Isečak fotografije

Kod analize fotografije često se predlaže i usvaja nekakav isečak, kojim se popravljaju kompozicija fotografije i uklanjaju nepotrebni detalji. Tom prilikom ne koristimo pun format fotografije i njen pun kvalitet. Da ne bismo trošili dragocene piksele, treba vrlo brižljivo da kadriramo. Na primer, pisao sam o tome da kad se fotoaparat ne drži potpuno horizontalno, a linija horizonta se vidi u kadru, veoma smeta ako je nakrivljena i mora se ispraviti. To se lako ispravlja u Photoshopu, ali zbog isecanja fotografije, gubi se jedan deo površine, tj. jedna količina piksela. Što je još važnije, ako smo snimali širokougaonim objektivom, onda smo tako nespreditnim kadriranjem smanjili i vidni ugao, što je, pri snimanju spoljne i unutrašnje arhitekture, svakako mana. Profesionalni fotoaparati imaju ucrtanu liniju horizonta na ekranu kod živog

prikaza slike. Takav "horizont" poznaju oni koji su se bavili letenjem. Mala priručna libela koja se stavlja u papučicu fotoaparata može da reši problem padajućeg horizonta.

Trešenje fotoaparata

Čitaoci mojih članaka već su puno puta pročitali da sam pristalica korišćenja stativa, kad god je to moguće i praktično. Pomeranje fotoaparata ne mora da bude vidljivo, ali može da bude toliko da uništi oštrinu merenu brojem linija po milimetru, kojom se označava oštrina objektiva. Ako nam je cilj najveća moguća fotografija, ta stavka postaje vrlo bitna. Problem prave i vibracije koje prouzrokuju podizanje ogedala kod ekspozicije. Neki fotografi predlažu da se za kritičnu oštrinu koristi prethodno podizanje ogedala, tako da ne nastane udar kod okidanja, a ako fotoaparat nema te mogućnosti, da se ne koriste ekspozicije između 1/4 i 1/60 sekunde! Zašto to?

OBJEKTIV I REZOLUCIJA

Ako ste uložili velike pare da pribavite fotoaparat velike rezolucije i objektiv velike moći razlaganja, nema smisla nebrzi radnjama tokom ekspozicije uništiti svoj potencijal.

Kod tih ekspozicija, vibracije nastale podizanjem ogedala predstavljaju značajan deo trajanja ekspozicije. Ako je ekspozicija duža od 1/4 sekunde, udar od podizanja ogedala se smiri i glavni deo ekspozicije se dogodi kada je fotoaparat miran. Kada je ekspozicija kraća od 1/60 sekunde, ta vibracija nema tolikog uticaja. Na mom D300 postoji komanda Mup ("Mirror lock-up"), koja podiže ogedalo i time omogućava da se eksponira u potpunom miru. Neki Canonovi bolji modeli u živom prikazu slike (Live View) imaju opciju Silent Mod u kojem se ogedalo podigne i ostaje zaključano.

Za kontrolu kvaliteta fotografije, dovoljno je da na ekranu fotoaparata uvećate sliku i pogledate fine detalje da li su lepo ocrtani ili nisu. Kod pomicanja fotoaparata, obično je neoštrina u jednom pravcu veća. Ravnomerna neoštrina može biti prouzrokovana pogrešnim uoštravanjem. Obe fotografije snimio Svetislav Dragović

Kvalitet objektiv

Prilikom kupovine objektiv, gleda se kakvu oštrinu može da postigne. Za mene, najlogičniji podaci mogu da se nađu na sajtu www.dpreview.com, jer kod pokazivanja maksimalne moći razlaganja objektiv, pokazuju i linije maksimalnog razlaganja senzora fotoaparata. Kod logične nabavke, te dve linije blizu su jedna druge. Na primer, kada se koristi objektiv osrednjeg kvaliteta na kućištu visoke moći razlaganja, rezultat je nedovoljno dobar. U protivnom, ako imate super kvalitetan objektiv i njegove mogućnosti su iznad fotoaparata, kupili ste isuviše dobar (skup) objektiv, čije kvalitete ne možete da iskoristite. Interesantno je da prilikom snimanja sa stativa, treba da se isključi antivibracioni sistem (VR, IS, ili kako se već naziva). To ima smisla, jer taj sistem je namenjen eliminisanju ili redukciji vibracija fotoaparata prilikom snimanja "iz ruke", što sa stativa nije slučaj.

Suvišno zatvaranje blende

Svaki objektiv daje najbolju oštrinu na optimalnoj blendi, koja predstavlja zlatnu sredinu između najvećeg i najmanjeg otvora, što je, obično, blenda 8 ili 11. Ako nam ne treba velika dubinska oštrina, štetno je zatvarati objektiv preko te vrednosti. Ono što u fizici znamo kao difrakciju (lomljenje svetla) kada prolazi kroz male otvore, uništava i moć razlaganja objektiva. Ako je potrebna velika dubinska oštrina, treba brzi radnjama odrediti gde treba da pada glav-



na oštrina i da li izabrani otvor blende može da pokrije neophodno polje oštine. Tada se oštrina postavi na tzv. hiperfokalnu daljinu i nije potrebno da se objektiv (blenda) više zatvara.

Tačno određena ekspozicija

Svako manipulisanje dobijenom fotografijom koja nije pravilno eksponirana, bilo da je previše ili premalo osvetljena, uništava oštrinu, pored drugih velikih mana. Preekspozirana fotografija nema detalja u svetlinama i ne postoji Photoshop koji će te detalje da pronade. Premalo eksponirana fotografija zahteva da se pojačava dobijeni signal, i time se dobija šum, koji uništava sliku, kao što ju je nekada uništavalo preterano dugo razvijanje filma. Da ne govorimo o bojama koje znatno trpe kod tih iskoraka.

DALJINSKI OKIDAČ

Infracrveni ili pak radio okidač često je neophodan, dok se statični objekti mogu snimati samookidačem, zbog čega i postoji postavka na 2 sekunde zastoja pre okidanja

Moderni digitalni fotoaparati pružaju mogućnost višetruke ekspozicije – "bracketinga". Jednostavno snimimo 3 do 5 ili 7 fotografija s nizom različitih otvora objektiv, odnosno s raznim ekspozicijama. Ako želimo da koristimo HDR tehniku, treba da uzmemo kontrolu ekspozicije pri fiksnom otvoru blende (obično označenim sa "A"), kako promena dubinske oštine ne bi dovela do nepoklapanja superponiranih fotografija.

Zaključak

Cilj mnogih fotografa jeste da sa svojim D-SLR fotoaparatom mogu da snime tzv. "izložbenu fotografiju". Izložbeni format uglavnom nije ispod 20x30 cm, ali najčešći format je 30x40 cm ili 30x45 cm. Za taj format, senzor APS-C formata sasvim je dovoljan. Perfekcionista i brojni profesionalci koriste štampače formata A2 (420x594 mm),

koji su skupi i kao štampači, a posebno boja i papir čine svaku fotografiju skupom. Za njih, kvalitet fotografije sa APS-C formata često nije prihvatljiv, iako se o tome može diskutovati. U svakom slučaju, ako imate fotoaparat sa APS-C formatom senzora, ne napuštajte ideju da napravite sasvim korektnu i ostru fotografiju, sve do A3 formata. Velika fotografija na plemenitom papiru može da košta dosta, a pogotovu ako se računa na izvesni otpad pri radu, tako da je za amatera koji želi da svoje fotografije štampa samostalno, moj predlog da se orijentiše na manje štampače ili na usluge profesionalnih laboratorija. Ako neko teži da pravi gigantske fotografije, gde se dužina jedne strane fotografije meri metrima, za njega nije ni ovaj članak ni fotoaparati koje amateri i većina profesionalaca najčešće koriste.

Međutim, za jednog fotoamatera gigantski format može biti i duplerica u časopisu Refoto ili izložena fotografija 30x40 cm na nekoj grupnoj izložbi ili, još bolje, samostalnoj. Svako od nas kreće se u dimenzijama sopstvenog mikrokosmosa, pa i odnos veličina kreira po njemu. Važno je da veličina ne bude svrha, već samo način izražavanja, i to dobar.

OPTIMALNA BLENDA

Pre sedamdeset-osamdeset godina, vrhunski američki fotografi, kojima je cilj bila najveća oštrina (Ansel Adams, Edward Weston, Edward Steichen i drugi) osnovali su društvo nazvano "F/64", pošto su pretežno snimali s tim otvorom blende. Snimci su bili veoma oštri, i oni su s tom tehnikom postali uzor mnogim fotografima. Treba samo da se podsetimo da je otvor f/64 objektiv od 400 ili 500 mm za format negativna od 9x12 cm pa nadalje (kojima su oni snimali) iznosio 6 do 8 mm, pa nije bilo difrakcije. Toliko milimetara ima normalni objektiv na našim malim fotoaparatom kod otvora f/5,6. Difrakcija ne zna na kom formatu snimate, ona se pojavljuje kod malih otvora, isključivo izraženo u milimetrima. Zato se na malim digitalcima koji imaju objektiv male žižne daljine i ne nalazi manji otvor blende od 8, jer bi uništio dobijenu sliku baš zbog difrakcije.



FUJIFILM

30x World's First!!
Optical Zoom
High Speed
CMOS

FUJIFILM
FUJINON LENS
30x ZOOM 1:4.2-126 1:2.8-5.6 Ø58mm

30x SUPER WIDE

FINEPIX HS10

Fujinon 30x Optical Zoom (24mm-720mm) | 10 Megapixel BSI CMOS Sensor | "Tilting" 3.0-inch LCD | **FULL HD** MOVIE & PHOTO

FinePix. More than you imagined.

PIN
COMPILES

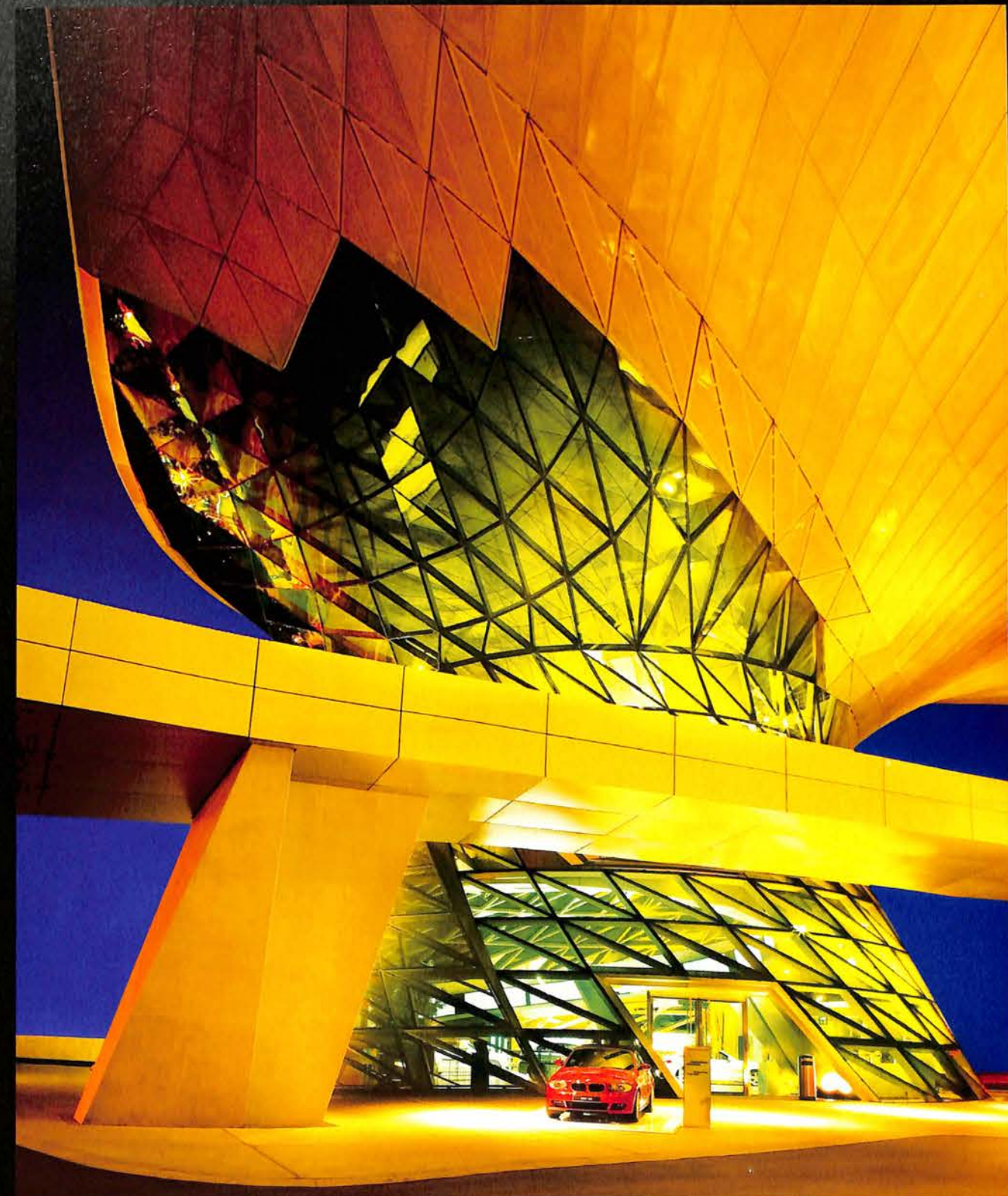
www.pinsoft.com

Tajna

je u jednostavnosti

BRUNO EHRS

© BRUNO EHRS, "NEBESKIVOZ", BANGKOK, TAJLAND

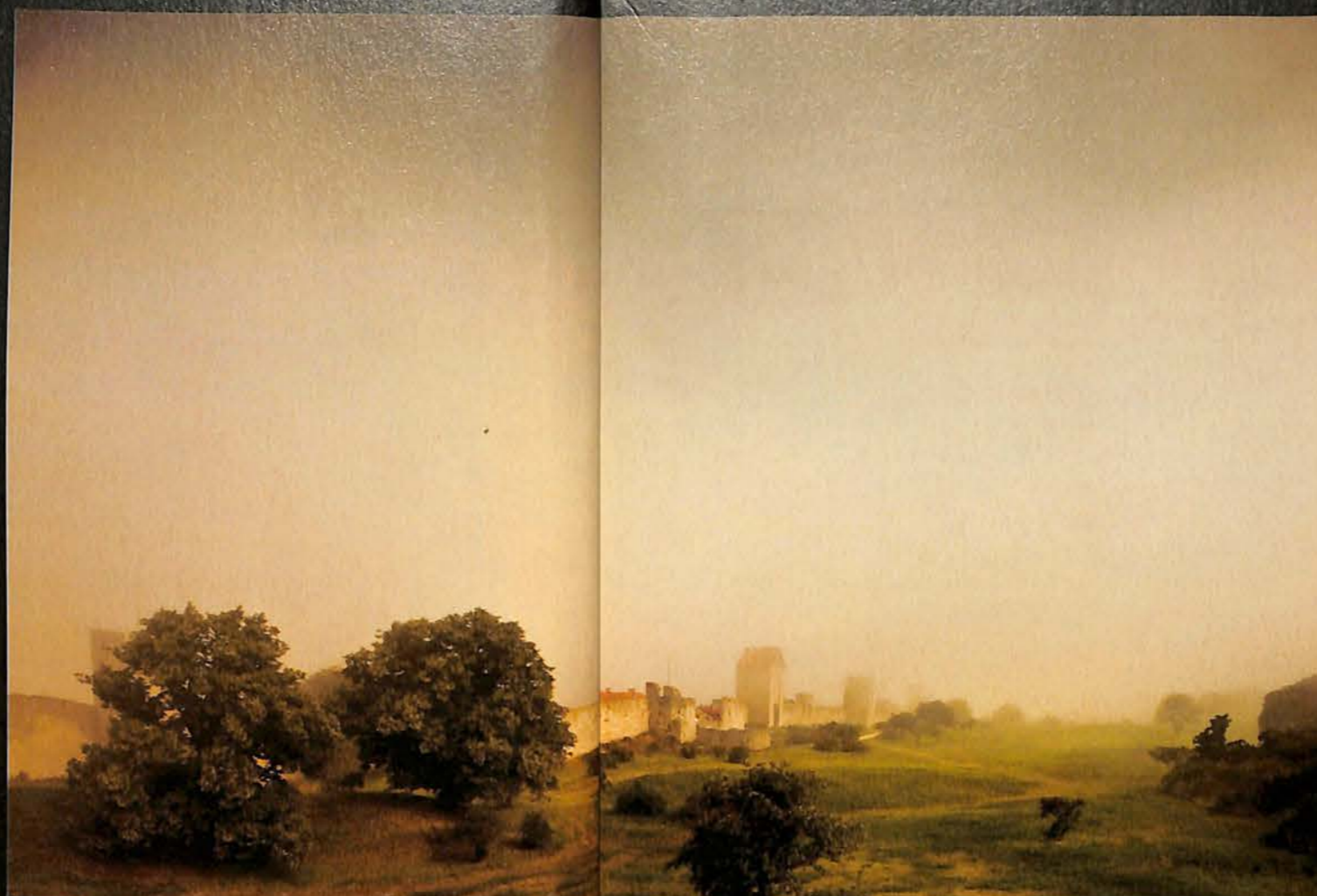


© BRUNO EHRS, "ZGRADA BMW-A", MINHEN, NEMAČKA

Ono što fotografiju čini toliko specifičnom i jedinstvenom jesu ljudi koji stoje iza fotoaparata. Do tih ljudi nekad je teško doći, jer se trude da u svakom trenutku budu nedostižni i profitabilni, ali, srećom, mnogo je više onih koji jednu lepu ali skromnu saradnju shvataju kao odličnu priliku da se bolje upoznamo. Praveći priču o tri najbolja autora na konkursu "Canon Editor's Choice" i tražeći prava za objavljivanje fotografija, stupila sam u kontakt s drugonagrađenim švedskim fotografom Brunom Ehrsom. Polaskan interesovanjem za njegov rad, odmah se ponudio da nam ustupi još fotografija za eventualni portfolio. Pred vama je samo delić njegovog fantastičnog rada, koji ga je u Švedskoj, a i šire, pozicionirao kao jednog od najboljih fotografa, pre svega u oblasti reklamne fotografije. Kroz intervju saznaćete kako je postao fotograf i neka od iskustava na tom trnovitom putu, šta ga inspiriše u fotografiji, kako i za koga radi...



© BRUNO EHRS, "RADNIK U ZELEZARI", BOLIDEN, ŠVEDSKA



© BRUNO EHRS, "GRADSKE ZIDINE IZ DVANAESTOG VEKA", VISBI, ŠVEDSKA

Kako ste postali profesionalni fotograf?

Imao sam nekoliko "početaka" od kojih ću ispričati one najbitnije za moj razvoj i napredak. Pre mnogo godina, kada sam imao tek dvadeset i tri godine, spremio sam se da diplomiram na Državnoj fotografskoj školi u Štokholmu (Švedska). Bio je ponedjeljak popodne i taman sam kupio svoje dijapozitive iz laboratorije na kojima sam snimio prizore Štokholmskog arhipelaga tokom jednog hladnog vikenda. Bili su to fantastični pejzaži prekriveni maglom u zelenosivom tonu, snimljeni trideset godina starim Rolleiflexom. Na putu za kuću, vozeći se metroom, posmatrao sam svoje dijapozitive, usmerivši ih prema svetlu na plafonu voza, koje mi je poslužilo kao priručni svetleći panel (light box). Jedan stariji čovek, lepo obučen, posmatrao me je prijateljski. Nasmejao mi se ljubazno i ja sam mu odvratio pitanjem: "Da li želite da pogledate?" – pitao sam ga i pružio mu dijapozitive.

Odjednom, obojica smo držali filmove nasuprot svetlu na plafonu dok su se stanice smenjivale jedna za drugom. Iznenada, taj čovek je skočio i rekao: "Moram da izađem, ovo je moja stanica! Da li ste vi fotograf" – pitao je. "Ne, ali želim da postanem" – odgovorio sam.

"Ja sam glavni fotograf u Gradskom muzeju Štokholma i trebala bi nam pomoć u narednim mesecima. Kada želite da počnete s radom?"

Da li je rad u muzeju bio dovoljno izazovan?

Još uvek mlad, žudeo sam za novim izazovima i radom na terenu. Posle dve godine rada u muzeju, opet igrom slučaja



© BRUNO EHRS, "DRVO S LIŠCEM", CHANG MAI, TAJLAND



© BRUNO EHRS, "POSLEDNJI RIBARSKI ČAMAC ODLAZI SA PLAŽE", KOPAKABANA, RIO DE ŽENEIRO

ja i sreće, dobio sam priliku da radim u sasvim drugačijem okruženju. Tokom svog slobodnog vremena, snimio sam priču o skladištima starih vozova i ljudima koji su tamo radili. Od tih fotografija napravio sam malu kolekciju i izložio je u biblioteci podzemne železnice. Izložba, u stvari, uopšte nije bila dobra, loše prezentovana bez ramova na panelima na ulazu u biblioteku. Ali, imao sam sreće. Jedan čovek koji je došao da vrati knjige pažljivo je pogledao moje fotografije i nazvao me već istog dana.

"Upravo pravimo novi mesečni časopis *City* po uzoru na *New York Magazine* i *Village Voice* i treba nam fotograf. Da li vam treba posao?"

"Da li mogu da počnem sutra?" – pitao sam spremno!

Velike reportaže za časopis radili su poznati švedski fotografi. Ja sam dobijao male zadatke, koji su zauzimali isto toliko mesta u časopisu. U narednih šest meseci nije se ništa promenilo, dok jednog dana, ležeći na krevetu bez ijednog zadatka i razmišljajući o mojoj, izgleda, ne tako svetloj budućnosti, nije zazvonio telefon. Mlada novinarka se predstavila i rekla kako je oduševljena "mojom" reportažom o Štokholmu noću u poslednjem broju časopis *City*. Odmah sam shvatio da je došlo do greške, jer to nije bila moja reportaža, osim jedne, sasvim beznačajne male fotografije. Novinarka je pozvala pogrešnog fotografa! Odlučio sam da joj ne predočim pravo stanje stvari, nadajući se da je ovo nova prilika za mene i mogućnost da se nešto novo desi u mom životu.

"Sutra odlazim u Pariz da uradim priču za časopis *Vecko Revyn* (tada vodeći časopis o muzici u Švedskoj), a moj fotograf se iznenada razboleo! Tražim zamenu za njega, da li biste pošli sa mnom u Pariz?" – pitala je ona.



© BRUNO EHRS, "SPARGLE", BAVARSKA, NEMAČKA

Naredne dve godine koje sam proveo u časopisu *Vecko Revyn* bile su zabavne i poučne. Snimao sam pop zvezde... ljude iz sveta šou biznisa. Jednog dana, novopridošla glavna urednica časopisa pozvala me u svoju kancelariju. "Pregledala sam sva izdanja u protekle dve godine, i svaki put kad ugledam "otkačenu" fotografiju vidim i tvoje ime pored nje" – rekla je ona. "I šta to znači?" – upitao sam nervozno "Da nećeš dobiti više nijedan zadatak u ovom časopisu" – hladno je odgovorila. Napustio sam njenu kancelariju sa čudnim osećanjem olakšanja, znajući duboko u sebi da je ovaj preokret spasio moju fotografsku karijeru. Tada sam odlučio da nikad više nemam "gazdu" iznad sebe i počeo sam da radim kao nezavisni fotograf.

Kako i za koga radite danas?

Moj rad čine pet različitih oblasti fotografije. Komercijalni deo: rad s reklamnim agencijama, foto-agencijama, izdavačima raznoraznih kuvara i novinska fotografija, kao i nekomercijalni deo tj. fotografija kao umetnička delatnost. Imam svog agenta koji saraduje sa dve foto-agencije kojima stalno šaljem nove radove. Do sada sam snimio fotografije za 15 kuvara i snimio reportaže o putovanjima, hrani, arhitekturi i životnom stilu za vodeće švedske časopise. Učestvovao sam na brojnim izložbama širom Švedske i u svetu, po muzejima i galerijama. Kao mlad autor, zanosio sam se kako ću živeti od umetnosti, ali ona je retko donosila hranu na moj sto. Zbog toga sam naučio da i komercijalni (naručeni) poslovi mogu biti veoma kreativni, inovativni i skoro jednako zahtevni kao i moji umetnički projekti. Sada znam da svaki zadatak ima svoje karakteristike, različite nivoe i mogućnosti. Ne postoje unapred definisani "laki zadaci" i "teški zadaci". Moj zadatak je da obične stvari učinim neobičnim, drugačije viđenim, da realnost prikazem na nov dramatičan način i učinim je vizuelno interesantnom.

Da li često putujete i kako se pripremate za snimanja?

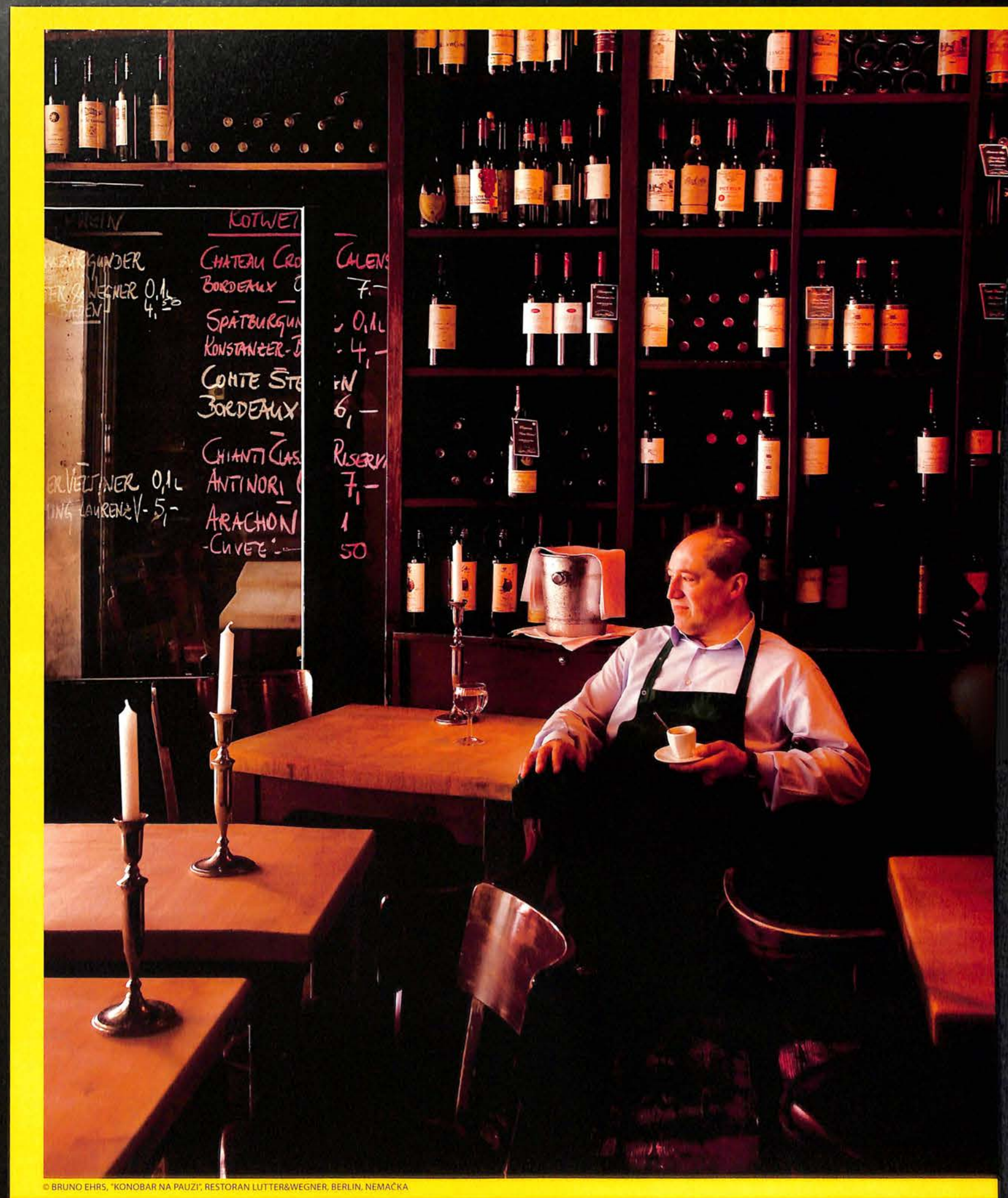
Svaki zadatak zahteva maksimum moje koncentracije i ništa se ne prepušta slučaju. Foto-opremu biram prema zadatku, ali skoro uvek je tu stativ, tri tilt i šift objektivna od 24, 45 i 90 mm. Zatim, tri zum objektivna, koji pokrivaju raspon žižnih daljina od 16 do 400 mm. Takoreći, to je minimum! Kada krećete na zadatak, uvek slušajte svoju intuiciju, jer realnost nikada nije potpuno predvidiva. Ali sreća ne dolazi sama – morate da joj pripremite teren. Uslovi rada nisu uvek idealni, ali vi uvek morate da isporučite dobru fotografiju. To znači da morate biti sposobni da reagujete



© BRUNO EHRS, "ŠKOLJKE U BELON VINJU", MARSEJ, FRANCUSKA



© BRUNO EHRS, "BEI LUK'S FARMELZ GOTLANDIA", ŠVEDSKA



© BRUNO EHRS, "KONOBAR NA PAUZI", RESTORAN LUTTER&WEGNER, BERLIN, NEMAČKA



© BRUNO EHRS, "ZGRADA BMW-A", MINHEN, NEMAČKA



© BRUNO EHRS, "ŠVEDSKA KRALJEVSKA PORODICA", MUZEJ "GUSTAF III", ŠTOKHOLM



© BRUNO EHRS, "GRILOVANA RIBA NA LISTU BANANE", LANGKAVI, MALEZIJA

u trenutku, da se prilagodite situaciji, i da umete da rešite problem, ako on iskrusne. To je ponekad najvažniji deo mog fotografskog rada! Zbog toga sam spreman na nove izazove i igru i retko se oslanjam na svoje iskustvo. Na taj način idem napred i odupirem se ponavljanju i šablonima. Nikada ne težim da snimim samo tehnički korektnu fotografiju, već da izazovem uzbuđenje, da pokažem neku drugu dimenziju koja dobru fotografiju izdvaja od prosečne. Ja sam poput slikara koji se ne oslanja na sam motiv i njegovu "interesantnost", već na način na koji je motiv prikazan i kakvu energiju nosi.

Definišite estetiku vaših fotografija?

Moje fotografije su jednostavne, obično sadrže samo nekoliko elemenata. Za mene, tajna nije u dodavanju elemenata, već u oduzimanju. Zvuči jednostavno, ali u praksi to je često vrlo težak zadatak, jer je sve oko nas prepuno raznih oblika, uzoraka, boja vizuelnih impresija. Svaku fotografiju čini njen sadržaj i estetika. Ali privlačna estetika nije dovoljna, neophodna je zanimljiva priča, koja, dobro prikazana, može gledaocu da donese sasvim novo iskustvo, nov doživljaj.

Kakav je vaš odnos prema tehnicima?

Veoma se interesujem za tehnički aspekt fotografije, ali pazim da on ne prevagne. Kao što je za muzičara prirodno da "sraste" sa svojim instrumentom, tako je i za fotografa važno da ovlada svojim zanatskim alatima. Ipak, treba

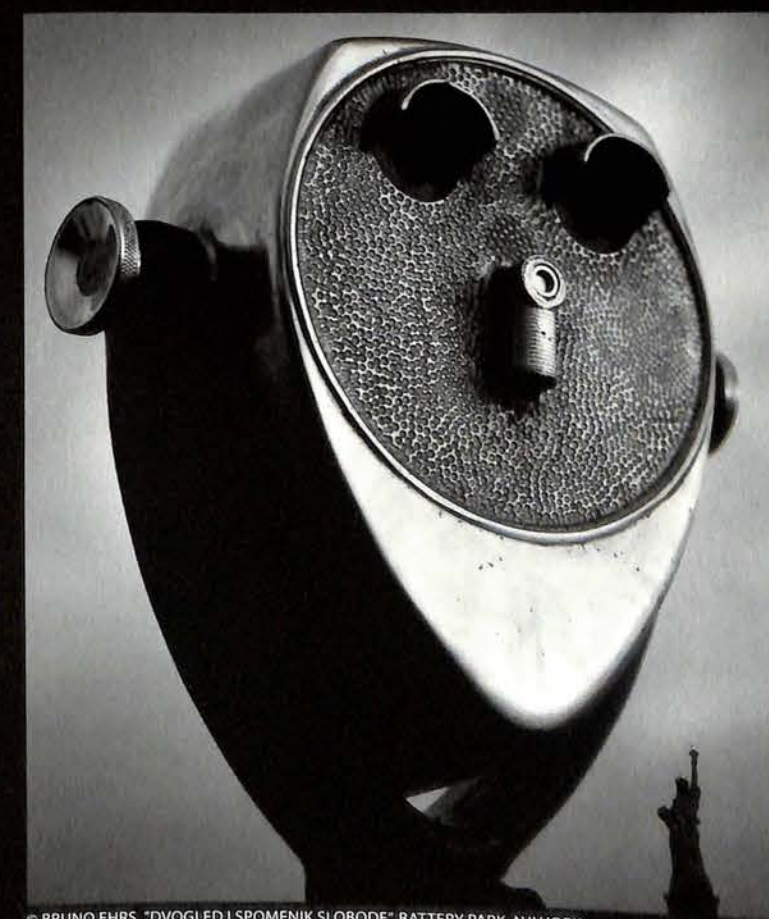
imati na umu da nije tehnika ta koja stvara fotografije, već onaj koji s njom rukuje – fotograf. Tako je bilo svih ovih 170 godina koliko fotografija postoji. Moram priznati da je digitalna revolucija imala pozitivan uticaj na moj rad jer se drastično smanjilo vreme između ideje i realizacije. Takođe, postalo je lakše igrati se i učiniti fotografiju ponovo zabavnom.

Da li vam je neki zadatak bio poseban?

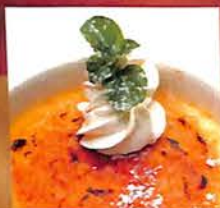
Prošle godine pozvali su me iz kraljevske porodice da bismo razgovarali o tome kako bi mogao da se snimi njihov oficijalni portret. Rekli su mi da sam jedan od kandidata za ovaj zadatak i pitali me da li imam ideju kako bih to snimio. Zamislio sam da fotografija bude u koloru, ali u skraćenoj skali prigušenih tonova crne, sive, bele i srebrne. Iako u koloru, imala bi atmosferu crno-bele fotografije. Okruženje bi moralo asocirati na kraljevsku porodicu, ali akcenat bi bio stavljen na ličnost i karakter svakog člana porodice, umesto da budu sakriveni ispod elegantne odeće ili blještaveg okruženja. Zbog toga sam za mesto snimanja izabrao Muzej "Gustaf III" s kraja 18. veka, koji je upravo obilovao prigušenim bojama i mirnom atmosferom.

Dva dana kasnije, osvetlio sam sobu tako da imitira meko januarsko svetlo koje se probija kroz prozore. Napravio sam nekoliko proba s lutkama obučenim u kraljevsku odeću da bih video kakvo je svetlo i pronašao pravu kompoziciju. Posle nekoliko sati, umesto lutaka, ispred mene su se nalazili članovi kraljevske porodice. Trema je rasla u meni. Sada je bilo vreme za fotografisanje, počnimo.

RAZGOVOR VODILA IVANA TOMANOVIĆ

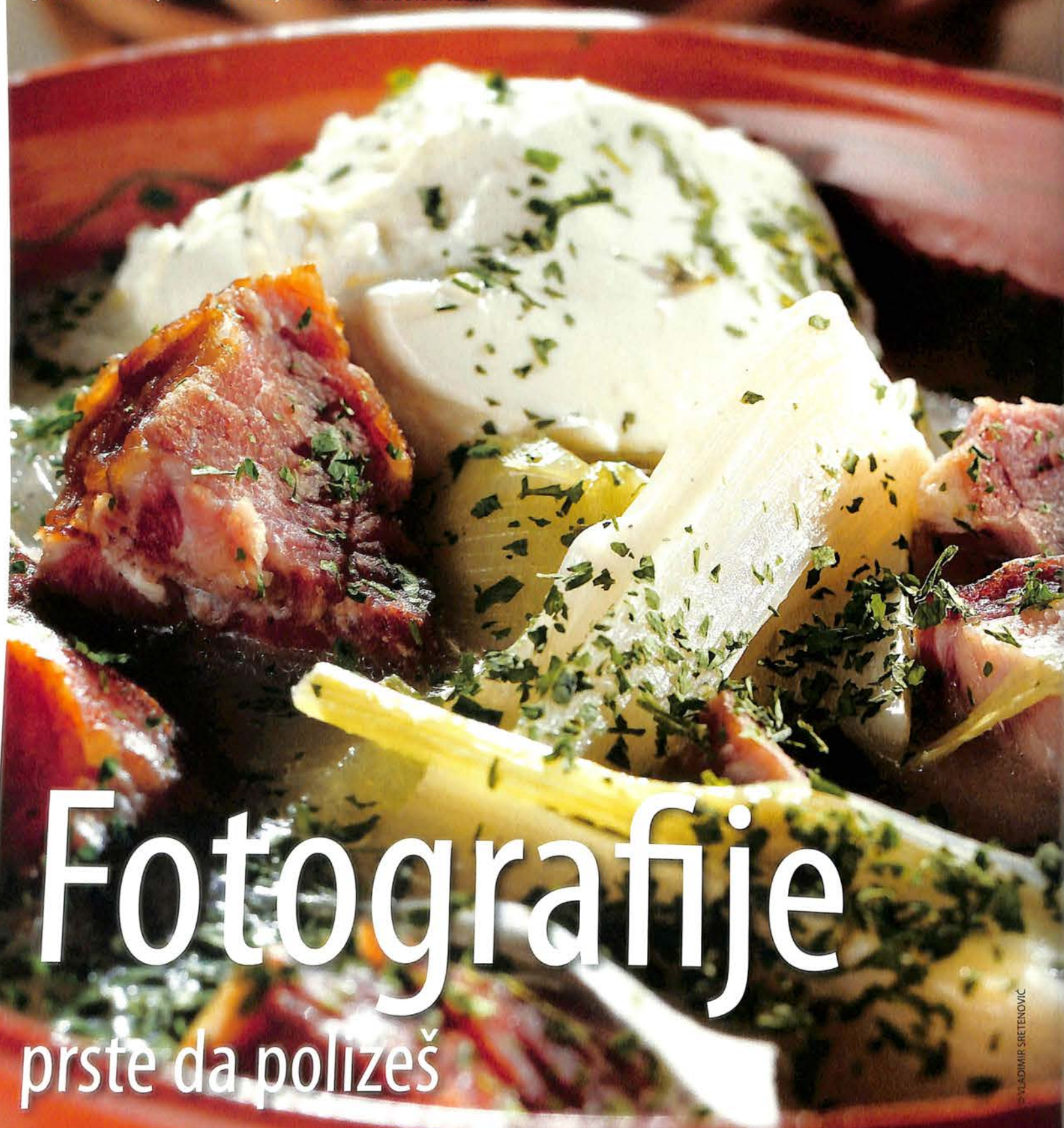


© BRUNO EHRS, "DVOGLED I SPOMENIK SLOBODE", BATTERY PARK, NUJORK



FOTOGRAFISANJE HRANE I OSTALE ĐAKONIJE

Mada sasvim slasna, dobra gastronomska fotografija nije baš laka. Slikanje hrane pred fotografa postavlja jedinstveni izazov da uživaocima svog dela, kroz dvodimenzionalni medijum, prenese sugestiju mirisa, teksture i ukusa hrane – izuzetno težak zadatak, ali ne i nemoć uz nešto malo prakse i saveta koje ćemo vam dati u ovom tekstu



Fotografije

prste da polizeš

Hranu u amaterskoj fotografiji često ne shvatamo dovoljno ozbiljno, ali njeno fotografisanje veoma je ozbiljan, multimilionski posao u profesionalnoj foto-industriji. Danas teško možemo da nađemo neki kosmopolitski časopis bez fotografija jela, finih restorana ili članaka o zdravoj hrani, da ne pominjemo sve veći broj uskostručnih časopisa koji se bave isključivo hranom i (zdravom) ishranom. Globalnu sliku tržišta sa sve većim zahtevima za kvalitetnim fotografijama hrane upotpunjavaju bezbrojni katalogi proizvođača i distributera hrane, jelovnici restorana, kao i sve veća upotreba reklama hrane na bilbordima i izlozima prodavnica. To sve činilo nam se kao dovoljan razlog da započnemo ovu temu. Članak smo namenili naprednim foto-amaterima koji žele da se oprobaju u ovoj vrsti fotografije, a za savete smo se obratili profesionalnim fotografima koji su se specijalizovali u snimanju hrane

RADOMIR MAŠA DIKOSAVLJEVIĆ



CELI KOMADI VOĆA ILI POVRĆA

NAJLAKŠI NAČIN DA SE OPROBATE

© MAJA DANICA PEČANIĆ

Izbor hrane za snimanje

Određene vrste hrane imaju privlačnost i estetski kvalitet koji nam prija, prelepih su boja, hrskave i prosto mame vodu na usta, dok druge nemaju te osobine. Zato su neke od njih, zbog sopstvene prirode, lakše za fotografisanje od drugih.

Pomislite, na primer, o fotografisanju savršeno ohlađenog komada torte od jagoda sa šlagom na tri sprata, i uporedite to sa snimanjem porcije čorbastog pasulja s rebarcima! Čak i s minimalnim naporom oko snimanja, torta će uvek izgledati ukusnija i jestivija, dok će čorbast pasulj na fotografiji, bez obzira na to koliko je ukusan i aromatičan, uvek izgledati neuredniji i manje primamljiv.

Početicima u ovoj vrsti fotografije preporučuje se da prvo fotografišu lakše objekte kao što su lepo oblikovani komadi torti, kolača i slične poslastice, ili celi komadi voća i povrća. Kada savladate ove lakše snimke, možete početi da fotografišete: supe, čorbe, raznorazne soseve, rezance, tj. testeninu i slično.

Naš savet jeste da uvek pronađete tačku interesa na koju ćete fokusirati svoju fotografiju. To može biti ukras od lepo raspoređene pavlake i lišća peršuna po površini čorbe, parče hrskavog tosta, ili glavicica belog luka i seckane paprike pored nekog sosa koji, sam po sebi, nema posebno zanimljiv oblik.

FOTOGRAFIJE HRANE U ZAVISNOSTI OD KONAČNE NAMENE

Fotografija za ambalažu hrane

Ovo je verovatno tehnički najzahtevnije, najkompliciranije, sporo i dosadno fotografisanje. Nije neuobičajeno da se na setu tokom snimanja broji, recimo, koliko se zrna graška vidi na tanjiru. Osvetljenje mora biti relativno jako da bi se prikazao maksimum detalja i ovakva vrsta fotografisanja ne dozvoljava eksperimentisanje i specijalne efekte. Vaš zadatak jeste da hranu prikazete primamljivom i realističnom. Klijent će obezbediti umetničkog direktora i već gotovo idejno rešenje. Od vas se očekuje da snimate fotografiju koja, što je moguće više, podražava već usvojeno rešenje. Veći deo vremena biće proveden oko najsitnijih detalja i ubacivanja snimaka u gotov prelom.

Reklamna fotografija hrane

Ovo je široka kategorija fotografisanja hrane, koja u sebi sadrži konkretne reklame za jela, menije, kataloge prehrambenih proizvoda i eventualno bilborde. Vremenski je manje zahtevna od snimanja za ambalažu, ali može da bude prilično restriktivna zbog zahteva samog formata, tj. parametara idejnog rešenja. Najčešće umetnički direktor ili dizajner ima jasnu ideju kako će finalni rezultat izgledati, pa se od fotografa očekuje da snimi fotografiju najbližnju toj zamišljenoj ideji. Obično postoji malo prostora da se iskoristi neki neočekivani rezultat ili efekat, ali finalna fotografija mora da prezentuje već formiranu ideju. Lepa fotografija često će biti manje bitna od ideje, tj. poruke koja se želi preneti.

Editorijalna fotografija hrane

Fotografija hrane nju najviše vole jer im omogućava slobodu i kreativnost. Njome ćemo se u ovom tekstu najviše baviti. U ovoj kategoriji fotografisanja hrane najvažnije je snimanje "predivnih fotografija". Umesto da svojom fotografijom morate da prikazete da je, recimo, "knorr" vruća, sočna, čorba prepuna izdašnih komada svežeg junećeg mesa... vi samo treba da gledaoc naterate da kažu "Aah"! Ova vrsta snimanja obično stavlja kreativno osvetljenje u prvi plan. Da, snimak i dalje mora biti dobro komponovan, hrana predivno stilizovana i upotpunjena odgovarajućim rekvizitima, ali ako vam osvetljenje nije apsolutno spektakularno, snimak završava kao tako-nekako... osrednji.

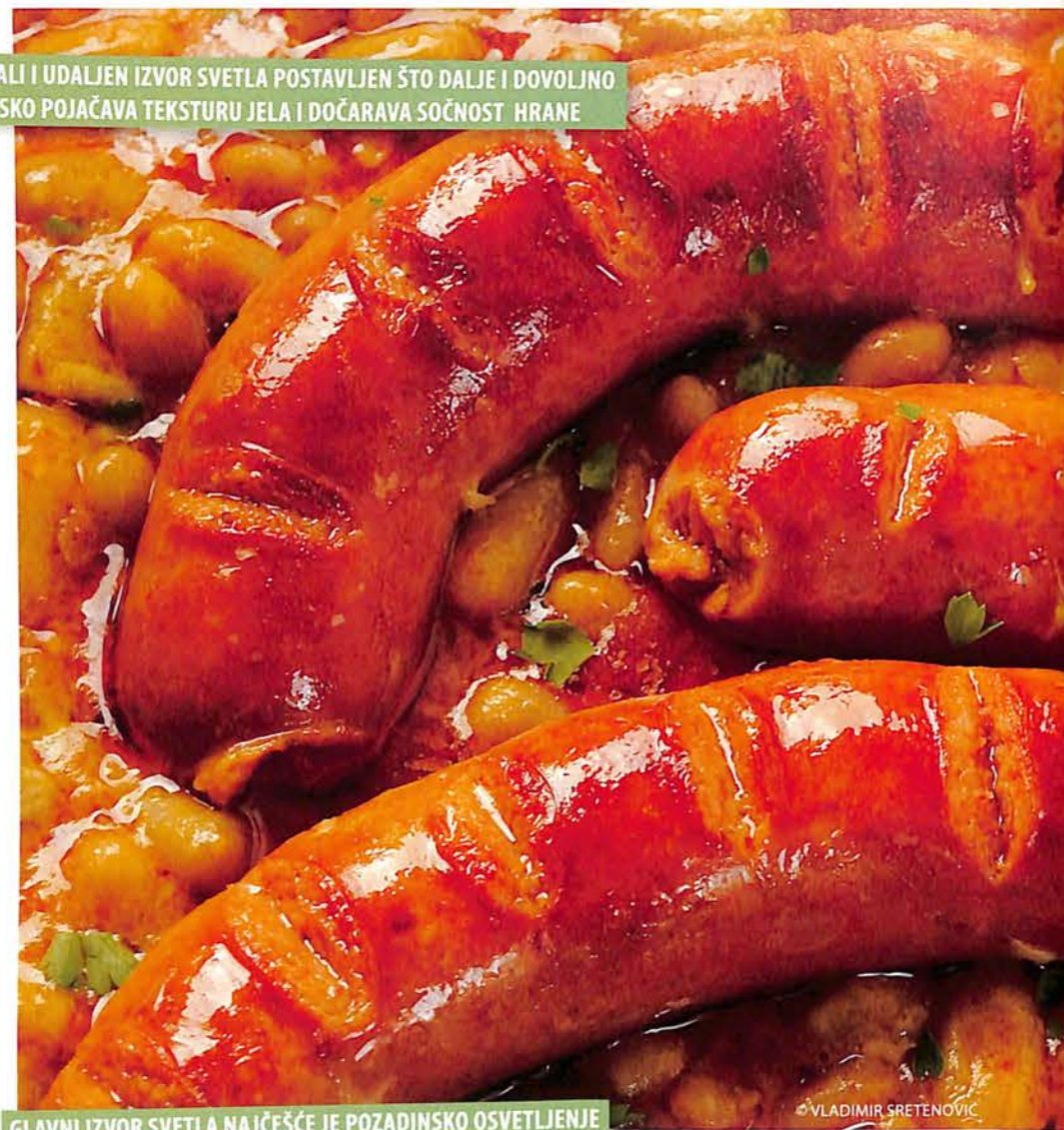
Osvetljenje pri snimanju hrane

Svetlo je osnovni "sastojak" svake fotografije, pa se po tome ni gastronomska fotografija ne razlikuje. Teško je prevariti one koji gledaju fotografiju: ako bi sastojci jela trebalo da budu beli i hrskavi, a u vašem snimku makar samo malo isijava žuta boja, videće se da nešto nije u redu s vašom fotografijom. Snimanje pod prirodnim svetlom je, dakle, najbolji i najlakši izbor, mada je ovo nešto teže ostvariti u večernjim satima i zimi. U svakom slučaju, imajte na umu da je razlika između tehnički prihvatljive i potpuno neprihvatljive fotografije pre svega u dobrom svetlu i pravilnom kolornom balansu.

Uvek možete investirati u skupu opremu za studijsko osvetljenje, što ćete svakako morati uraditi ako odlučite da se profesionalno bavite gastronomskom fotografijom, ali bar u početku snimajte s prirodnim svetlom. Pokušajte da montirate omanji sto blizu prozora, ili u dvorištu, i snimajte kada je svetlo difuzno, dakle po delimično oblačnom danu bez direktne sunčeve svetlosti. Dobićete manje oštih i grubih senki, a izbeći ćete i neželjene refleksije plavog nebeskog svoda.

Snimajte iz različitih uglova sa svih strana objekta, dok ne pronađete stranu s najmanje senki i najoštrijim detaljima. Korišćenje belih kartonskih ili plastičnih reflektujućih površina može pomoći da se ublaže senke i istaknu detalji. Bićete iznenađeni koliku razliku u osvetljenosti može da napravi jednostavno parče belog kartona ili stiropora. Okrenuto pod odgovarajućim uglom, može da ublaži prejake senke i istovremeno pomogne u usmeravanju dodatnog svetla na posudu s hranom.

MALI I UDALJEN IZVOR SVETLA POSTAVLJEN ŠTO DALJE I DOVOLJNO NISKO POJAČAVA TEKSTURU JELA I DOČARAVA SOČNOST HRANE



GLAVNI IZVOR SVETLA NAJČEŠĆE JE POZADINSKO OSVETLJENJE REFLEKTUJUĆE PLOŠNE RASVETLJAVAJU PREDNJI PLAN

© VLADIMIR SREtenović

Nekoliko saveta za studijsko osvetljenje iskusnog američkog fotografa Majkla Reja

• Koristite mnogo manji izvor svetla od onog na koji ste navikli. Iako je lakše raditi s većim izvorima svetla koji bolje zakamufiraju greške pri osvetljavanju, oni prikazuju premalo teksture na objektima koje fotografirate. Manje je bolje!

• Postavite svetla niže nego što mislite da je potrebno. Niska svetla prikazuju više teksture na površini vlažne hrane, tečnih preliva i glazura. Mnogi fotografi drže glavno svetlo toliko visoko da na kraju ne dobiju onoliko teksture na jelu koliko bi to objektivno mogli. Oni to rade uglavnom iz navike i zato što su senke od svetla koje je postavljeno visoko manje upadljive. Ono što ne shvataju jeste da i senke mogu doprineti interesantnosti fotografije. Pročitao sam na nekom forumu da nije svetlo to što čini fotografiju, već su upravo senke te koje fotografiju čine izuzetnom. Potpuno se slažem s tim mišljenjem.

• Koristite više reflektujućih površina nego što mislite da bi trebalo. One su kao mini-izvori svetla čije senke mogu da se sakriju. Ako ih u svom studiju nemam bar stotinu, nemam nijednu. Reflektujuće

površine su odlična stvar! Od njih možete da oblikujete šta god vam treba u nekom momentu. Ponekad će vam zatrebati dug i uzak izvor svetla, dok će vam u drugim trenucima odgovarati baš okrugao.

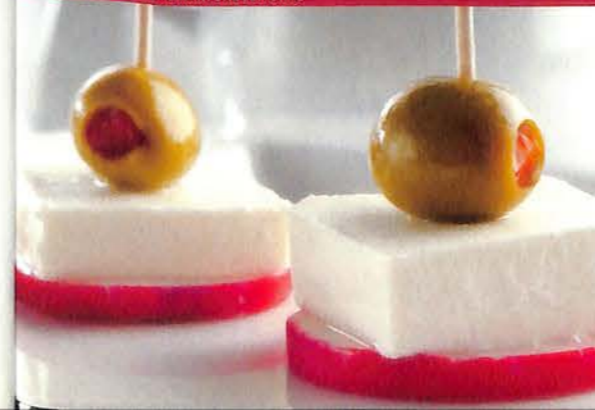
• Koristite manje pomoćnih svetala za prosvetljavanje senki nego što mislite da treba. Jedna od grešaka koju mnogi fotografi čine jeste da koriste previše svetala za rasvetljavanje. Generalno pravilo važi: što ima manje svetla za rasvetljavanje, to ima više teksture i dramatičnosti na snimku. Naravno, možete lako u tome i preterati, dakle oprez! Vrlo retko može se videti komercijalno uspešan fotograf hrane s puno crne boje u svojim fotografijama. Crna hrana obično je tabu, bar u većini slučajeva.

• Postavite glavno svetlo što je dalje moguće, a da ne stvorite previše refleksija na površini hrane. Najveći broj amatera osvetljava s prednje strane. Ne možete dobiti dovoljno teksture sa svetlima koja su ispred objekta koji se snima. Ne osvetljavajte spređa. Da li sam spomenuo osvetljavanje spređa? Ne koristite ga!

Stilizovanje hrane za snimanje

Pri fotografisanju hrane veoma je korisno promisliti i isplanirati šta će biti pomoćni detalji i gde će oni stajati oko hrane koja se snima. Dodavanje staklene čaše, salveta odgovarajuće boje, ili interesantnog escajga može da istakne hranu koja se fotografiše i sugerise ambijent u kom se jelo konzumira. To je isto kao kad uđete u neki restoran ili užurbanu porodičnu kuhinju – ambijent i okruženje mogu mnogo da vam kažu o hrani koju ćete jesti. Možda je najlakša postavka da porciju hrane koju fotografirate stavite na tanjir (parče kolača, pite, ili nekoliko kašika testenine prelivene sosom) i da uz to sugestivno postavite ostatak hrane u pozadini, u posudi iz koje se služi. Započnite s najjednostavnijom postavkom, pa s vremenom pređite na kompleksnije i teže.

© VLADIMIR SREtenović

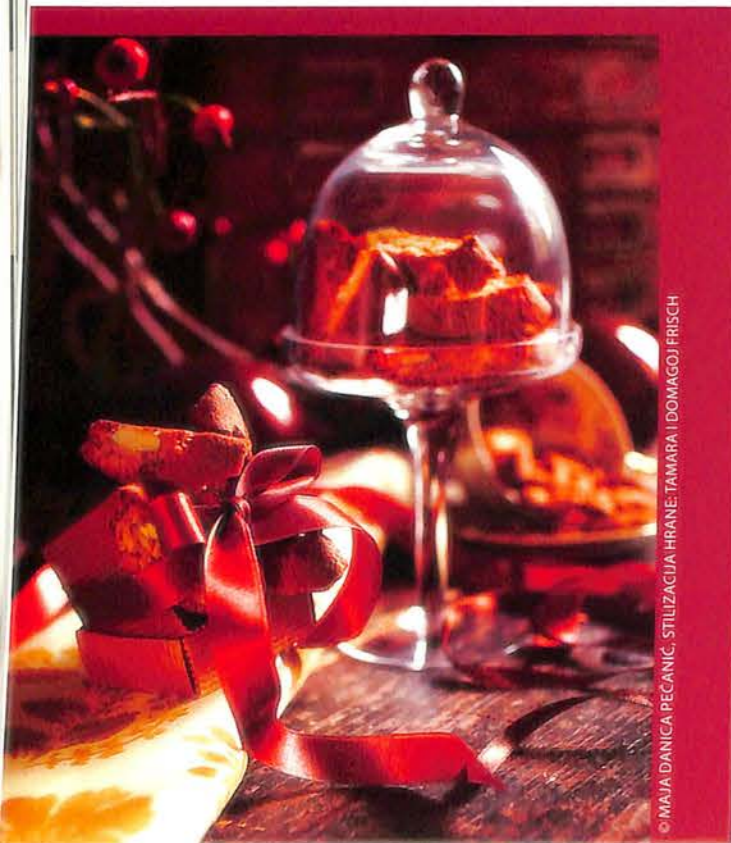


© VLADIMIR SREtenović

REFLEKTUJUĆE PLOŠNE UBLAŽIĆE SENKE KOJE SMETAJU I DODATNO OBASJATI POSUDU S HRANOM



© VLADIMIR SREtenović



© MAJA DANICA PEČANIC, STILIZACIJA HRANE: TAMARA I DOMAGOJ FRISCH

Kolekcija trikova za fotografisanje hrane



© MAJA DANICA PEČANIC



© VLADIMIR SRETENOVIC



© MAJA DANICA PEČANIC

U svetu postoje dva potpuno različita pristupa fotografisanju hrane: puristi koriste isključivo pravu hranu, a drugi, nazovimo ih "praktičniji" fotografi, koriste imitacije kad god to mogu. Ako fotografija treba da bude deo reklamne kampanje, pravila nalažu da hrana koja se snima bude "prava stvar". Pa ipak, lažne jagode delimično van fokusa u pozadini, ili ledene kocke od akrila u lažnoj limunadi jesu prihvatljive (za one koji teže lakšim rešenjima, ali ne i za puriste). Pored uobičajeno potrebne fotografske opreme, fotografi hrane često se snabdeavaju i u gvoždarama, prodavnicama tkanina i slikarskog pribora, apotekama, benzinskim pumpama i drugde ne bi li lakše realizovali svoje zadatke.

Evo samo neke od stvari koje se mogu naći na njihovim kupovnim listama, plus bar jedan razlog zašto bi se tamo našle.

Brener za nagorevanje ivica hamburgera ili pljeskavica, slabo ispečene piletine ili hot-dogova. Pažnja: prokuvajite malo hot-dog pre breniranja, osim ako ne planirate akcioni snimak ružičastog eksplodirajućeg mesa.

Motorno ulje praktična je zamena za neke nefotogenične sirupe.

Glicerin, zajedno sa slikarskim četkicama različitih veličina (da morski plodovi izgledaju kao da su jutros "uzbrani") i štrcaljka za orošavanje (za špricanje zelene salate i voća da im se da taj "upravo uzbrani i oprani" izgled).

Kuglice vate koje, kad se natope vodom i ugrelu u mikrotalasnoj rerni, odlično imitiraju isparavanja toplih jela.

Sprej dezodorans grožđu daje taj željeni izgled ohlađenog voća.

Lak za kosu daje nov život "umirućem" komadu kolača ili torte.

Sprej za zaštitu tekstila sprečava da se sirup od motornog ulja upije u palačinku po kojoj su superlepkom, nasumično, ali estetski privlačno zalepljene veštačke borovnice (i dalje gladni?).

Čačkalice za zube drže zajedno te neposlušne sendviče.

Pincete za postavljanje špageta u savršene krugove i za aranžiranje minijaturnih, ali izuzetno važnih mrvica hleba ili čokolade.

Veliki špric za simuliranje efekta brushaltera s jastučićima tako što se ubrizga krompir pire pod kožu piletine, naravno pre nego što se nagori **brenerom** da mu se da taj željeni izgled ukusnog, savršeno ispečenog mesa.

Braon krema za cipele koja čini da sirovo meso izgleda savršeno, kao da je upravo izašlo iz pećnice.

Indijski mirisni štapići ili dimni štapići protiv komaraca mogu da zamene paru ukoliko se blago razduvaju lepezom, toliko da se dim malo razdvoji, tek da se izbegne izgled zapaljene cigarete iza posude s upravo ispečenom pitom od jabuka.

Beli lepak umesto mleka za fotografije cerealijske (različitih mešavina žitarica za doručak) i za popravke pita (to bi, naravno, bile pite punjene krompir pireom s isečenom porcijom za posluživanje, gde se na rupu zalepi malo marmelade od jagoda).

Papirne salвете kada se umetnički nameste u loptice omogućavaju da se retki sirup dovoljno dugo zadrži na vrhu sladoleda (koji baš i nije sladoled, već nekakva mešavina šećera u prahu i brašna).

Komadi čvrstog kartona koriste se za pravljenje savršenih platformi od sirovog mlevenog mesa (osim brenerom zapečenih ivica), koji uz malu pomoć čačkalica za zube sprečavaju masne komadiće mesa da uprljaju savršeno čist salatni prilog. Nekoliko strateških uboda **igala za šešir** i... "Voila"! Najlepši hamburger na svetu je gotov.



© BRUNO EHRS



RAZMISLITE I O ALTERNATIVNIM PERSPEKTIVAMA

KRETIVNO KORISTITE GORNJI ILI DONJI RAKURS PRI SNIMANJU

© BRUNO EHRS

Stil Beatrice Peltre (www.latartinegourmande.com)

REFOTO: Fotografije Béatrice Peltre odišu karakterističnim osećajem svežine i otvorenog prostora. Upitali smo je kako je razvila svoj lični stil. Beatrice Peltre: Nisam namerno razvijala neki stil. Osećaj koji opisujete se nekako prirodno stvorio u mojim fotografijama. Snimam i stilizujem na način kako bih ja želela da stvari izgledaju. Volim da komponujem svoje snimke da prikazuju onaj detalj života u kome ja uživam i koji smatram da estetski zadovoljava moj ukus, dakle, koji primećujem. Prisutna lepota u Majci Prirodi, na plaži, na planini ili u povrću je ono što me inspiriše.

R: Da li više volite da snimate napolju ili u studiju, i zašto?
BP: Više volim da snimam napolju, na lokaciji, pogotovo u prirodnim okruženjima, na farmama, plažama i slično. Kada sam u studiju, koristim isključivo prirodno svetlo. Volim da glorifikujem vezu između mesta, ljudi i hrane koju jedemo. To je razlog što volim da sve snimam potpuno prirodno, bez veštačkih elemenata.

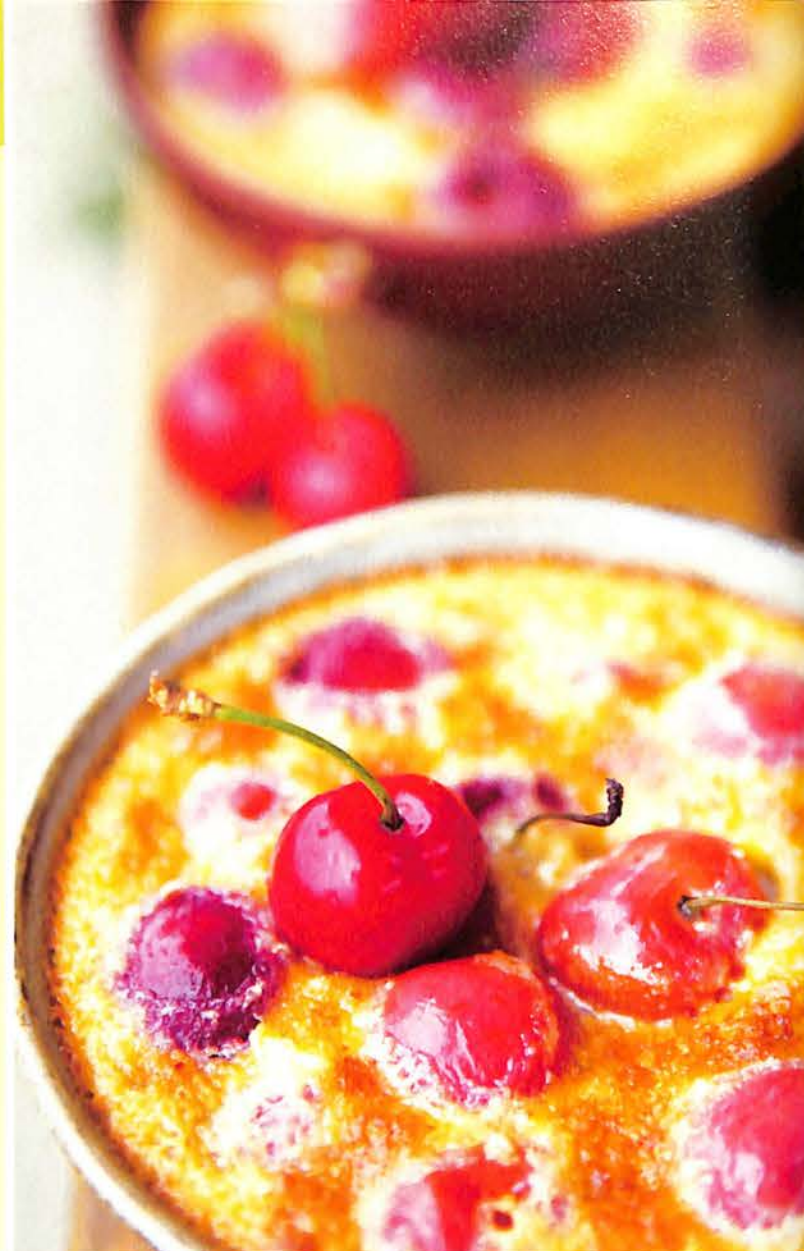
R: Da li postoji neko jelo koje najviše volite da snimate?

BP: Imam snažnu inklinaciju ka snimanju sirove hrane, naročito povrća i voća. Volim da naglašavam predivne prirodne oblike hrane, i kada to radim, igram se sa hranom, raspoređujući je da bih komponovala snimak. Pokušavam da pronađem pravi balans oblika i boja, koji se harmonično nadopunjuju.

R: Koju hranu vam je teško da snimate?

BP: Sa svakom hranom morate brzo da radite, jer se "pomera" i brzo menja. Začinsko bilje će uvenuti, sladoled će se otopiti. Važno je pripremiti se unapred, a zatim brzo snimati kada je set gotov.

SVE FOTOGRAFIJE © BEATRICE PELTRE



PREOSVETLJENOST SE SMATRA TEHNIČKOM NEISPRAVNOŠĆU

ALI, DA LI JE TO UVEK TAČNO?



S obzirom da ja sve snimam s prirodnim sastojcima, rekla bih da je sladoled najteži, i neke vrste osvežavajućih pića.

R: Šta koristite od opreme za snimanje hrane?

BP: Imam "Canon" 1D Mk IV, i za snimanje hrane uglavnom koristim objektiv od 50 mm (1,4), makro 100 mm (2,8) i zum objektiv 24-70 mm (2,8), naravno stalak i platna za reflektovanje svetla.

R: Da li sami pripremate hranu, ili koristite asistenta tokom snimanja?

BP: Sve radim sama – od pripreme, preko stilizovanja, pa do snimanja. Ponekad je to mnogo posla, ali volim tako jer daje konzistentnost mojim fotografijama. Mogu da pratim svoje ideje od A do Z i pustim svoju kreativnost da diše.

R: Koliko se oslanjate na postprodukciju?

BP: Koristim postprodukciju jer snimam u RAW formatu. Dodatno podešavam balans belog, kontrast, nivoe, krive i boje, ukoliko je potrebno.

R: Gde ste do sada objavljivali svoje gastronomske fotografije i šta urednici najviše vole u vašim fotografijama?

BP: Moji snimci su objavljivani u časopisima i novinama u Francuskoj, Americi, Australiji, Norveškoj... Takođe, radim za izdavačke kuće ("Cronicle Books") i snimam pakovanja za privatne klijente. Mislim da vole svetlo i atmosferu koju pronalaze u mojim fotografijama. Bar mi tako kažu, i zato ponovo dolaze da rade sa mnom. Takođe, stalni sam saradnik sekcije za hranu u novinama Boston Globe.

R: Da li imate neki savet za naše čitaoce, koji bi da se oprobaju u fotografisanju hrane?

BP: Morate da volite to što radite i stalno razmišljajte o svetlu, atmosferi i emotivnom sadržaju fotografije. Razumite hranu i obrađajte pažnju na detalje. Sve je to važno i, kada se dobro izbalansira, stvara predivne harmonične snimke. E da, i pratite svoju sopstvenu kreativnost. Proces snimanja hrane čini mnogo pokušaja i grešaka. Svi mi učimo na svojim greškama.

Sajtovi koje vredi pogledati:

www.alamodejournals.com;
www.saveur.com/photos.jsp;
www.laraferroni.com;
http://photos.deliciousdays.com/dd.html;
www.tastespotting.com/;
www.foodportfolio.com;
www.loumanna.com;
www.studio212photo.com;
www.cookestudio.com;
http://foodphotographer.viewbook.com;
www.mattarmendariz.com;
pennydelossantos.com;
www.helenedujardin.com;
www.mowielicious.com;
http://thewvsr.com/adsvsreality.htm (smešno i poučno).



DIPTIH SE ČESTO KORISTI KAO IZRAŽAJNO SREDSTVO U EDITORIJALNOJ FOTOGRAFIJI

UKUS ILI SVEŽINA SE POVEZUJU S PRIKAZANIM AMBIJENTOM

Podešavanja u fotoaparatu

Već smo pomenuli da je pravilan kolorni balans od izuzetne važnosti za tehnički prihvatljivu fotografiju – da bi uopšte bila razmotrena za štampanje u nekom časopisu ili katalogu. Naravno, i ovde, kao i u drugim vrstama fotografije, postoje namerna odstupanja od pravila, ali za početak, dok ne postanete majstor gastronomske fotografije, prvo pravilno podesite balans belog na svom digitalnom fotoaparatu tako što ćete postaviti mali komad belog papira ili kartona tik ispred hrane koju snimate.

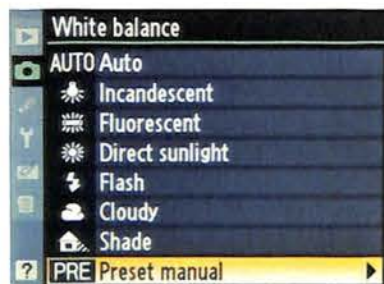
Dubinska oštrina još je jedan element od najveće važnosti pri snimanju hrane. Često će jedan deo scene van fokusa istaći važniji deo scene – tačku fokusa. Ovo, naravno, nije tačno za sve postavke hrane (neke scene, npr. stola sa rasprostrtom hranom i posuđem snimane vertikalno nadole izgledaju izvanredno sa celom scenom u oštrom fokusu), ali većina snimaka imaće jači uticaj na publiku ukoliko su neki delovi kadra van fokusa.

Ako se neki zaključak može izvesti iz gledanja uspešnih fotografija u uticajnim časopisima, onda je to da dve trećine fotografije u fokusu i jedna trećina pozadine van fokusa prilično



dobro funkcionise za najveći broj objavljenih fotografija. Za dobijanje ovakve (male) dubinske oštine blenda se široko otvara, negde oko f/1,8 do f/2,8, u zavisnosti od toga koliko dubinsku oštrinu želite da postignete i, naravno, kojim objektivom snimate (širokougaonim, normalnim ili teleobjektivom).

Što se fotoaparata tiče, iznenađujuće je da sasvim običan SLR s normalnim (50 mm) objektivom može da postigne impresivne rezultate i pokrije skoro sve uglove koje snimanje hrane zahteva.



POSTAVLJANJE BALANSA BELE

Jedna od najpreciznijih postavki balansa bele je Preset. U meniju vašeg fotoaparata aktivirajte tu opciju (obično je poslednja), postavite komad belog papira ispred objektivu i izmerite temperaturu svetla. Ne zaboravite da to ponovite ako vam se svetlo menja tokom snimanja.

Obratili smo se stilisti iz Hrvatske, Teodori Sijarto, za savete u vezi sa prepremom hrane za snimanje. Iz razgovora je postalo očigledno da je priprema hrane veoma kompleksna oblast, jer je, pored estetskog osećaja, potrebno veoma dobro poznavati i karakteristike materijala, kao i potrebnu termičku obradu. Evo nekoliko saveta koje nam Teodora nudi:

- Kada radim kolače, nastojim koristiti jedino želatinu, jer postizem kompaktnost smjese ili kreme. Svi ukrasi koje radim su jestivi, ili od čokolade, ili od karamela. Kod takvih ukrasa, mora se biti pažljiv, jer karamel, kod dugog stajanja, i u doticaju s kremom, prestaje biti krut i pretvara se u tekućinu; zato se mora paziti da se tempira vrijeme postavljanja.
- Ponekad pripremam za snimanje i više recepta odjednom, pa je važno poznavati strukturu hrane i svojstva namirnica, jer neke kod termičke obrade gube prvobitno stanje; zato je važno ne prekuhavati hranu.
- Ako se radi o mješanim salatama, moramo paziti na težinu pojedinih namirnica jer će, recimo, paradajz prekriti i pritisnuti listove salate. Listove koji izviruju premažemo kistom namočenim u ulje i poprskamo vodom, jer će kapljice vode izgledati kao ocat i neće doći do uvenuća salate ako se snimanje oduži. Ako radimo dressing, dozvoljeno ga je stavljati odmah, jer će on prekriti strukturu salate i neće se vidjeti efekat uvenuća.
- Tijesto je dosta zahtjevna namirnica, jer se može dogoditi da izgleda nejestivo. Zato se tijesto po pravilu kuhaju 1 do 2 minuta, i nakon toga se stavljaju u posudu s ledom da zadrže formu.
- Isto je s povrćem. Ono se blanšira i odmah se stavlja u posudu s ledom, da se ne izgubi zelena boja, dok se, recimo, cvjetača (karfiol) stavlja u mlijeko.
- Važno je napraviti dobru pripremu, tj. znati kojim redoslijedom će ići snimanje i imati sve pri ruci. Redoslijed snimanja obično planiram unaprijed, jer znam koje ću recepte sastavljati, i sve bilježim. Na taj način si olakšavam rad i snimanje kraće traje. Želim da se na svakoj fotografiji jasno dočara kolorit hrane i jelo mora izazivati osjećaj gladi. Zato je važna suradnja stilista hrane i fotografa, jer se međusobno nadopunjuju.

silvio.sijarto@email.t-com.hr



© MAJA DANICA PEČANIC
STILIZACIJA HRANE: TAMARA I DOMAGOJ FRISCH



© DAMIR ZIŽIĆ. STILIZACIJA HRANE: TEODORA SIJARTO

KONKURS Snimanje hrane

Oprobajte se i vi u ovoj specifičnoj grani fotografije i snimate hranu na svoj, originalan način bilo da koristite prirodno svetlo ili studijsku rasvetu. Sledite naša uputstva ali pokušajte i da prekršite neka pravila. **Rok za prijem fotografija je do 15. 9. 2010.** Fotografije možete poslati na adresu redakcije ili preko naše veb-prezentacije: www.refoto.rs – link Konkursi-upload. Sponzori konkursa su firme "BS Procesor" i "Epson Italija".

Na kraju, ma šta pročitali ili čuli, ostaje činjenica da je najbolji način da se nauči fotografisanje hrane sama praksa i eksperimentisanje s različitim postavkama i stalno isprobavanje novih ideja. Uz dovoljno kreativnog apetita i vežbe, bilo kod kuće ili u nekom omiljenom restoranu, uvidećete da svako može da snimi impresivnu gastronomsku fotografiju.

www.nikon.rs

EXPEED



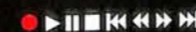
At the heart of the image™

Najbolji je sada još bolji.



D300S

Nikon D300S. DX format. 12.3 megapiksela. HD video. Stereo zvuk. Dva slot za kartice. 7fps. Unaprediti ono što je najbolje u klasi kao što je to Nikon D300 nije bio lak zadatak, ali smo uspjeli da to uradimo. Dodali smo Nikon D-Movie HD video, stereo zvuk (uz dodatni stereo mikrofoni). Ubrzali smo ga do 7 snimaka u sekundi i dodali dvostruki slot za memorijske kartice CF i SD formata. Sve to u kompaktnom i laganom telu. Najbolji je sada još bolji. Dobrodošli u Nikon.



www.refot.com

Camera Raw

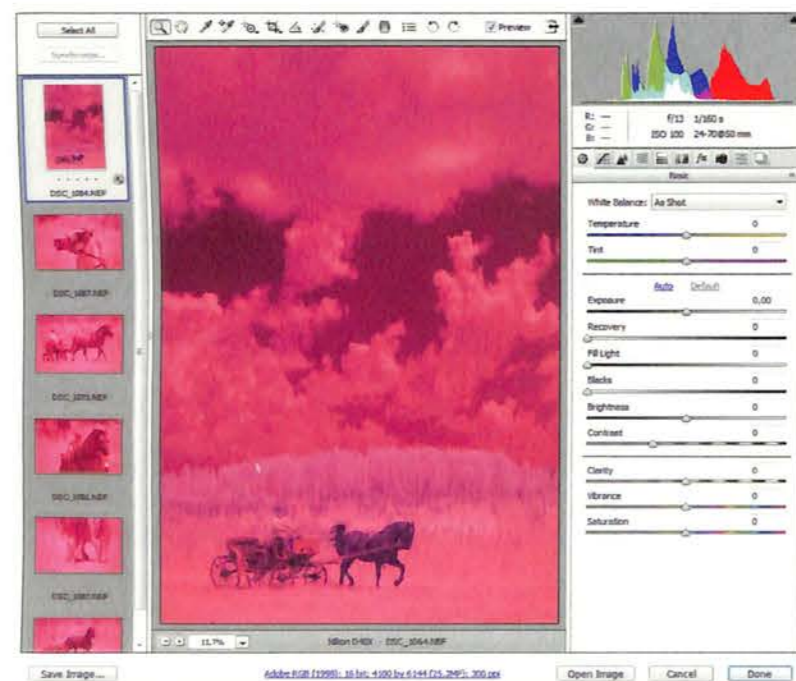
U PRAKSI

Razvoj digitalnih tehnologija doveo je do toga da fotografi mnogo više vremena provode za računarom nego s fotoaparatom u ruci. Uživajte u traganju za dobrom fotografijom, jedinstvenom scenom ili dobrim portretom, kao i kreativni rad u studiju zamenilo je besomučno "peglanje" i montiranje. Kvalitetne kopije zamenili su minijturni prikazi na ekranu, na kojima se greške teško uočavaju... Iako je "samo" dodatak Photoshopu, program Camera Raw postaje ultimativni alat koji obradu digitalnih snimaka pretvara u jednostavan i, pre svega, brz proces. Ovim programom (za sada) nije moguće uraditi montažu, ali je sve ostalo tu, udaljeno samo jedan klik mišem. Kao primer, uzео sam fotografiju snimljenu dan pre nego što sam počeo ovaj tekst. Fljakerijada u malom mestu Pločica kraj Kovina i sunčan dan bili su idealni za snimanje infracrvenim fotoaparatom, a obrada i konverzija u crno-belo bile su lak posao, jer sam iskoristio skoro sve što program Camera Raw pruža

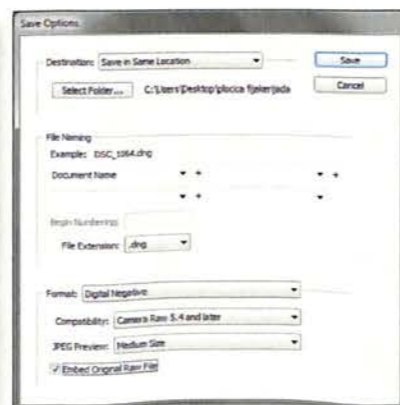
MILAN ŽIVKOVIĆ



Od početka do kraja – kompletna obrada urađena u CameraRaw 6.1



Ako vas do sada nisam ubedio u mogućnosti koje snimanje u raw formatu pruža, možda će mi to poći za rukom sada kada je na raspolaganju najnovija verzija programa koji predstavlja skup svih neophodnih alata. Redosled podešavanja predstavlja način na koji ja koristim Camera Raw i ne mora odgovarati vašem načinu rada, ali su principi obrade isti. Na početku moram napomenuti mogućnost obrade više fotografija. Selektovanjem nekoliko snimaka, otvara novi, vertikalni dodatak standardnom kontrolnom panelu. Umesto standardnog otvaranja unutar Photoshopa ovde je dovoljno kliknuti na dugme **Save Image** i izabrati neki od ponuđenih formata: dng, jpg, tif ili psd. Ako selektujemo dve ili više fotografija, aktivira se opcija **Synchronize**, kojom je lako primeniti ista podešavanja na veći broj fotografija, a izbor opcija dobijamo nakon klika na istoimeno dugme.

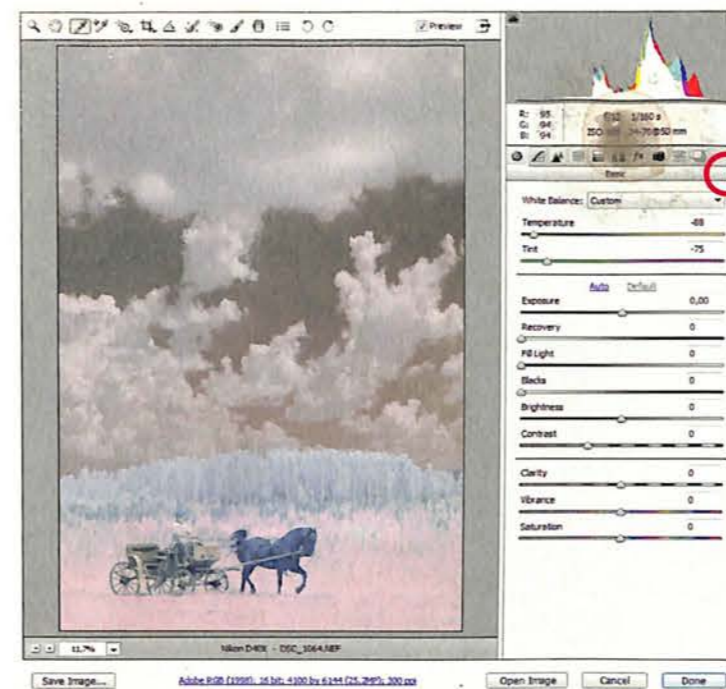


Otvoravanje više fotografija istovremeno daje i nekoliko mogućnosti koje možemo iskoristiti za ubrzanje procesa obrade. Nakon izbora mesta čuvanja, imamo mogućnost da automatizujemo proces dodele imena gotovim fotografijama, i to na nekoliko načina: dodavanjem određenih karakterističnih reči ili brojeva. Važno je napomenuti da je i konverzija u dng format moguća unutar programa Camera Raw, iako postoji i poseban program, zvaní DNG

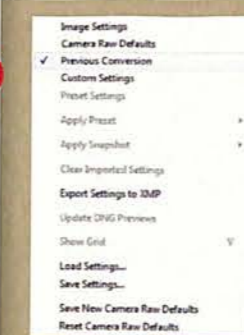
Converter. Poslednja opcija u nizu, **Embed Original Raw File** omogućava čuvanje dng fajla unutar kojeg je sačuvan i originalni raw fajl, koji je moguće naknadno "izvući", naravno – ako nam zatreba.



Vertikalni panel koji se pojavljuje kada selektujemo više raw fajlova počinje sa dva dugmeta: **Select All** i **Synchronize**, koje se aktivira nakon selektovanja dva ili više snimaka. Opcija Synchronize je veoma koristan dodatak postojećim mogućnostima, jer pomoću nje usaglašavamo sve one parametre koje želimo da na identičan način primenimo na sve fotografije koje želimo da otvorimo, odnosno koje smo selektovali.



LENS PROFILE

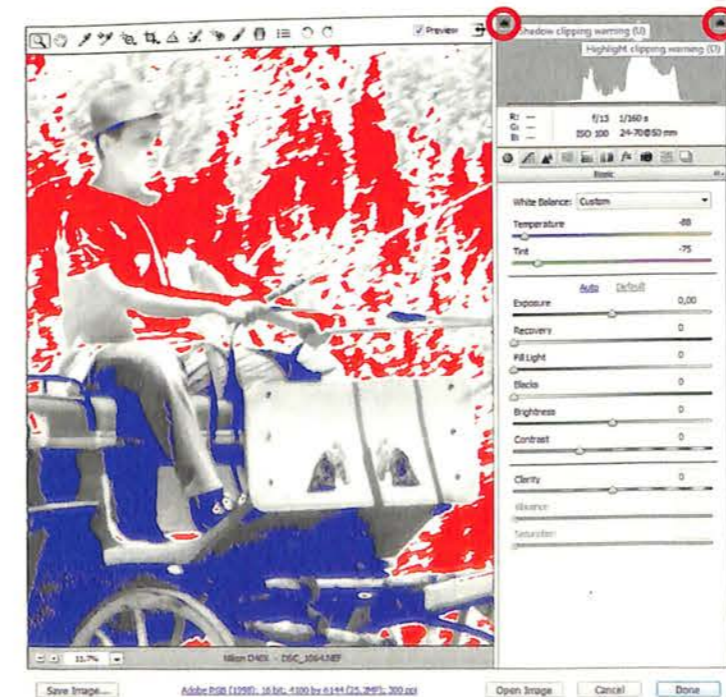
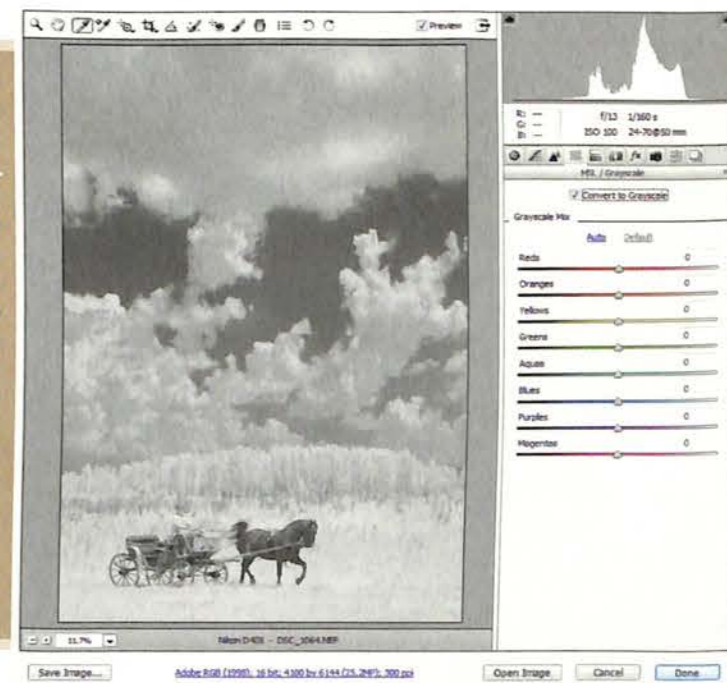


Postoji još nekoliko opcija prilikom obrade fotografija: klik na mali, crni trougao otvara kontrolni panel s raznim opcijama namenjenim podešavanjima, a treća opcija jeste **Previous Conversion**, odnosno mogućnost da fotografiju otvorite prema prethodnom podešavanju. Još jedna, veoma važna mogućnost krije se iza dugmeta **Done**, čijim aktiviranjem sačuvamo sva podešavanja koja smo do tada uradili bez otvaranja fotografije, što ponekad može biti veoma korisno. U suprotnom, ako iz bilo kog razloga zatvorimo program, moramo da krenemo od početka.

Ali da se vratimo našem poslu. Sledeći korak u pretvaranju sirovih podataka u fotografiju jeste definisanje **balansa belog**. Ako vas začudi to što podešavam balans belog na pravom infracrvenom snimku, pogledajte rezultat. Jedan klik ovom alatom na fotografiju uklonio je crvenu dominantu i podigao nivo osvetljenosti i kontrasta, što se lepo može videti i na histogramu. Ujedno su se pojavile i "lažne" boje infracrvene fotografije, koje možemo pojačati povećanjem saturacije. Određeni broj autora koji snimaju infracrveno obradu nastavlja ovde, bez konverzije u crno-belo, odnosno – konačna fotografija biće u boji.

HSL/GREYSCALE

Mi ćemo nastaviti dalje **konverzijom u crno-belo**. Kod klasične fotografije u boji kontrola balansa belog dala bi ispravno reprodukovane kolorne tonove, i za taj posao na raspolaganju su, pored pomenute alatke za korekciju, nekoliko unapred definisanih vrednosti koje se nalaze u padajućem meniju **White Balance**. Podešavanja je moguće uraditi i pomoću dva klizača, kojima definišemo opšti ton i zasićenost, ali svakako najlakši i najbrži način jeste pipeta, odnosno alatka posebno namenjena tom poslu. Kako je meni neophodna što bolja priprema za dalju konverziju u crno-belu fotografiju, jedan klik pipetom na neku površinu koja je neutralna daje dobar rezultat. Sledeći korak je aktiviranje kontrolnog prozora **HSL/Greyscale**, koji daje mogućnost kontrole "mešanja" boja u odgovarajuće tonove sive, što je, naravno, korisno prilikom konverzije u crno-belo snimaka u boji. Nakon korekcije boja, odnosno podešavanja balansa bele, skoro da nije bilo razlike između dve opcije: **Auto** i **Default**. Automatska konverzija daje prihvatljivije rezultate za većinu snimaka i odgovara prebacivanju u crno-belo komandom **Image > Mode > Grayscale** u Photoshopu. Opcija Default daje mogućnost podešavanja konverzije pojedinih boja u odgovarajuće nijanse sive putem osam klizača. Odlučio sam se za osnovna (Default) podešavanja, koja su dala nežnu fotografiju bez prevelikog kontrasta, s kojom je naknadnom obradom moguće postići bilo šta što želimo, jer na fotografiji nema nikakvih ekstremnih površina bez detalja – ni "izgorelih" belih, ni potpuno crnih.

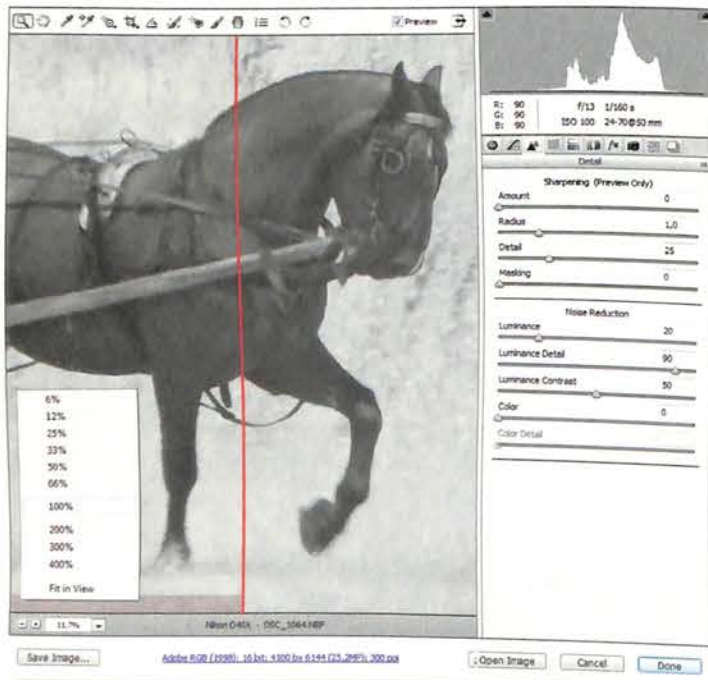
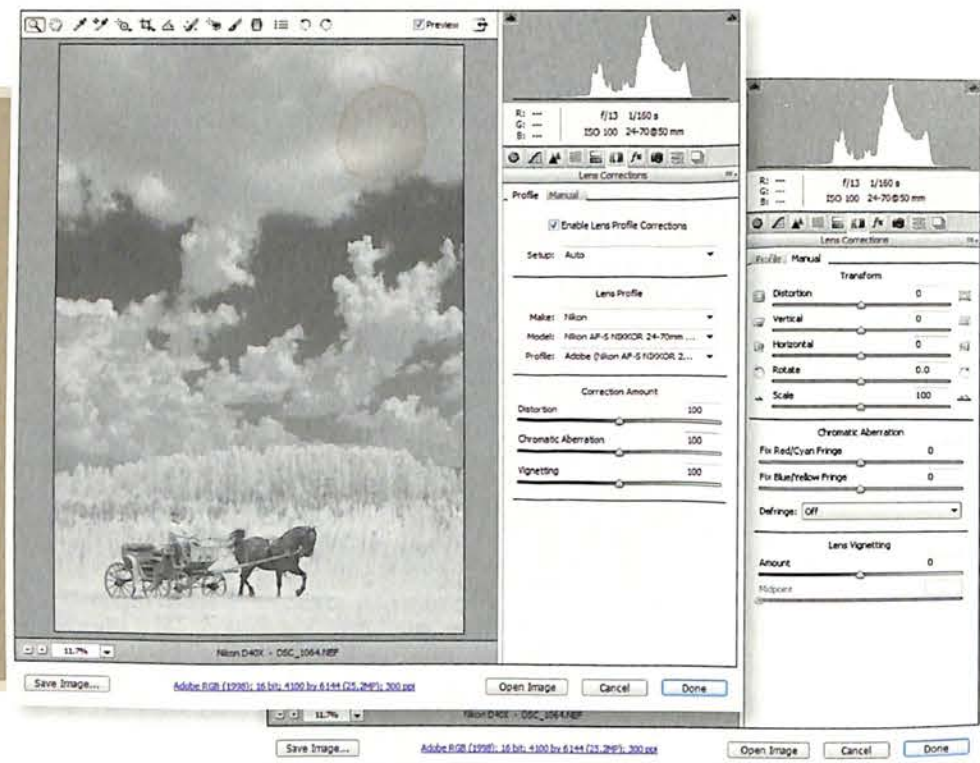


CLIPPING WARNING

Stigli smo do trenutka kada počinjemo pravu obradu našeg digitalnog snimka. Ali pre bilo kakve intervencije, neophodno je uraditi par stvari. Prva je aktiviranje kontrole kritičnih površina ili takozvani **Clipping Warning**. Klik na levi crni trouglic (ili skraćeni sa tastature U) aktivira opciju **Shadow clipping warning**, a nakon toga će plavom bojom biti označena sva mesta na fotografiji koja su potpuno crna. Klik na desni trougao aktivira upozorenje o belinama bez detalja – **Highlight clipping warning**, koje će biti označene crvenom bojom. Levo vidite kako to izgleda u praksi. Upozorenje o kritičnim površinama možete držati stalno uključanim, a korekcije je moguće uraditi pomoću kontrolnih klizača na prvoj kartici kontrolnog panela. Podešavanje osnovne osvetljenosti, odnosno virtualnim dodavanjem ili oduzimanjem ekspozicija (**Exposure**), osvetljenosti (**Brightness**), kontrasta (**Contrast**) i briljance (**Clarity**) može dovesti do toga da se na snimku pojave problematične površine. Previše bele delove fotografije doteraćemo klizačem **Recovery**, koji može donekle da "spase" detalje. Crne i previše tamne površine prosvetličemo klizačem **Fill Light**. Važno je napomenuti da ove klizače ne treba pomerati na vrednosti veće od 30, jer dovode do neželjenog efekta HDR fotografija. Korekcija manjih površina ili delova fotografija moguća je alatima **Graduated Filter** i **Adjustment Brush**, ali o njima malo kasnije.

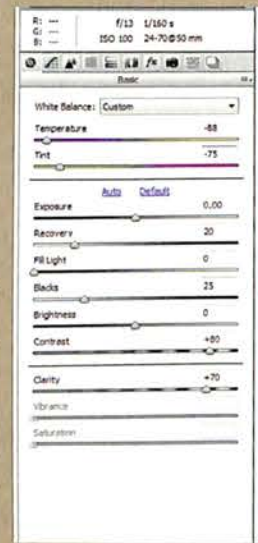
LENS PROFILE

Jedna od novih mogućnosti jeste i ispravljanje svih mogućih problema koji nastaju korišćenjem nekog objekтива. Aktiviranjem šeste po redu kartice otvara se kontrolni panel unutar kojeg se nalaze još dva panela: **Profile** i **Manual**. Kada aktiviramo opciju **Enable Lens Profile Corrections** prvo podešavanje jeste izbor u prozoru **Setup**. Tu se nalaze opcije **Default**, **Auto** i **Custom**, kao i mogućnost da svoja podešavanja sačuvamo za kasnije. Automatsko (i manualno, ako je potrebno) prepoznavanje profila pojedinih objekтива za sada je moguće za modele koje proizvode: "Canon", "Nikon", "Sigma", "Sony" i "Tamron". Poslednja tri klizača namenjena su finom podešavanju distorzije, hromatske aberacije i vinjetiranja. Mnogo veću kontrolu daju nam opcije na drugom panelu sa imenom **Manual**. **Burasta i jastučasta distorzija** (konkavna i koveksna), ispravke perspektive i eventualno skaliranje radi popunjavanja kadra veoma je jednostavno uraditi. Tu su, takođe, ponovljene i kontrole **abercija i vinjetiranja**, jer ćemo ponekad koristiti samo ovaj panel.



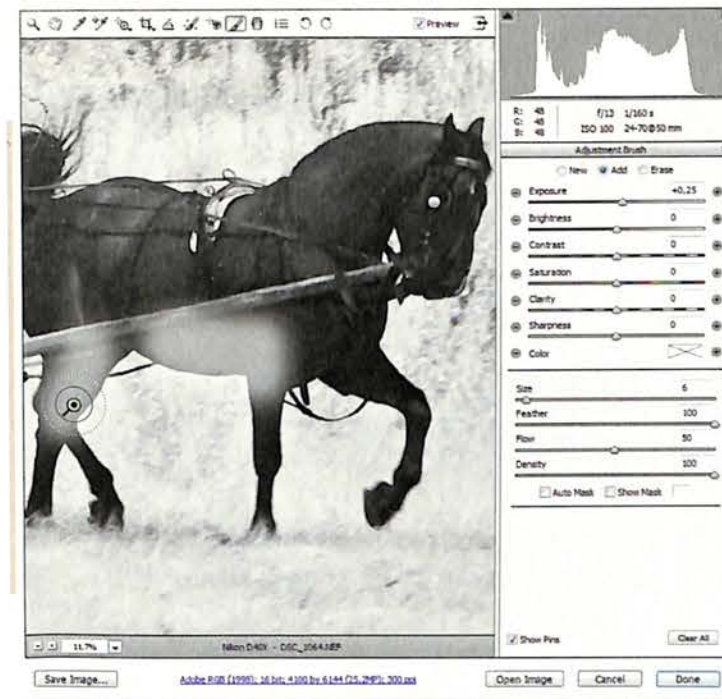
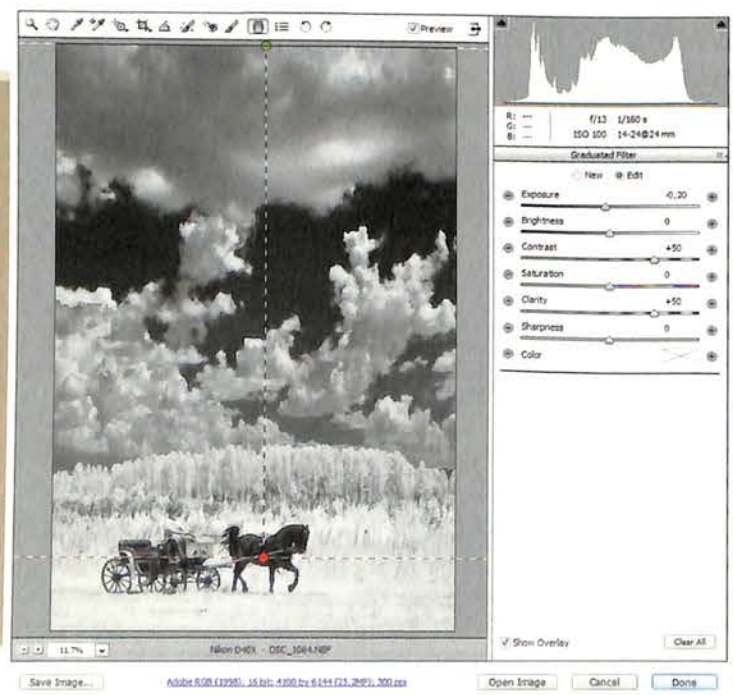
KONTROLA ŠUMA

Jedna od fantastičnih mogućnosti novog Camera Raw programa jeste i **kontrola šuma**, koja zaista daje neverovatne rezultate. Nalazi se na trećoj po redu kartici pod imenom **Detail**, a pre kontrole šuma nalazi se kontrola izoštravanja. Kako se pridržavam pravila da obradenu fotografiju izoštravam prema potrebi, odnosno pre konačne upotrebe, a u direktnoj zavisnosti od konačne veličine, izoštravanje je u **Preview Only** režimu, odnosno izoštravanje je isključeno u meniju **Preferences**. Ako ipak želite da izoštrite fotografiju, možete definisati količinu, prečnik delovanja, detalje i maskiranje. Kontrola šuma počinje klizačem **Luminance**, koji "pegla" digitalni šum, a nakon toga možemo podesiti i količinu detalja i njihov kontrast. Poslednja dva klizača ispravljaju kolorni šum i kontrolišu količinu detalja na fotografiji. Nakon ovih podešavanja, možemo da definišemo izgled fotografije, odnosno da podesimo osvetljenje, kontrast, briljancu, kao i prosvetljavanje senki i potamnjanje belina, a tu je i opcija **Clarity**, koja daje briljantnost fotografiji.



GRADUATED FILTER

Graduated Filter je postao moja omiljena alatka, jer za samo desetak sekundi možemo, s finim prelazom, potamniti ili prosvetliti pojedine površine na fotografiji. Nakon aktiviranja klikom na ikonu u kutiji s alatima, filter postavljamo tako što kliknemo na mesto gde želimo da gradijent počne i povlačimo do mesta gde želimo da se završi. Početak gradijenta označava zelena, a kraj crvena tačka. Ako želimo da gradijent bude postavljen pod određenim uglom, držimo pritisnut taster **Shift**. Naknadno podešavanje pozicije i veličine gradijenta možemo uraditi u bilo kom trenutku klikom i povlačenjem kontrolnih tačaka ili celog gradijenta. Dodatne kontrole gradualnog filtra moguće su opcijama koje su identične onima na osnovnoj kartici uz jednu zanimljivu opciju, a to je – gradijentom možemo i izoštravati, odnosno oština može biti postepena. Gradualni filter možemo iskoristiti i kao kolorni filter, odnosno možemo mu definisati boju i, na primer, intenzivirati plavu boju na, recimo, bezbojnom nebu, ili promeniti boju sasušene trave u zeleni ton. Klizačem **Saturation** fino podešavamo intenzitet odabrane boje, a saturacija postavljena na vrednost 0 služi za podešavanja, bez potrebe za promenom boje.



CLEAR, ERASE

Ako smo negde pogrešili, sve četke uklanjamo klikom na dugme **Clear All**. Svaki put kada nam je potrebna nova četka, kliknemo na dugme **New** (prečica je taster **N**), promenimo parametre delovanja, ali i veličinu četke i, što je još važnije, njenu mekoću, protok i intenzitet delovanja. Eventualne greške možemo korigovati brisanjem, koje aktiviramo klikom na dugme **Erase** ili, što je još jednostavnije, pritiskom na taster **Alt** automatski prelazimo u režim gumice, i obrnuto. Važno je napomenuti da je moguće brisati četkom, odnosno gumicom koja ima mekša ili tvrda podešavanja, što je veoma korisno ako četkom podešavamo fine detalje na snimku. Postoji još jedna zanimljiva opcija sakrivena iza simbola - i + (obeleženi crvenim križićima) na mestu gde je prozor za definisanje boje četke ili gradijent. To su **Preset for new adjustment to cool** i **preset for new adjustment to warm**. Rade upravo ono što im ime govori i daju kontrolu kroz četiri stepena plavog ili narandžastog filtra. Broj kombinacija različitih mogućnosti četke za podešavanje zaista je velik, a jedna od mogućnosti jeste i da nakon svih primenjenih alata izoštravamo pojedine delove fotografije. Kreiramo novu četku, isključimo sve ostale opcije, a aktivnim ostavimo samo **Sharpnes**.

EFFECTS

Spisku korisnih noviteta dodaćemo i **generator zrna**, koji simulira izgled fotografija snimljenih na filmu. Nalazi se na kartici sa oznakom **Fx** zajedno sa kontrolama za **Post Crop Vignetting**. Na levoj strani vidimo "čist" snimak, a na desnoj je fotografija s dodatim zrnom. Iako mogućnosti kontrole nisu prevelike, jer drugi dodaci (plug-in) zrna kreiraju po uzoru na brojne filmove, ovo je tek najava onoga što ćemo imati na raspolaganju u budućnosti. Za sada možemo podesiti intenzitet, veličinu i grubost generisanog zrna. Ispod ova tri klizača nalazi se još jedno mesto za kontrolu vinjetiranja, ali je namenjeno primeni na fotografijama koje imaju izrez i gde je standardna kontrola neupotrebljiva. Na raspolaganju nam je i nekoliko stilova, a pet klizača kontrolišu količinu, mesto središta, zaobljenost i mekoću prelaza, a najzanimljivija je poslednja opcija, kojom ponovo prosvetljavamo svetla mesta.

Postoji i par zanimljivih prečica koje će ubrzati naš rad: taster **Ctrl plus daje lupu** (povećanje slike), kombinacija tastera **Ctrl+Alt** privremeno daje minus lupu (umanjenje slike), a ako istovremeno pritisnemo tastere **Ctrl+Shift**, fotografiju ćemo otvoriti kao **Smart Object**.

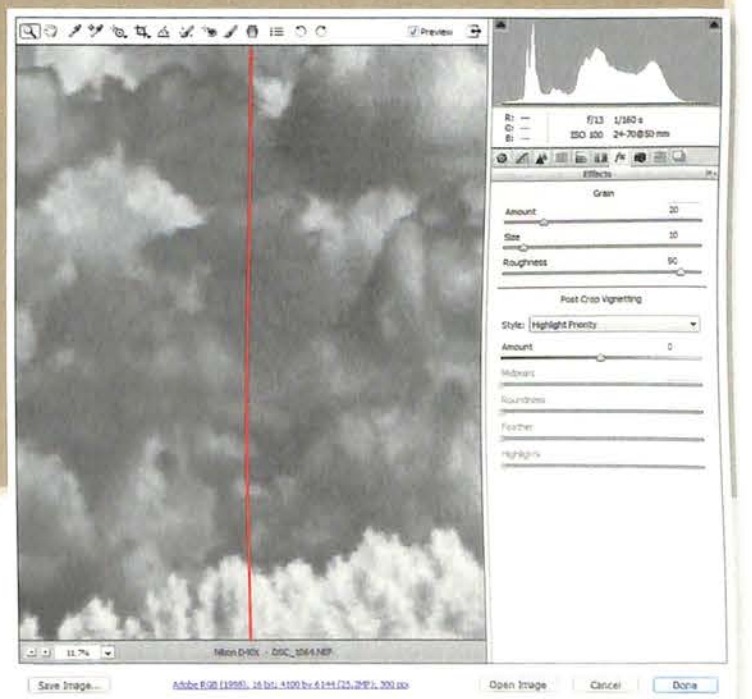
Na poslednje tri kartice u nizu nalaze se kontrole: **Camera Calibration**, **Presets** i **Snapshots**. Ponekad možemo posao obrade ubrzati ako pre bilo kakvih podešavanja aktiviramo neku od opcija i globalno promenimo odnose kontrasta i obojenosti. Unutar kontrolnog prozora nalazi se spisak standardnih podešavanja: ACR 4.4, ACR 4.3, Adobe Standard, a veoma korisnim su se pokazala i podešavanja prema D2xs fotoaparatu, gde je Mode 1 namenjen

portretima, Mode 2 fotografijama koje ćemo naknadno obrađivati, a Mode 3 je generalno namenjen prirodi i pejzažima, i pojačava saturaciju plave i zelene boje. Na istom mestu nalaze se kontrole obojenosti senki i intenziteta i zasićenosti osnovnih boja – RGB.

Kartica **Presets** služi nam za čuvanje i učitavanje određenih podešavanja, a određene situacije možemo sačuvati na kartici **Snapshots**.

ADJUSTMENT BRUSH

Pored gradualnog filtra, mogućnost fine obrade pojedinih detalja postala je veoma kvalitetna, laka i, pre svega, brza uz pomoć **Adjustment Brush** alata. Umesto da nakon otvaranja fotografije u Photoshopu selektujemo pojedine delove, obrađujemo prvo selekciju, a tek nakon toga primenjujemo neku od željenih opcija, iskoristićemo četku za podešavanje. Postoji veza između ova dva alata, jer se poslednji parametri koje ste primenili na gradualni filter automatski pojavljuju i u podešavanjima za ovu specifičnu četku i obrnuto. Kada kliknemo i počnemo da "bojimo" četkom za podešavanje, to najviše podseća na rad s maskama sloja, jer vidimo gotov efekat. Mesto gde smo započeli rad obeleženo je virtualnom pribadačom, koju možemo sakriti ako kliknemo na mesto **Show Pins**. Ukoliko želimo da vidimo površinu na koju smo delovali četkom, postavimo kursor na simbol pribadače i zadržimo trenutak, nakon čega će se pojaviti belo obojena površina. Kao i pribadače, možemo sakrivati i maske, odnosno bele površine koje pokazuju prostor na koji smo delovali četkom ili četkama.



PHOTOSHOP ELEMENTS 8

Jednostavno, a moćno!

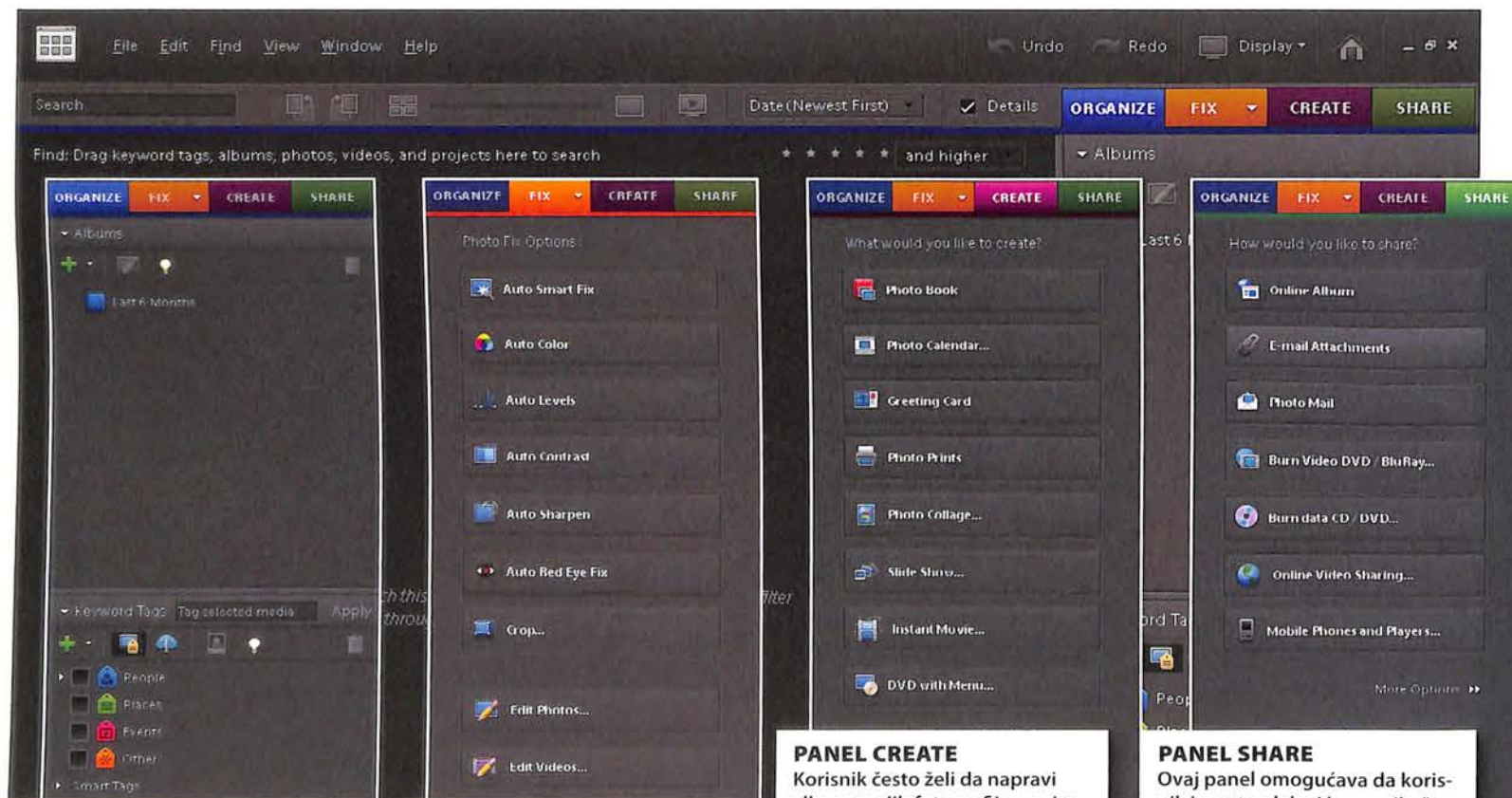
Naviknut na Photoshop u svoj njegovoj veličini, sa blagim podcenjivanjem, prišao sam manjem bratu pod imenom Elements. No, isti me je oduševio organizacijom i lakoćom rada. Puno toga što ima veliki brat može da se nađe i ovdje, pa čak i nečeg što nema. Mnogo toga je prilagođeno razmeni i katalogizaciji fotografija i videa. Sve u svemu, još jedan član Photoshop familije, koji omogućava brzu i laku obradu i organizaciju snimljenog materijala bez mnogo učenja i truda

ZORAN IMŠIRAGIĆ, PHOTOSHOP ACI



DVA REŽIMA RADA

Elements je namenjen organizaciji i obradi slika, i za to poseduje dva posebna modula, koji su, iako povezani, fizički odvojeni. Zato će nas, svaki put kada otvorimo PSE, sačekati prozor sa mogućnošću izbora jednog od ova dva režima rada.



PANEL ORGANIZE

Nalik Photoshop Lightroomu, PSE organizuje fotografije u albume. Album može da sadrži fotografije u različitim formatima, kao i video zapise. Fotografijama se mogu dodati ključne reči po želji. Smart Tags opcija koja kroz automatizovan proces analize dodeljuje određene markere slikama, People recognition prepoznaje ljude na njima i omogućava da upišemo njihova imena direktno na sliku.

PANEL FIX

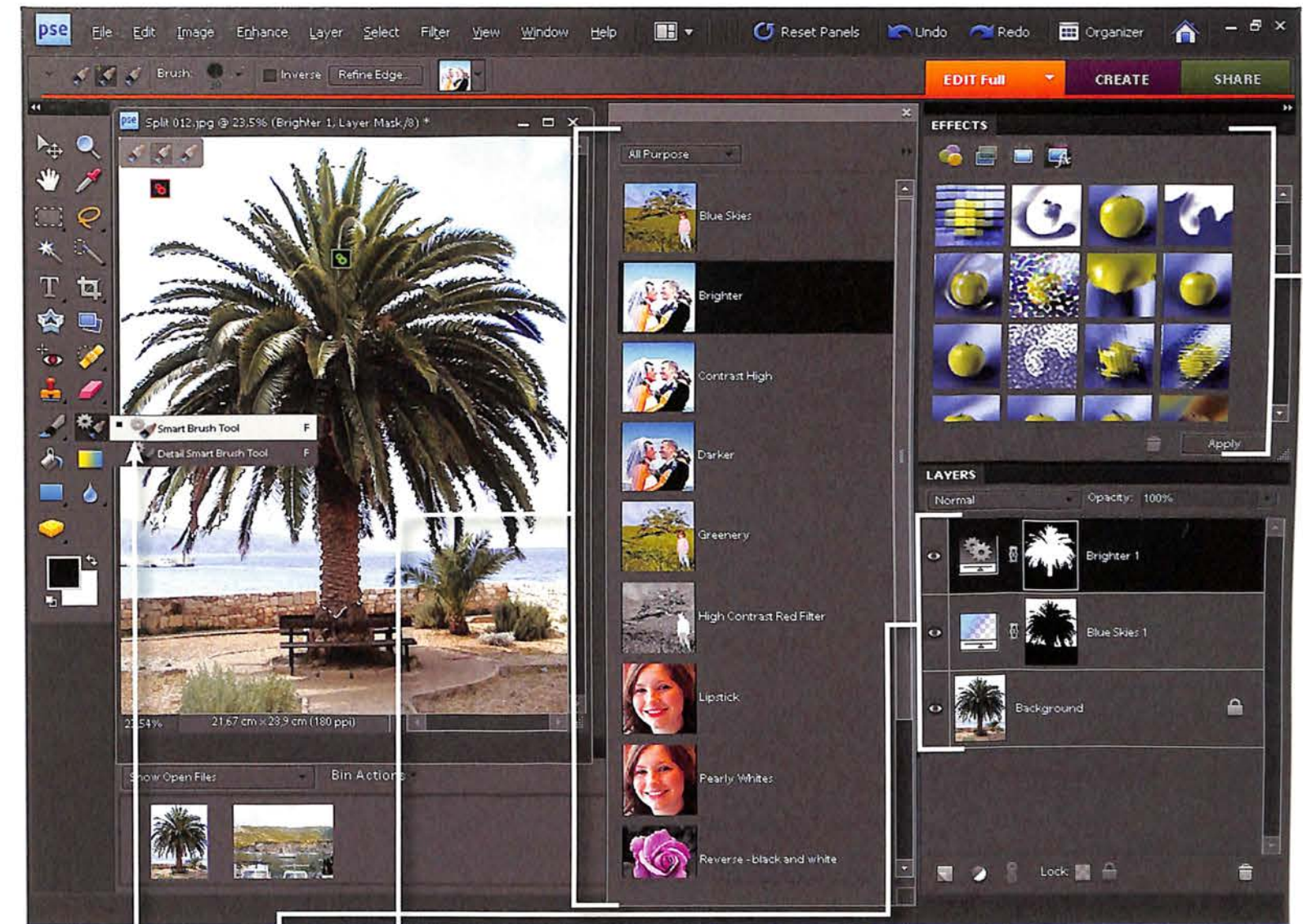
Za sve one kojima obrada fotografije nije jača strana, ovaj panel omogućava da se, bez ulaženja u režim za obradu, naprave određene automatizovane korekcije. Uz opcije automatskog podešavanja kontrasta, boja, levelsa, izoštravanja, korekcije crvenih očiju, pleni ona pod imenom Auto Smart Fix, koja to sve radi jednim klikom.

PANEL CREATE

Korisnik često želi da napravi album svojih fotografija, zanimljiv kalendar ilustrovan fotografijama sa putovanja, ili da pošalje originalnu čestitku ukrašenu autorskim radom. Neke od opcija nude mogućnost da korisnik sam odštampa željeni materijal, dok se vrlo velikodušno nude i on-line servisi Shutterfly i Kodak Gallery. Pored svega ovoga, kroz panel je moguće jednostavno odštampati fotografije ili napraviti slajd šou prezentaciju.

PANEL SHARE

Ovaj panel omogućava da korisnik izuzetno lako i brzo prikaže svoje fotografije na različite načine. Moguće je prilično automatizovano napraviti svoj on-line album, obeležene fotografije poslati e-mailom, ili ih narezati na CD ili DVD. Pravljenje on-line albuma je izuzetno jednostavno, uz izbor većeg broja priloženih šablona. Uz obilje Flash tehnologije, moguće je napraviti izuzetno lepe on-line albume, bez ikakvog poznavanja koda ili velikog truda.



PAMETNE ČETKE

Puno toga što postoji u PSE postoji i u standardnoj verziji Photoshopa, ali Pametne četke (Smart Brush Tool i Detailed SBT) su zanimljiv i nov koncept. Tehnologija iza njihovog rada bazirana je na već viđenom u Photoshopu, ali način na koji je ona upotrebljena je drugačiji od bilo čega viđenog do sada.

SMART BRUSH TOOL je zanimljiva kombinacija Quick Selection alatke i različitih Adjustment preseta. Čim se ovom alatkom obeleži određeno područje na njega se primenjuje izabrani preset zanimljivih i običnom korisniku korisnih imena, kao što su *Brighter*, *Blue Skies*, *Lipstick*, *Perly White*... Na prvom mestu gde se primeni ova alatka, na slici se pojavi specifičan znak (kvadrat sa krugom i zupčanicom), koji služi za kontrolu tog selektovanog područja. Dvoklikom na oznaku može se promeniti vrednost primenjenog efekta, tako što će se otvoriti Adjustments panel sa odgovarajućim kontrolama. Ovaj prilično automatizovan proces je primena moćnih tehnologija iz Photoshopa, prilagođenih manje uvežbanom korisniku.

DETAILED SMART BRUSH TOOL je način da se ovi isti preseti primene uz pomoć četke, što daje veću kontrolu nad željenom površinom. I ovde postoji kvadratić kojim se kontroliše vrsta i vrednost Adjustmента. Ne samo što ove alatke automatski kreiraju Adjustment slojeve, već je i sve što je primenjeno zapravo maska, pa su naknadne korekcije uvek moguće.



ALATKE

Neopterećen velikom prošlošću, Elements je mogao da dozvoli sebi drugačiji raspored i manji broj alatki. Programeri su uklonili sve one alatke koje su ostaci prevaziđenih tehnika rada, i iz Photoshopa preuzeli sve što korisniku omogućava lak i uspešan rad. Neke su iste (samo šarenije predstavljene), neke mešavina više različitih, a neke potpuno nove. Pomenuću samo one koje se razlikuju od postojećih u Photoshopu. Pored već pomenutih Smart Brush alatki, vrlo je zanimljiva *Cookie Cutter Tool*, ili *Modla za kolače*, koja u izabranom obliku iseca sliku. Postoji veliki broj modela za isecanje koji su svrstani u različite kolekcije. Zanimljiva je i alatka za ispravljanje (*Straighten Tool*), koja radi mnogo jednostavnije od istoimenog sistema u Photoshopu CS5. *Impressionist Brush* je četka koja spiralno meša piksele unutar prečnika četke i kreira vrlo interesantne efekte. Ovakvu četku bih voleo da vidim i u Photoshopu.

LAKO DO EFEKATA

Još jedan primer drugačijeg načina razmišljanja je panel *Effects*, koji objedinjuje meni *Filters*, *Layer Styles* sa dodatkom nečeg što se zove *Photo Effects*. Filteri se primenjuju kroz prilično identičan Photoshopov *Filter Gallery*, dok su *Stilovi* sloja ponudeni kroz niz unapred definisanih efekata, koji se mogu naknadno menjati. *Photo Effects* pravi mešavinu kolorne i crno-bele fotografije kroz poluprovodne gradient maske.

MADE IN INDIA

Nije tajna da Adobe ima dva velika centra u Indiji i da najveći deo programiranja pišu stručnjaci odatle, ali ovo je prvi put da vidim da jedan program vodi i pravi kompletno indijski tim.

ELEMENTS VS. PHOTOSHOP

Da li je uopšte uputno porediti ova dva programa? Elements koristi gomilu Photoshopovih tehnologija i alata, ali potpuno preoblikovanih i prilagođenih korisniku koji želi dobar rezultat bez velikog udubljanja u materiju. Photoshop može puno više, ali ni Elements nije slab. Šta više, *Organize* deo je nešto što nije ni Bridge ni Mini Bridge. Više je nalik Lightroomovom konceptu. Očigledno je da Adobe kroz Photoshop familiju omogućava različitim konceptima rada sa fotografijom da se iskažu i tako istu tehnologiju u različitim oblicima ponude različitim grupama korisnika.



ŠKOLA NOVINSKE FOTOGRAFIJE

Lov na fotografije

U svim novinama, i domaćim i stranim, postoji potreba za slobodnim fotografijama, tj. onima koje nisu ni u kakvoj vezi s nekom vešću ili događajem. U engleskom jeziku ovakve fotografije zovu se "feature", pa se i kod nas često može čuti od kolega da idu da rade "fičere". Pored vesti i sporta, ovo je jedna od najvažnijih vrsta fotografije u životu svakog novinskog, ili da budemo još precizniji, medijskog fotografa. I najčešće je to upravo ta fotografija koja u potpunosti ispunjava fotografa, pošto ona ne nastaje pod pritiskom i ne radi se ni po kakvim "šablonima"

IMRE SZABÓ



Rajko Ristić iz redakcije *Glasa javnosti* takođe je bio zapažen po mnogim dobrim i duhovitim slobodnim fotografijama.

Od svojih fotografija izdvojio bih ovu koju sam nazvao "Sfera" i koju izlažem. Kako sam već naglašavao, stalno imam neki fotoaparatus kod sebe. Da nemam, ne bih mogao da snimim ovu fotografiju prilikom slučajnog prolaska za vreme umetničkog performansa na jednom od Belefa ispred Skupštine grada. Snimljena je džepnim digitalnim fotoaparatom Panasonic Lumix LX1.

Dok se šetate ulicama, fotoaparatus mora biti podešen tako da možete brzo da reagujete. Starac se verovatno nije dugo zadržao u ovom položaju, ali je Saša Džambić (*Ilustrovana politika*), veoma dobro iskoristio trenutak da napravi fotografiju na koju će svaki čitalac obratiti pažnju.

IMRE SZABÓ RADIONICA ZA NOVINSKU FOTOGRAFIJU

Po uzoru na tekstove o novinskoj fotografiji koje možete da pratite od početka ove godine, Imre Szabo osnovao je praktično-teorijsku školu novinske fotografije. Od reportaže do foto-ilustracije, prenoseći svoje dvadesetogodišnje iskustvo u ovoj oblasti vodi vas kroz svet jedne od najzabudljivijih oblasti fotografije. Svi zainteresovani mogu se javiti elektronskim putem na: sabophoto@yahoo.com ili telefonom na 063/284 833.

Definicija ove vrste fotografije koja kod nas nema svoj pravi naziv (mogla bi da bude: slobodna, ulična, neobavezna fotografija...) bila bi da je to ona fotografija koja ne mora uvek da se odnosi na kakav događaj, već jednostavno oslikava život oko nas. To je ona novinska fotografija ispod koje nije obavezno da stoji vreme i povod zbog čega je snimljena. A ujedno, najčešće su to upravo one fotografije koje će oraspoložiti čitaoce i odvesti ih dalje od dnevnih, "bitnih" vesti bez kojih ne mogu, a koje ih često opterećuju i čine ih loše raspoloženima. Ona upravo opisuje kvalitet života u raznim kulturama. Oslikava i njegovu lepu i ružnu stranu. Iz tog razloga u "ozbiljnim" redakcijama posvećuje joj se velika pažnja i neretko se takve fotografije nađu i na celoj strani. U našoj zemlji, nažalost, sve je manje novina u kojima možemo da vidimo ovu vrstu fotografije na celoj strani, ali ostaje nam samo da se nadamo da će nova vremena doneti i nove poglede. S nostalgijom se prisećam "Dnevnog telegrafa", novina koje su negujući baš ovu vrstu fotografije iznedrile jednu generaciju sjajnih fotografa koji su i dan-danas u samom vrhu naše fotografske scene. Ta "neobavezna" fotografija upravo je prilika da i amateri dobiju mogućnost da plasiraju svoju fotografiju medijima. U svetu to postaje toliko učestala pojava da su čak i fotografski sindikati morali da reaguju da bi zaštitili pravo na rad profesionalaca. Naročito poslednjih godina od kako je počela nagla ekspanzija prodaje digitalnih fotoaparata koji su u znatnoj meri pojednostavili put od nastanka fotografije do njenog objavljivanja.

Sudeći po kategorizaciji ove vrste fotografije na velikim svetskim takmičenjima kao što je, na primer, World Press Photo, a često i brojnim nagradama i priznanjima, ova vrsta fotografije nema manji značaj od ostalih. U toj kategoriji bila je i poznata fotografija Južnoafrikanca Kevina Kartera (Kevin Carter) koja je 1994. godine osvojila Pulicerovu nagradu. Na njoj je prikazano dete, u Sudanu, koje umire od gladi, dok jedan orao čeka iza njega da ugrabi svoj plen. Zbog neposedovanja autorskih prava mi je nećemo objavljivati, ali vas možemo uputiti na internet-stranicu: http://www.wickedreport.com/images/Top10WorldMostFamousPhotos_05.jpg, gde ćete moći da je vidite. Ta fotografija izazvala

je veoma burnu reakciju javnosti u etičkom smislu, tj. pokrenuto je pitanje da li je fotograf bio dužan da pomogne tom detetu pošto je snimio fotografiju, umesto što je, jednostavno, otišao dalje svojim poslom. Nekoliko meseci posle ovih reagovanja javnosti, Kevin je zbog depresije izvršio samoubistvo.

Mi se nećemo baviti toliko crnim fotografijama, već ćemo prikazati nekoliko duhovitih fotografija naših fotografa koje su slate na tadašnja "Yu Press Photo" takmičenja, uz kratka objašnjenja i savete koje bih mogao dati. A osnovni moj savet jeste da imate stalno fotoaparatus uz sebe i da budete uvek spremni da reagujete na životnu situaciju pred sobom. Ukoliko ste shvatili da dobra fotografija nije rezervisana samo za profesionalce i da je danas veoma jednostavan put da bi se ona ponudila i nekoj od redakcija, imaćete velike šanse da se pojavite i na stranicama nekih novina, magazina ili u internet-izdanjima. Neke novine imaju i stalnu rubriku koja je namenjena objavljivanju fotografija čitalaca. Ukoliko poznajete nekog fotografa koji radi u redakciji, verovatno ste ga već srećali u situaciji da jednostavno stoji i čeka na nekom mestu gde vi ama baš ništa neobično ne možete da ugledate, a da se sutradan u novinama pojavi dobra fotografija upravo tamo snimljena. Ova vrsta fotografije radi se prema osećaju i po načinu nastanka, tj. snimanje dosta podseća na lovca koji čeka da ulovi veoma opreznu životinju.

I da naglasim još nešto – prebiranje po kontejnerima nije jedini mogući motiv za dobru "fičer" fotografiju!

Dobra "feature" ili slobodna fotografija često može da se "ulovi" tako što ćete samo baciti pogled kroz prozor kao što je to učinila Anđela Stevanović iz *Večernjih novosti* koja je iskoristila igru dugih senki na ravnom pločniku.



FOTOSOFIA5 u akciji

AKO STE VEĆ POSETILI SAJT FOTOSOFIA.INFO, IMALI STE PRIJEDBU DA PROČITATE PREGRŠT BLOGOVA I POGLEDATE VELIK BROJ ODLIČNIH FOTOGRAFIJA SA KLJUČNIM REČIMA FOTOSOFIA5, PETA GENERACIJA I TUHELJ. O ČEMU SE TU ZAPRAVO RADI?

JELENA MICIĆ

Goran Kovačević, Dokumentarne

U Termama Tuhelj, od 27. juna do 4. jula, pod generalnim pokroviteljstvom Sony Ericssona i pokroviteljstvom kompanije "Adobe", kao i pod stručnim vodstvom hrvatskog fotografa Damira Hoyke, održan je, sada već tradicionalni, peti foto seminar Fotosofia5. Interesovanje za učešće na

seminaru bilo je ogromno, ali je, nakon stroge selekcije, samo petnaest odabranih fotografa iz Hrvatske i Srbije dobilo mogućnost za stručno usavršavanje u oblasti fotografske umetnosti kroz teoriju, kao i praktičan rad. Mnogi čitaoci verovatno su se zapitali o neobičnom sadržaju ovog seminara koji je objavljen u jednom od

prethodnih brojeva, pa ću, kao jedan od učesnika, pokušati da vam približim detalje.

Program seminara

Najpre se svaki od seminarista predstavio svojim fotografijama, da bi usledila predavanja o osnovnim pojmovima fotografije, naprednom



Franjo Matković, "Art"

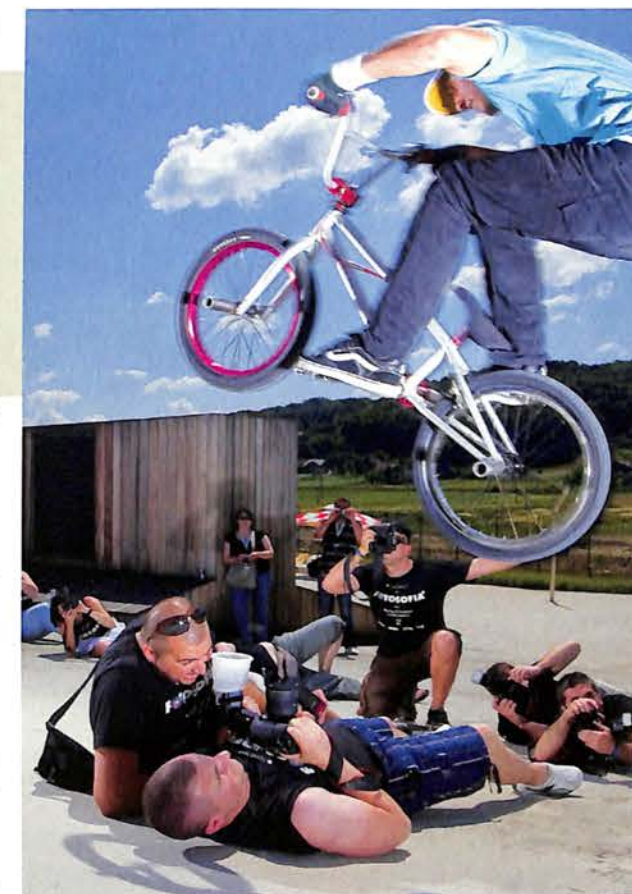
korišćenju programa Adobe Photoshop CS5 (u kom su tokom seminara i obrađivane nastale fotografije), modernoj sportskoj fotografiji, izradi fotomonografija i pitanjima fizike elementarnih čestica. Posebno je bio uočljiv podsticaj na razmatranje fotografsko-filozofskih pitanja i razvijanje kritičkog odnosa prema fotografiji. Nakon teorijskog dela programa, seminaristi su uz pomoć asistenata s profesionalnom rasvetom realizovali vežbe, kao što su "Portret poznate ličnosti" i "Modna fotografija". Temu "Uхвати detalj" seminaristi su realizovali mobilnim telefonom Sony Ericsson Satio™, a "Foto-duel" pomoću dva identična fotoaparata, kojima je fotografiju svog protivnika trebalo snimiti što bolje tehnički i kompoziciono, bez gledanja u tražilo. Vežba je bila edukativne prirode, ali je ipak proglašen i pobednik, koji je dobio jednu od medalja. Medalje se dodeljuju i u kategorijama "Fotokreativac neobrađeni", "Fotokreativac obrađeni" kao i "Art", odnosno, najuspešija kolekcija fotografija nastala za vreme trajanja seminara po izboru publike.



Glorija Lizde, "Fotokreativac", obrađeni

Vežba "Fotokreativac", popularno nazvana "Soba", testira kreativnost seminarista na taj način što svako ima 20 minuta da snimi što kreativniju fotografiju u praznoj sobi. Ove godine je u sobu ipak uneseno šest pari patika, koje su morale da se pojave u kadru. Sirove fotografije predavane su odmah nakon izlaska iz sobe, a trebalo je predati i obrađene fotografije za koje nije bilo ograničenja u obradi.

Poslednji dani seminara obeleženi su projekcijom najuspešnijih fotografija na temu "Reportaža" i "Portret



Franjo Marković, Reportaža Red Bull



Jelena Micić, "Art"



Gea Golović

poznate ličnosti", kao i izložbom kolekcija seminarista, druženjem i crtanjem plemenskih oznaka, čime su seminaristi i zvanično postali članovi grupe fotosofa, koji saraduju na mnogim projektima i izložbama. Kako ovogodišnji fotosofi kažu, još uvek se nisu vratili u realnost

– niti to žele, i napominju da su najbitnija obeležja Fotosofije5: zajedništvo, druženje i kreativno nespavanje, jer su koristili svaki mogući trenutak da bi se snimila što bolja fotografija, dobio ili dao savet i razmenilo mišljenje o fotografijama i fotografskoj umetnosti.

Timski rad, kolegijalnost, dinamičnost, razmena postojećih i stvaranje novih iskustava, otvaranje novih vidika – sve su to utisci koje svakako treba doživeti prisustvom na nekoj od budućih Fotosofia.



Život je *truba*

Na Savskom šetalištu na Kalemegdanu u Beogradu, tokom leta, održana je izložba Aleksandra Kelića pod nazivom "Život je truba". Izložba je nastala kao rezultat njegovog dvadesetogodišnjeg kontinuiranog fotografisanja Dragačevskog sabora trubača u Guči, jedne od najdugovečnijih manifestacija, po kojoj nas danas prepoznaju u svetu, a koja 2010. godine beleži 50 godina postojanja. Pored izloženih 45 fotografija, ceo opus čine 104 fotografije koje će, nadamo se, jednog dana biti publikovane u knjizi za koju je Vesna Danilović napisala ovaj tekst

ALEKSANDAR KELIĆ

Ako ste pomislili da naziv "Život je truba" u sebi nosi višeznačnost, potpuno ste u pravu; ali malo je verovatno da ste pretpostavili da se radi o fotografskom radu, uobličenom u umetničko delo. A upravo o tome je reč. Guču – kako se u svakodnevnom govoru najčešće naziva ovaj tradicionalni sabor narodne muzike – Kelić je počeo da snima 1990, kada je Sabor imao svoje trideseto izdanje, a na svečanoj pozornici su se već smenile stotine takozvanih belih i crnih, romskih, orkestarsa. Osetio je da ona po svom potencijalu nadilazi okvire tradicionalne manifestacije, koja slavi vrhunsko umeće muziciranja na trubi i poprima odlike sveopšte tranzicije ka novom vremenu, poretku, stanju stvari. Tih godina društvo je počelo radikalno da se menja, a dotadašnja jugoslovenska država se raspala u krvavom ratu, u kojem je najmanje bilo zvuka trube.

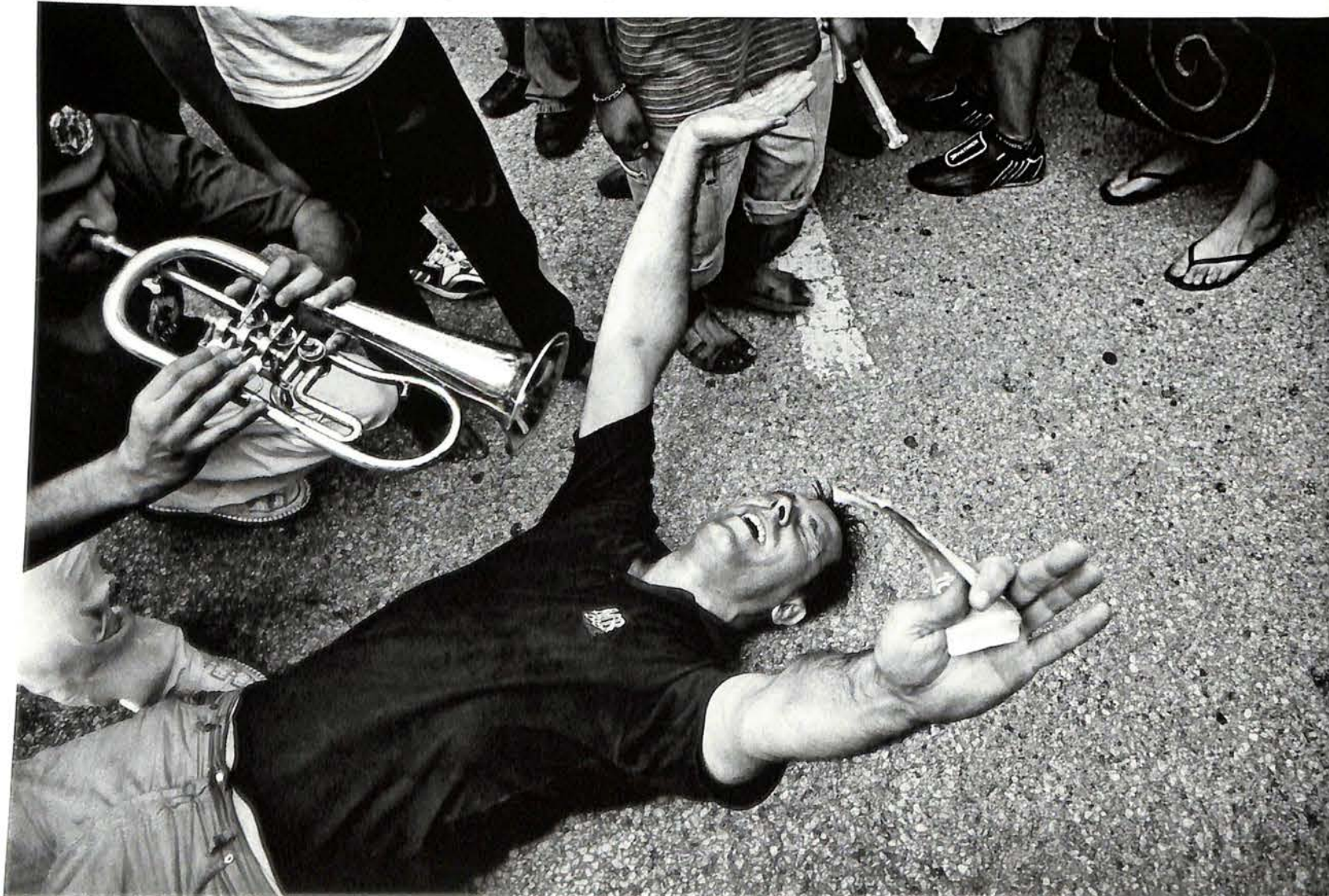
Na Saboru trubača je i dalje negovan i afirmisan nacionalni muzički zvuk, a oko takmičarskog programa je sve više počelo da se stvara "društvo spektakla" – eksplozija kafanskih šatri sa "netakmičarskom" muzikom, obilje hrane i pića, bezgranična sloboda samoispoljavanja i samopredstavljanja – fešta koja slavi život i daje odušak od njega. Upravo na taj "paralelni kolosek" Aleksandar Kelić fokusira svoje fotografsko interesovanje. O muzičkom takmičenju se valjda već dovoljno zna, ono se najmanje menjalo, kako u pogledu aktera i organizacije, tako i u pogledu ikonografije i aure koja ga okružuje. Ali, menjalo se sve oko "centralnog" događaja. Od Sabora do Sabora, iz dana u noć, on na stotinama filmova hvata momente saborovanja, gradeći istovremeno i obimnu arhivu srpske tranzicione stvarnosti. Kao veliki znalac dokumentarne i izlagačke fotografije, on razume pravu prirodu fotografije, ono što je specifično fotografsko

u fotografiji – fotografičnost, "to apstraktno svojstvo koje je, zapravo, isključiva osobenost fotografskog medija – a on obuhvata i neumetničko i umetničko u fotografiji."¹ Kelić se zato nikako ne zadržava samo na stvarnoj fotografiji, na verodostojnom dokumentu, već s pažnjom i predumišljajem bira čudesne momente i "opake" detalje, unapred uobličujući svoj rad u fotografsko delo. Odsecajući na crno-belim fotografijama te pažljivo birane komade života, on re-kreira stvarnost na način na koji je sigurno nijedan drugi posetilac Guče ne može opaziti. Istovremeno gradi i svoj individualni umetnički fokusiran pogled na stanje čovekovog duha, njegove potrebe, želje, stavove i okolnosti koje okružuju i čine sam događaj. Nijedna od ovih fotografija, pojedinačno posmatrana, ipak ne može da stvori predstavu o delu. Tek više njih, organizovanih u grupe, smeštenih u celine, pružaju mogućnost uvida u osobeni stil, stav, svet i jezik koji autor gradi. "Umetnost fotografije dejstvuje kao ustrojstvo, kao poredak: neka fotografija dobija svoj smisao i snagu tek zahvaljujući stvarnim, verovatnim i mogućim odnosima koje odražava s drugim fotografijama. Prema tome, fotografska umetnost liči na jezik u sosirovskom smislu reči; zato će, onome ko želi da upozna delo ovog fotografa, pojmovi odstupanja i razlike biti nezaobilazni."² Kelićev postupak i jeste osoben. On je dokumentaran, ali nije samo dokumentujući. Autor je sasvim unutra, ali je uvek pomalo i spolja. Njegovo fotografsko delo nije napravljeno odjednom,

jer se delo i ne može tako stvoriti. Kelić ga gradi godinama, s planom i predumišljajem, vraćajući se "istom" događaju, snimajući, analizirajući fenomen i potom ga pažljivo i strogo oblikujući u umetničko delo.

Ceo opus podeljen je u tri celine. Prva bi se, u grubim crtama, mogla označiti kao portreti i simboli. Čini je kolekcija uglavnom svesno poziranih portreta. Izgled, raspoloženje i stav subjekata/objekata ovih fotografija dopunjen je jasno vidljivim simbolima/oznakama samo-reprezentacije u širokom formalnom i značenjskom rasponu – od krsta do petokrake, od srpskog stega, grba i ocila do zastave Ujedinjenog Kraljevstva, od vezene narodne nošnje do maskirne uniforme, od šajkače i titovke do kaubojskog šešira, od frule do pištolja, od Če Gevare i pit-bul terijera do Slobodana Miloševića. Za drugu bi se moglo reći da predstavlja život oko trube – pored nje, ispod nje, iznad nje, ali i na njoj. Truba je razlog za radost i dert, za uznošenje, ali i za uviranje. Treću celinu bismo mogli nazvati – erotikon. Mnoštvo prizora oslobođenog erosa, (polu)obnaženih i vlažnih tela u plesu i dertu, od kola/žikinca i čočeka do orijentalnog trbušnjaka i lambade, u igrama nadmetanja, opuštanja i predavanja provodu bez granica. I na početku i na kraju je truba. Truba kao stožer i kristalizator života i promena i u realnom i u simboličkom smislu. Između Istoka i Zapada, težeći ka Evropi i svetu s lokalnim vrednostima, bojama i zvukovima, Guča je,

© ALEKSANDAR KELIĆ



© ALEKSANDAR KELIĆ



© ALEKSANDAR KELIC

u godinama dok je Kelić snima, postala jedan od svetski najpoznatijih srpskih (marketinških) brendova, koji poziva na oslobađanje od užurbane, precizno ustrojene, savremene svakodnevice. Tu mantru prepoznaju hiljade hodočasnika najrazličitijeg profila, statusa i porekla, koji svakog avgusta preplavljaju Dragačevo. Guča, ipak, u mnogim razmatranjima u Srbiji, služi i kao paradigma za vrednosni i estetski stav i životni stil, suprotstavljen onome koji na suprotnom polu označava jedan drugi, takođe muzički festival nove, elektronske muzike – Exit. Ako i postoji, dilema Guča ili Exit sve je manje pitanje unutrašnjih idejnih podela, a sve više stvar ozbiljnih marketinških strategija.

Na Kelićevo delo, kao i na svako drugo, utiče (i) vreme u kojem je nastaja, niz društvenih, kulturnih, tehničkih, istorijskih, ideoloških okolnosti i činjenica. Utiče, ali ga ne određuje, kada je o umetničkom delu reč, o izmaštanom oreolu, a ne o reprodukovanoj slici, o veštini mogućeg, što fotografija u svojoj biti jeste. I kada ne bismo znali okolnosti pod kojima je nastalo, ni stvaralački proces koji mu je prethodio, pa čak ni njegovog tvorca, verujem da "Život je truba" stoji kao fotografsko delo, uobličeno u umetnost. Uobličio ga je autor na onoj unutrašnjoj ravni na kojoj to tvorca i čini. Ovde se, stoga, potpuno okrećemo trećem uglu umetničkog trougla stvaralac–delo–primalac. Pošto u umetnosti uopšte, po Blaševim rečima, "delo ne donosi ni izvesnost ni jasnoću", i ovo će tek u brojnim tumačenjima, preispitivanjima i kritikama dobiti dimenziju nezavršivosti, to ključno svojstvo fotografije, kako je Sulaž određuje. Sada je delo "Život je truba" prepušteno slobodi i snazi vaše stvaralačke uobrazilje.

BIOGRAFIJA

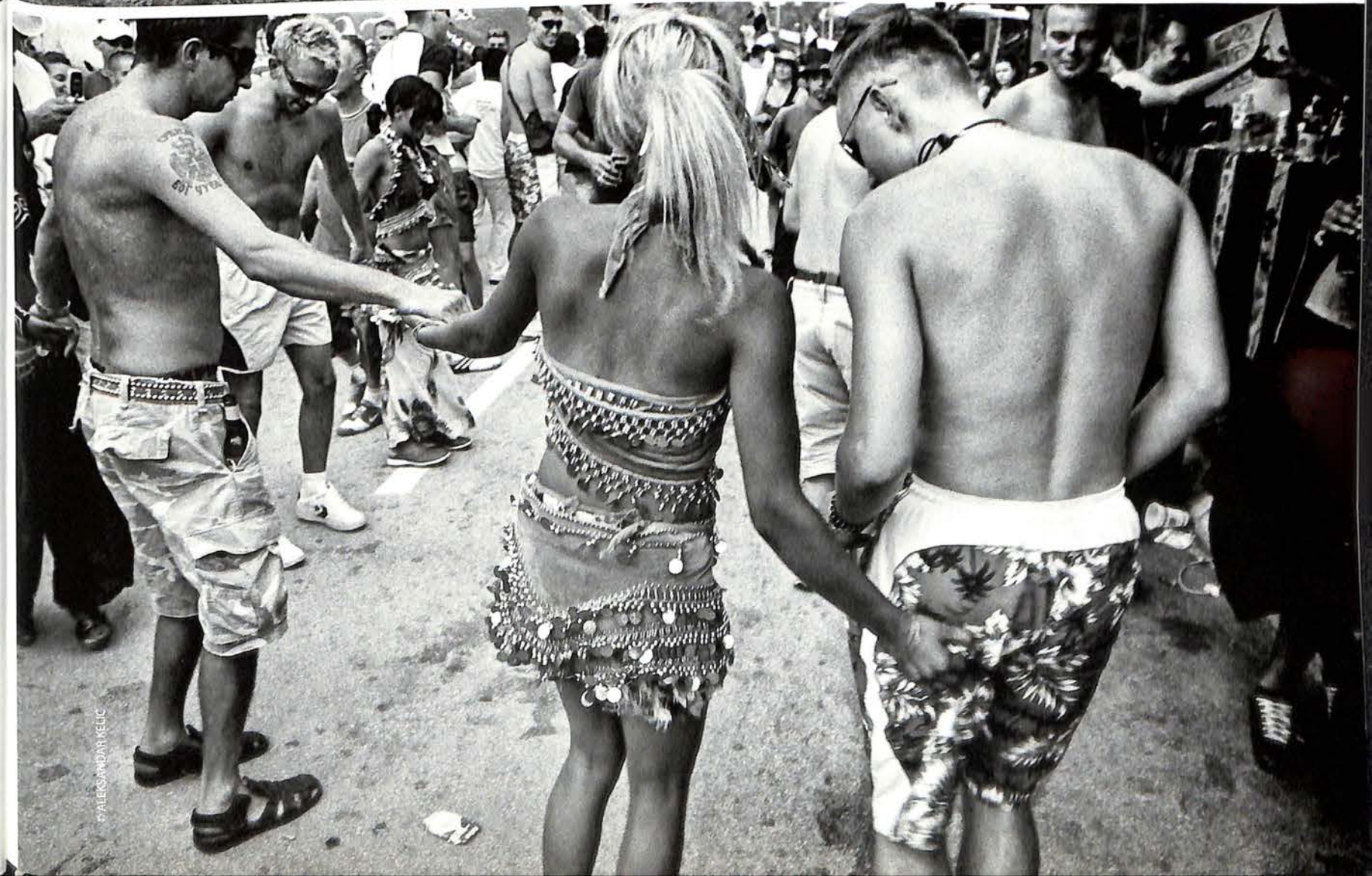
Aleksandar Kelić rođen je 1964. godine u Beogradu. Diplomirao je na Fakultetu dramskih umetnosti, u Beogradu, na grupi za filmsku i TV kameru. Od 1997. godine je honorarni predavač na Beogradskoj politehnici (Višoj politehničkoj školi) u Beogradu, na smeru za grafički dizajn, predmet Fotografija. Od 2004. godine radi i kao honorarni predavač na Fakultetu za dizajn u Beogradu, za predmet Fotografija, studentima Odseka za grafički dizajn, Odseka za dizajn enterijera i nameštaja, Odseka za dizajn proizvoda i Odseka za dizajn odeće i tekstila. Od 2009. godine takođe radi kao honorarni predavač na master studijama na Fakultetu za medije i komunikacije. Godine 1997. primljen je u foto-sekciju ULUPUDS-a, a od 2001. godine je u statusu slobodnog umetnika. Fotografije su mu bile izložene na preko 200 grupnih izložbi u zemlji i inostranstvu. Dobitnik je i više značajnih nagrada za fotografiju. Do sada je priredio 15 samostalnih izložbi. Učestvovao je u žiriranju i koncipiranju većeg broja tematskih izložbi.



ALEKSANDAR KELIĆ TOKOM SNIMANJA U GUČI (U SREDINI U BELJOJ MAJICI). SNIMO: MILOMIR KOVAČEVIĆ

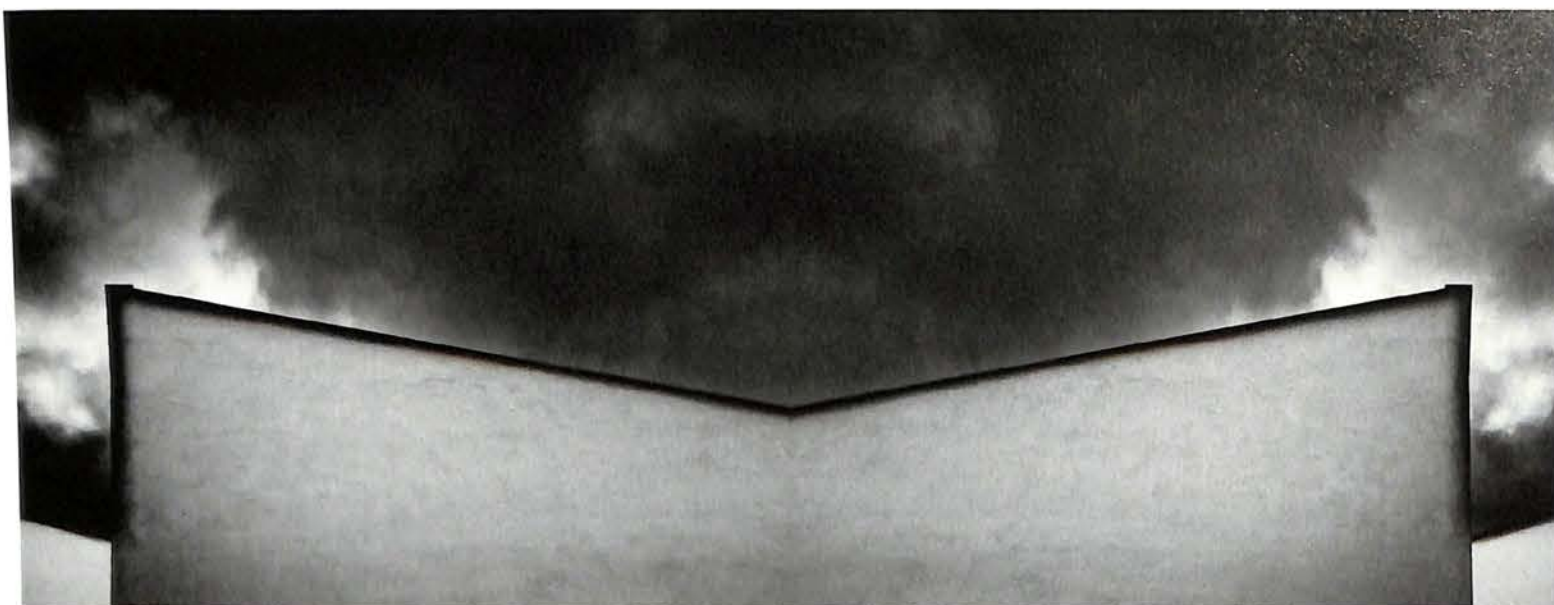


© ALEKSANDAR KELIC



© ALEKSANDAR KELIC

1) Fransoa Sulaž: Estetika fotografije. Kulturni centar Beograda, Beograd 2009. str. 134
2) Ibid. str. 177
3) M. Blašević: "Estetika fotografije". Svesnik "Kultura", Beograd, 1969. str. 295



NEGOVAN VIDINER,
"Simetrija", druga nagrada
za kolekciju fotografija

DANI FOTOGRAFIJE u Srbiji

U poslednjoj nedelji juna održani su osmi po redu "Dani fotografije u Srbiji", u Čačku, u organizaciji Foto-kino kluba "Čačak". Ovo je po mnogima jedinstvena izložba, pre svega po načinu organizovanja, programu koji je prati, ali i kvalitetu fotografija koje se mogu videti

NEGOVAN VIDINER

Prvu republičku izložbu fotografija FKK "Čačak" organizovao je 1980. godine, zatim slede 1981. i 1990. godine "Dani jugoslovenske fotografije". Od 2003. godine ova manifestacija organizuje se svake godine, pa je Čačak, za mnoge, postao ustaljena destinacija tih junskih dana. Kao i do sada, i ove godine organizovane su brojne izložbe, potom predavanja, projekcije...

Prvi dan

Vladimir Tatarević, docent na Fakultetu primenjenih umetnosti – Atelje za fotografiju, održao je predavanje pod nazivom "Značaj portreta u fotografiji" u likovnom salonu Doma kulture u Čačku, 24. juna. Predavanje je bilo praćeno projekcijom. Videli smo neke od prvih fotografija, slušali o njihovom nastanku, i nadalje, sve do savremene fotografije i načina izražavanja

fotografa kroz portret. Nakon toga otvorena je klupska izložba autora iz FKK "Čačak".

Drugi dan

U petak je otvorena republička izložba fotografija. Predsednik Foto-saveza Srbije Branislav Brkić uručio je nagrade i pohvale, koje su autori dobili na republičkim izložbama. Po mišljenju posetilaca, fotografa iz zemlje, kao i zemalja iz okruženja, ovogodišnja republička izložba bila je i obimnija, po broju autora i broju izloženih fotografija, i kvalitetnija nego prethodnih godina. Hol Doma kulture postaje tesan iz godine u godinu jer su pored republičke, u okviru ovogodišnjih "Dana", postavljene izložbe: "Deset najaktivnijih fotografa u 2009. godini", "Press Photo Serbia", kao i nacionalna kolekcija Crne Gore pod nazivom "Savremena fotografija Crne Gore". Prethodnih godina u Čačku su bile izložene nacionalne kolekcije svih bivših republika SFRJ. Sledeće godine "Dani" poprimaju međunarodni karakter jer će biti prikazana prestižna nacionalna kolekcija Italije, kao jedne od vodećih fotografskih zemalja, a ove godine nacionalna kolekcija Srbije izložena je u Italiji. Nakon otvaranja, u velikoj sali Doma



Grupni portret većeg dela
učesnika Dana fotografije



kulture, prikazane su sledeće projekcije:
– Republička izložba omladinske fotografije;
– Deset najaktivnijih foto-klubova u 2009;
– Dušan Miljanić, fotograf iz Crne Gore;
– Branimir Ritonja, majstor fotografije iz Slovenije;
– Manolis Mecakis, fotograf iz Grčke;
– Miroslav Predojević, majstor fotografije iz Srbije.

Treći dan

Subota, 26. jun, bio je najsadržajni dan. Nakon izleta u Požegi, gde je posećen železnički muzej, organizovana su predavanja i tribine u Ovčar Banji. Prvo predavanje održao je Zoran Blažina, profesor na FPU. Iako nije fotograf, pričao je o fotografiji i dizajnu. Deo njegovog predavanja zasnovan je na životu Milene Pavlović Barili, čiji je život i rad istraživao.

Drugo predavanje održao je Goran Basarić, koji je studirao Kameru na Fakultetu dramskih umetnosti, a poslednjih četrnaest godina živi i radi u Vankuveru, u Kanadi. Goran je poznat po panoramskim fotografijama, snimljenih pomoću Horizonta, specijalnog fotoaparata ruske proizvodnje, koji koristi film od 35 mm. Rado je odgovarao na sva pitanja: od nastanka fotografija, pa do tehničkih karakteristika fotoaparata. (Časopis *Refoto* objavio je njegov portfolio u broju 31).

Nakon predavanja održana je i tribina na temu: "Šta je to dobra, a šta lepa fotografija?", koju je vodio Miroslav Predojević, MF FSS i predsednik Umetničkog saveta FSS. Ovakav vid otvorenog razgovora od posebnog je značaja mladim autorima koji su imali priliku da čuju

DRUGOG DANA otvorene su izložbe: Republička izložba fotografija; Deset najaktivnijih fotografa u 2009. godini; Press Photo Serbia; Savremena fotografija Crne Gore

TREĆEG DANA u dvorištu Konaka Jovana Obrenovića održana je prezentacija firme "Refot B", kao i časopisa *Refoto*

različita mišljenja i stavove brojnih fotografa kao što su: Božidar Vitas, Danilo Cvetanović, Zoran Purger, Branko Jakovljević, Milenko Savović, gostujućih predavača Zorana Blažine, Vladimira Tatarevića i Gorana Basarića, kao i Zvezdana Mančića, predsednika Asocijacije medijskih fotografa Srbije. Pored tehničkih

Najstariji i najtiražniji kompjuterski mesečnik u Srbiji

Na kioscima svakog
prvog u mesecu



www.sk.rs



karakteristika koje fotografija mora, ili ne, da ispuni, učesnici tribine govorili su i o velikom uticaju emocija na samu fotografiju, kako na autora u procesu nastanka fotografije, tako i na posmatrača.

Po povratku iz Ovčar Banje u Čačak, u dvorištu Konaka Jovana Obrenovića održana je prezentacija firme "Refot B", kao i časopisa *Refoto*. Milan Živković govorio je o najnovijim modelima "Nikonovih" D-SLR fotoaparata i dodatnoj opremi. Posetioci su imali priliku da se informišu i isprobaju predstavljenu opremu, uz koju je podeljen propagandni materijal. Uz besplatne primerke časopisa *Refoto*, glavni i

odgovorni urednik Ivana Tomanović govorila je o samom časopisu i rado saslušala ideje, predloge, čak i kritike i zamerke. Predstavila je i elektronsku verziju časopisa, koja je identična štampanoj verziji, a može se kupiti na adresi www.digitalnikiosk.com. U Narodnom muzeju otvorena je trinaesta samostalna izložba Vladimira Tatarevića pod nazivom "Vestalske device". Reč je o fotografijama nove senzualnosti, energičnog gesta, sugestivnog pogleda, koje zrače samosvesnošću.

Krajem dana u Galeriji "Nadežda Petrović" predstavljena je, uz projekciju, fotomonografija majstora fotografije Tomislava Peterneka,

pod nazivom "Život s fotografijom". Tomislav Peternek predstavio je knjigu uz komentare i dosetke o objavljenim fotografijama, uz veliku pažnju prisutnih. O knjizi su, u ime izdavača, govorili Petar Vukadinović, direktor firme "Refot B", i urednik izdanja Milan Živković.

Četvrti dan

U nedelju, poslednjeg dana ovogodišnjih "Dana fotografije", održana je, već tradicionalna, fotoberza u holu Doma kulture, dok je u velikoj sali održana godišnja skupština FSS. Na Skupštini su uručene diplome za umetnička zvanja FSS, diplome za FIAP zvanja, kao i diplome najuspešnijim članovima FSS u 2009.

Prema subjektivnim ocenama učesnika i posetilaca, ovogodišnji "Dani" bili su veoma uspešni, a sveukupni utisak još je pozitivniji kada prošetate Domom kulture u Čačku, i pregledate četiri postavljene izložbe sa preko 350 izloženih fotografija. Naime, ovi "Dani" su prijatno iznenađenje jer su svojom sadržajnošću prikazali raznolike načine izražavanja kroz fotografiju. Čitavu manifestaciju propratili su lokalni mediji, a ovogodišnje izložbe u okviru "Dana" videlo je više Čačana nego prethodne godine. Treba napomenuti da je za organizaciju "Dana" za prethodnih osam godina, što uključuje i kompletnu izradu kataloga prepoznatljivog kvaliteta, zaslužno nekoliko članova FKK "Čačak". Do sledećih "Dana"...

TREĆEG DANA u Galeriji "Nadežda Petrović" predstavljena je, uz projekciju, fotomonografija majstora fotografije Tomislava Peterneka, pod nazivom "Život s fotografijom".



DARKO ĐOKOVIĆ, "Tri drugara", pohvala za kolekciju fotografija



ROMINA MILETIĆ, "Berber i odrazi", pohvala za kolekciju fotografija



BILJANA MARKOVIĆ, "Dorčolska jesen", druga nagrada za fotografiju

Foton

ŠKOLA FOTOGRAFIJE

Škola fotografije koju vodi diplomirani fotograf Saša Preradović ima već decenijsku tradiciju. Prvi program škole osmislio je prof. Dragoljub Tošić (1936-2004). Od tada se program škole puno puta menjao, razvijao i prilagođavao novim tehnologijama i tendencijama, da bi ove godine postao najatraktivniji, pre svega zbog činjenice da će čak trinaest predavača pokušati da prenesu svoje znanje i iskustvo svim polaznicima škole. Dobra stvar ovako koncipirane škole je raznovrsnost mišljenja, pristupa i načina rada koji doprinose velikoj dinamici predavanja. Na kraju škole dodeljuju se diplome, koje, iako nisu zvaničan dokument, već odavno imaju visok renome među zvaničnim institucijama i raznim fotografskim ateljeima, reklamnim agencijama...



Aleksandar Carević



Srdan Kalinić

Škola fotografije Foton ima dva nivoa obrazovanja

1) OSNOVNI, za početnike – kurs Elementarne fotografije, čiji je cilj da polaznicima u potpunosti objasni i približi proces fotografskog nastajanja digitalne slike, kao i osnovne alatke za njenu obradu.
2) NAPREDNI, za one koji poseduju elementarno predznanje – škola Kreativne i profesionalne fotografije, čiji je cilj da polaznike osposobi za umetničko-izlagačke aktivnosti, ili pak za profesionalni rad. Predavači su diplomirani fotografi, likovni umetnici i profesionalni fotografi s velikim pedagoškim, izlagačkim i komercijalnim iskustvom. Po završetku svih predavanja i vežbi, polaznici škole ostaju u kontaktu s predavačima oko godinu dana, radeći domaće zadatke i pripremajući svoj portfolio, na osnovu kojeg dobijaju diplomu. Škola je upravo otvorila upis za prijem novih polaznika za oba nivoa, a kompletan nastavni plan i program možete zatražiti na: skolafotografije@gmail.com dok detaljnije informacije možete dobiti na: www.skolafotografije.com ili putem telefona: 064 11 598 00.



Škola fotografije Foton

elementarna · kreativna · profesionalna fotografija



savremeni program kroz teoriju i praksu · potvrđen kvalitet uz povoljne cene
zatražite kompletan program škole Foton preko: skolafotografije@gmail.com
pogledajte: www.skolafotografije.com pitajte: 064 11 598 00

TRIDESETOSMI FESTIVAL FOTOGRAFIJE

Žisel 2010

Festival u Omoljici slavi jubilej – 40 godina postojanja. Ovo se, doduše, odnosi na Festival amaterskog filma, jer se Festival fotografije počeo održavati dve godine kasnije. Tradicija za poštovanje ispraćena je sa čak četiri izložbe fotografija i projekcijama 14 amaterskih filmova

ŽELJKO ĐURIĆ



Treća nagrada za pojedinačnu fotografiju: LAZAR LEKOVIĆ, "Kontrabas"



Prva nagrada za kolekciju: ZDRAVKO SIMIJONVIĆ, "Božić u Banatu"

onda je jasno zašto imamo više pesimističkih motiva nego inače – pa takvo i jeste vreme u kojem živimo. Ono što raduje jeste pojava fotografija koje demantuju gorepomenute reči. Baš kao i život, ma koliko da je težak, ima u njemu i radosti, pa će publika prepoznati radove koji su, pored likovnih i tematskih uslova, pokazali ono najvažnije – veru u ljude. Da su pokazali kako svet nije toliko surov jer uvek postoji nada, i da fotografima preostaje da razmišljaju o novim, malo drugačijim, motivima koji će zameniti ovce i krave, poljoprivrednu mehanizaciju i ruševine, i da konačno, onoliko koliko nam vreme to dozvoli, krenemo u poteru za drugačijim kadrovima, s malo više optimizma. A Omoljica i Žisel? Naravno da traju i dalje i čekaju vaša viđenja naših sela.

NAGRADE

Na 38. Festivalu fotografije "Žisel" dodeljene su sledeće nagrade za kolekciju fotografija: prva nagrada Zdravko Simijonović, druga nagrada Milan Živković, treća nagrada Goran Stamenković. Pohvale za kolekciju dobili su Slobodan Pavlović i Dragoslav Mirković. U kategoriji pojedinačnih fotografija, prvu nagradu dobio je Vasić Milenko, druga nagrada otišla je u ruke Milorada Miličevića, a treću nagradu dobio je Lazar Leković. Pohvale za pojedinačnu fotografiju dobili su: Katarina Đelbabin, Kojić Ljubomir i Željko Jelić.

zaboravljamo da to ipak nije dovoljno da bismo temu ispratili do kraja. Treba načiniti mali napor, toliko potreban, da bi se skrenulo s ove kopir trase, jer nije više reč samo o selima koja nestaju. Reč je o nama koji se gubimo. Hteli mi to da priznamo ili ne, selo kakvim bi mi hteli da ga vidimo i prikažemo više ne postoji, odnosno to više nisu sela kakva smo videli na idiličnim fotografijama: vesela, s orači-

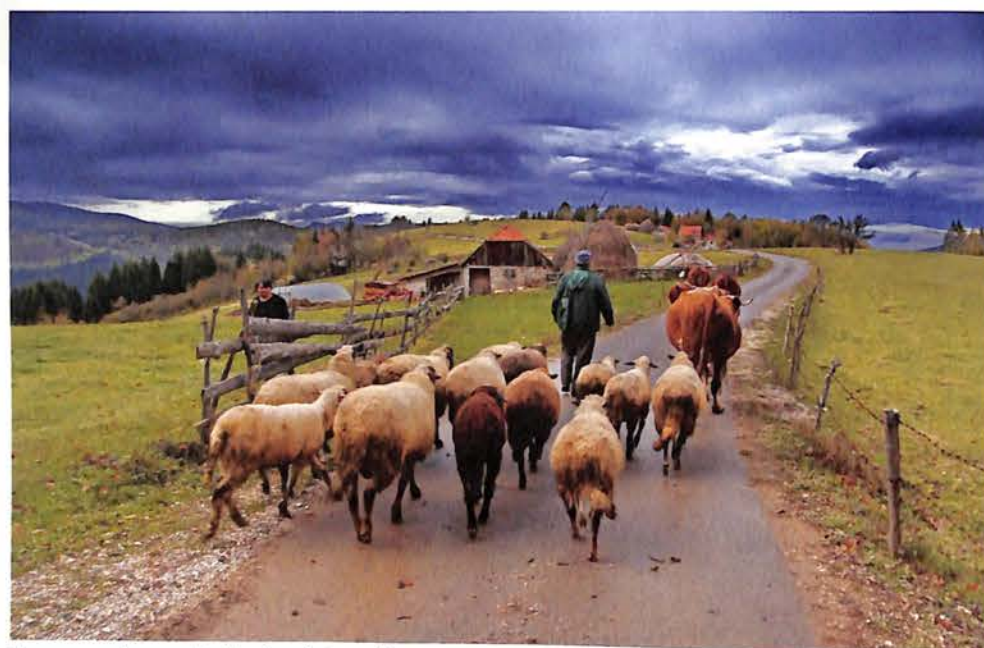
ma i kopačima, pesmom nakon vršaja, kada se na kraju dana svi skupe da zajedno večeraju. Šta nam preostaje? Da snimamo današnja sela sa svim karakteristikama grada, kaficima, parkovima, grobljima i infrastrukturom, ili možda napuštena i ruinirana sela s penzionerima koji nikuda ne idu iz svojih dobrovoljnih zatvora? Da snimamo moramo, to su motivi, bolje nemamo. Fotografija ne sudi – ona pokazuje. Ako je tako



Pohvala za pojedinačnu fotografiju: ŽELJKO JELIĆ KREMANSKI, "Zlatno doba"

Ponovo "Žisel"! Trideset osam godina za redom održava se festival fotografija u Omoljici, za koji svi znamo da predstavlja praznik za fotografe tokom tih Žisel dana.

I ove godine biće sela na fotografijama koliko hoćete. Gledajući pristigle radove, nismo bili iznenađeni. Postoji jedan kliše (ili navika, potreba, ili kakogod shvatili taj fenomen) da na fotografijama moraju biti: čovek s ovcama, portret seljaka sa šeširom ili šajkačom, oronule kuće, mačke, kučići i slično. No, pomalo

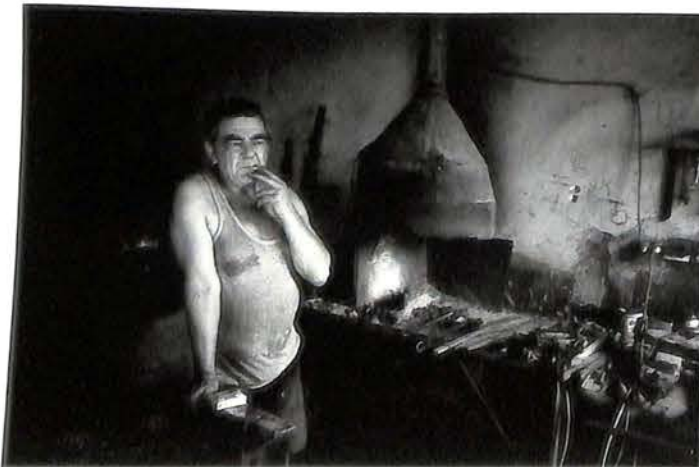


Prva nagrada za pojedinačnu fotografiju: MILENKO VASIĆ, "Pred oluju"

IZLOŽBE

Pored izložbe primljenih i nagrađenih fotografija, u okviru festivala bile su postavljene i sledeće izložbe: "Moj Banat" Milana Živkovića, "Ovčari Banata" – zajednički rad Dragoslava Mirkovića i Željka Đurića, a sa po deset fotografija publici

su se zajedničkom izložbom predstavili dobitnici najviših zvanja Foto saveza Srbije za 2010. godinu: Marija Milovanović Maksimović, Željko Đurić, Branko Ignjatović i Radisav Filipović.



Treća nagrada za kolekciju: GORAN STAMENKOVIĆ, "Bašaidski kovač 2"



Druga nagrada za pojedinačnu fotografiju: MILORAD MILIČEVIĆ, "Pastir iz Milića"



DUKE & PETERSON

Škola turizma

PRIJAVLJIVANJE ZA UPIS U 13. KLASU

PRIJAVE I UPIS

Upis traje do 10. septembra 2010.
Predavanja počinju 14. septembra 2010.

- Naučite da radite u turoperatorskoj kompaniji, turističkoj agenciji ili aviokompaniji!
- Bićete osposobljeni da po završetku naše škole počnete odmah sa radom!

INFO

Potražite detaljne informacije na:

www.travelmagazine.rs
ili na tel. 011 3283 227,
2638 315, 2910 258

Javite se telefonom, radnim danom od 09 do 17 časova ili pošaljite mail na adresu: office@travelmagazine.rs

FOTOfiniš

24 h

Pre tačno godinu dana započela je saradnja između časopisa Refoto i veb portala Fotofiniš. Brojka od više od hiljadu članova dovoljno govori o kvalitetu ovog sajta. Kulminacija svih njegovih aktivnosti ogleda se u foto-maratonu "24h", koji se već drugi put zaredom održava sredinom avgusta, paralelno sa čuvenim džez festivalom "Nišvil"

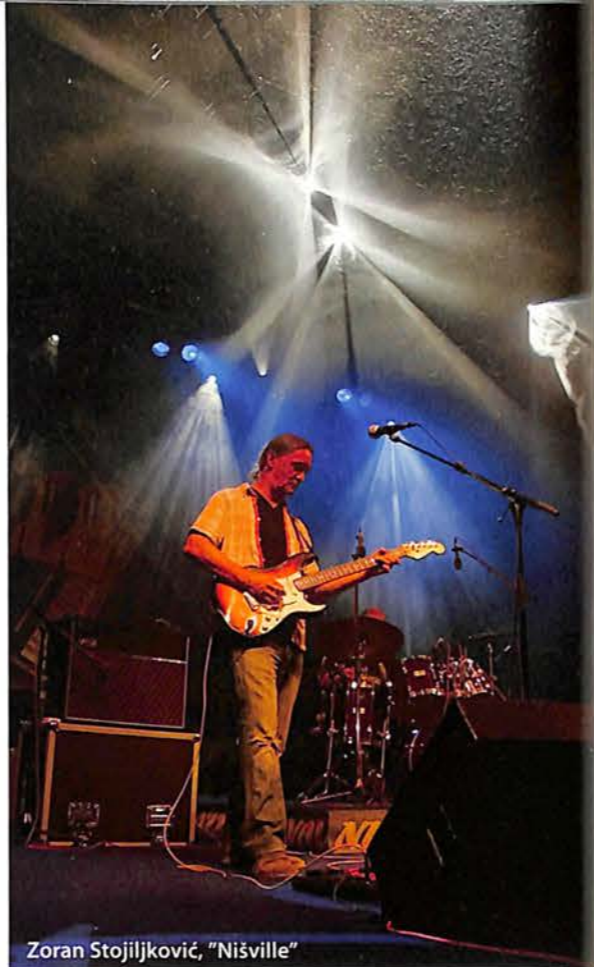
IVAN TOŠIĆ



Aleksandar Dimitrijević, "Linije"



Aleksandar Malešević, "Plava"



Zoran Stojiljković, "Nišville"



Đorđe Gavrilović, "Žablja perspektiva"



Refoto mini Photoshop radionica u Medija centru



Učesnici foto-maratona FotoFiniš 24h

Proslave prvog rođendana i uspešne godine su iza nas, a ekipa administratora i programera bacila se na posao pa članove FotoFiniša, a sada ih je više od hiljadu, od septembra očekuje dosta novih funkcija na sajtu, kao i poboljšanje dosadašnjih, a sve u cilju što boljeg i funkcionalnijeg kretanja kroz sajt.

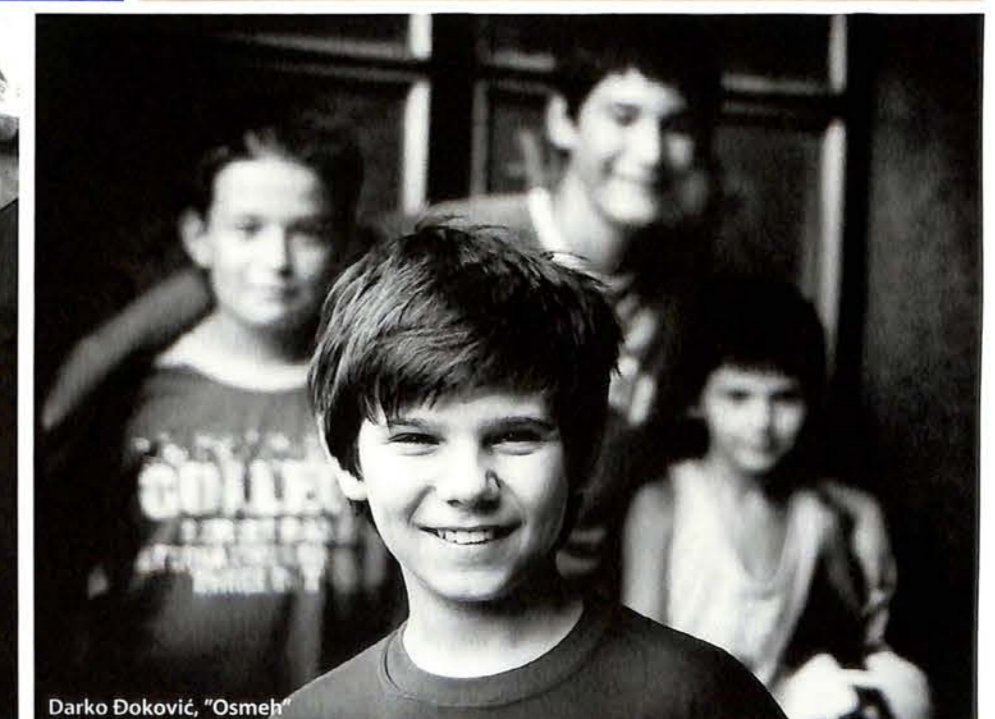
Pošto sumiramo rezultate prve godine rada i ekspresnog uspeha (najposećeniji fotografski portal u ovom delu Evrope), moramo se pohvaliti onim što ističu članovi i što ovaj sajt izdvaja od drugih i zadržava ih: pozitivna atmosfera i odlična komunikacija među članovima (pod veštom kontrolom administratora) i, naravno, konstruktivne kritike koje su neprocenjive mladim autorima, ali i već iskusnim, u daljem fotografskom razvoju. Organizatori pripremaju posebne nagrade za autore koji se ističu komentarima kako bi što više stimulisali i unapredili edukativni deo sajta.

24h foto-maraton

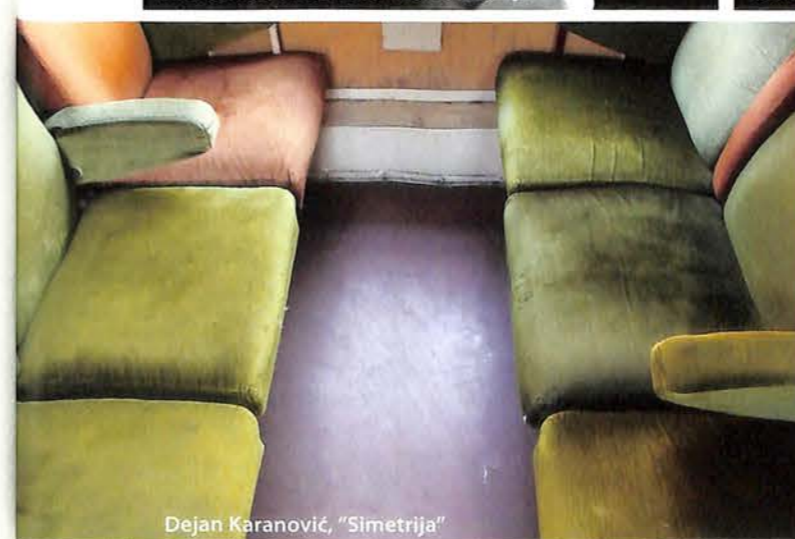
U isto vreme kao i prošle godine, održan je foto-maraton pod nazivom "24h". Gosti foto-kluba FON i grada Niša bila su dvadeset i četiri fotografa, koji su kroz kvalifikacije izborili učešće na finalnom takmičenju FotoFiniš 2010, koje je održano 13, 14. i 15. avgusta. Takmičari su imali dvadeset i četiri sata da odgovore na dvadeset i četiri zadate teme. Odmah po završenom snimanju, takmičari su postavili svoje fotografije na portal, a sve to je tokom noći i jutro žirirao međunarodni žiri od dvadeset i četiri člana. Zadatak žirija bio je da odredi pobednike po temama, kao i sveukupnog pobednika drugog FotoFiniša.



Aleksandar Malešević, "Komunikacija"



Darko Đoković, "Osmeš"



Dejan Karanović, "Simetrija"



Dejan Bećirić, "Senke"

NAGRAĐENI AUTORI

1. Đorđe Gavrilović - Novi Sad
2. Ranko Đurović - Novi Sad
3. Dejan Bećirić - Beograd
4. Aleksandar Malešević - Indija
5. Darko Đoković - Čačak
6. Dragan Lapčević - Beograd
7. Slavko Savić - Valjevo
8. Predrag Ilić - Kraljevo
9. Žarko Aleksić - Knjaževac
10. Zoran Stojiljković - Bor
11. Ivan Aleksić - Paraćin
12. Dejan Ilijić - Knjaževac
13. Siniša Skenderija - Vitez
14. Negovan Vidiner - Čačak
15. Biljana Đukić - Kraljevo
16. Bojan Džodan - Beograd
17. Aleksandar Ćirić - Pirot
18. Brankica Paunković - Niš
19. Dragan Kajtez - Mrkonjić Grad
20. Jasminka Nadaskić Đorđević - Smederevo
21. Radomir Dikosavljević - Novi Sad
22. Jelena Micić - Knjaževac
23. Dejan Karanović - Niš
24. Aleksandar Dimitrijević - Niš

Ceo program počeo je u petak u 15 h, prijemom u Skupštini grada, gde je i označen start takmičenja. Svi takmičari dobili su teme, kao i kartu Niša s važnijim objektima i lokacijama u gradu. Imali su vremena da fotografišu narednih 24 sata – do subote u 15 h. Mogli su da obrade svoje fotografije (dozvoljena je bila samo elementarna obrada) i do 20 h da ih postave na sajt www.fotofinis.org. Onda je na scenu stupio žiri, koji nije imao nimalo lak zadatak da pogleda 576 fotografija. Za to vreme, učesnici takmičenja, koji su se do tada znali samo preko fotografija, imali su priliku za lično upoznavanje i druženje, što je bio i jedan od osnovnih ciljeva ovog okupljanja.



Slavko Savić, "Apstrakcija"



Ranko Đurović, "Leto u gradu"

U nedelju pre podne imali smo goste iz Beograda, tačnije urednički par časopisa *Refoto* – Ivana Tomanović i Milan Živković, koji je održao malu školu Photoshopa. U 12 sati u Medija centru Niš prezentovane su fotografije i pročitani rezultati žirija. Prva nagrada (laptop računar) i

zvanje pobednika drugog FotoFiniša pripala je Đorđu Gavriloviću iz Novog Sada, poznatijem kao "Đole U2". Druga nagrada (foto-štampač) pripala je Ranku Đuroviću, takođe iz Novog Sada, a treća (opremanje izložbe) Dejanu Bećiriću iz Beograda.



Ivan Aleksić, "Tri"



Žarko Aleksić, "Grafiti"

Foto-konkurs Beograd U FOKUSU

Pozivamo vas da učestvujete u novom foto-konkursu, koji *Refoto* organizuje u saradnji s televizijom Studio B i firmom Refot B, uvoznikom fotoaparata Nikon. Opšta tema konkursa je "Beograd u fokusu" koja ima svojih pet podkategorija

KATEGORIJE KONKURSA:

- "Lica Beograda" (snimate portrete u ambijentu grada)
- "Svetla Beograda" (atmosfera grada noću koja nije samo „noćni život“, već i igra svetlosti)
- "Beograd na točkovima" (saobraćaj i sve što je na točkovima)
- "Ljubav u gradu" (snimate zaljubljene sugrađane svuda oko nas)
- "Beograde, dobro jutro" (u duhu slogana Duška Radovića, zabeležite atmosferu grada koji se budi)

Prima se do deset fotografija po kategoriji. Format je minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete fotografije preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload. Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, a kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata).

U svakom broju objavićemo izbor najboljih fotografija, a nagrađene fotografije po kategorijama i reportaža s dodele nagrada biće objavljeni u januarskom broju časopisa *Refoto*. Jedanput nedeljno u jutarnjem progra-

mu TV Studia B izabraćemo najbolju od primljenih fotografija te nedelje.

Konkurs počinje od 1. septembra 2010. godine. Poslednji termin za prijem radova je 11. 11. 2010.

Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 15a, 11000 Beograd, za konkurs "Beograd u fokusu" ili poslati elektronski na adresu: www.refoto.rs – link Konkursi UPLOAD

Detaljnije informacije o ovom konkursu pratite na sajtu časopisa *ReFoto* i jutarnjem programu televizije Studio B.



40 godina **Simbol Beograda**



Bebob FILMSKO SVETLO ZA FOTOAPARATE

Posle najnovijeg trenda da D-SLR fotoaparati imaju i mogućnost veoma kvalitetnog HD video zapisa, i proizvođači raznih pomagala uključuju se u trku. Tako je i "Bebob", specijalizovana firma za pomagala namenjena filmadžijama, izbacila na tržište filmsko svetlo Lux LED4AA koje energiju dobija iz četiri AA baterije i namenjen je onima koji filmske zapise prave D-SLR fotoaparatima. Ova svega 200 grama teška svetiljka ima cenu od 250 evra. Detaljnije na: www.bebob.de.

Tokina ŠIROKOUGAONI SUPERZUM

Izdvajamo još jedan zum objektiv "drugih" proizvođača. To je u ovom slučaju Tokina AT-X 2,8/16-28 mm Pro FX, širokougaoni zum objektiv, namenjen onima koji koriste refleksne fotoaparate sa senzorom punog FX formata. Njegova cena je, naravno, znatno niža od sličnih "originalnih" objektivna i iznosi oko 900 evra. Prvo će se u radnjama pojaviti sa "Nikon" bajonetom, u septembru, a predviđeno je da se već mesec dana posle toga ovaj objektiv nađe i sa bajonetom za "Canon". Detaljnije informacije mogu se pronaći na www.tokinalens.com



Aputure DALJINSKI SA "ŽIVOM SLIKOM"

Najnoviji proizvod nemačke firme "Aputure", specijalizovane za inovacije namenjene digitalnim fotografima, jeste LiveView daljinski okidač Wireless Gigatube koji radi na frekvenciji od 2,4 gigaherca, što pruža mogućnost dometa do 100 metara, a da se pritom na displeju



Optoma JAKI MINI- PROJEKTOR

Na tržištu je sve više mini-projektora sa LED osvetljenjem koji daju sve kvalitetniju sliku, a skoro da mogu stati u džep. Tako je i nemačka "Optoma" predstavila PK 301 Mini Beamer, čije su dimenzije 120 x 70 x 30 mm i koji daje svetlost od 10-20 lumena kada radi na baterije, ili čak 50 lumena kada se priključi napajanje iz električne mreže. Može da projektuje sliku dijagonale do tri metra na bilo koju ravnu zidnu površinu u rezoluciji 854 x 480 piksela i kontrasta 3000 : 1. Ovaj Pico projektor može da reprodukuje i ton ukoliko se u audio izlaze priključe zvučnici, a ima i slot za SDHC kartice i prima sve one koje ne prelaze kapacitet od 32 gigabajta. Cena ovog "mališe", koji sliku može da projektuje, kako direktno iz uređaja s kojim se snima ili fotografije, tako i iz laptopa ili stonog računara, iznosi oko 400 evra. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.optoma.de.

Sony UNIVERZALNI ZUM

Izgleda da se "Sony" sasvim ozbiljno pripremio za trku na tržištu malih digitalnih fotoaparata s izmenljivom optikom. Tako je konačno



upravljača, dijagonale 3,5 inča sa 230000 piksela i 16 miliona boja, slika vidi veoma jasno. Pomoću ovog uređaja moguće je i uoštavanje i okidanje, a dobro će poslužiti, pre svega, prirodnačkim fotografima, koji mogu sebi da priušte izdatak od 320 evra, kolika je cena ovog uređaja prilikom porudžbine s internet stranice: www.photosolution.de.



Samsung DIREKTNO U RAČUNAR

Najnoviji Samsung PL 90, kompaktni digitalni fotoaparati namenjeni je, očigledno, onima koji stalno gube USB kabljić. Ovaj fotoaparati, naime, ima na dnu USB priključak-ručicu koja se izvlači poput dela dobro poznatog švajcarskog vojnog nožića i koja se utiče direktno u računar. Fotoaparati ima u sebi ujedno i softver "Intelli Studio", koji se automatski pokreće na računaru i pomoću kog možete uraditi osnovnu obradu fotografija. Fotoaparati ima senzor od 12 miliona piksela i zumobjektiv ekv. 28-112 mm i mogućnost automatskog prepoznavanja motiva i kod HD video zapisa. Njegova cena biće nešto malo manje od 200 evra. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.samsung.com.

objavljeno da će se za Sony NEX seriju fotoaparata i video kamera (model NEX-5 predstavili smo u prošlom broju), od septembra u prodavnicama naći i univerzalni zum objektiv Sony NEX3,5-6,3/18-200 mm OSS (ekv. 27 - 300 mm formatu od 35 mm), i očekuje se veliko interesovanje za ovaj model. Prodavače se za oko 900 evra. Detaljnije informacije potražite na www.sony.rs ili na nekom od svetskih internet stranica ovog proizvođača.

Nikon FOTOAPARAT KOJI ISPUNJAVA ŽELJE

Ako je neko sumnjao da će se jednom pojaviti fotoaparati koji ispunjava želje, od sredine septembra, kada se na tržištu bude pojavio novi D-SLR Nikon D3100, sigurno više neće imati razloga da to čini. Softver ovog fotoaparata toliko je unapređen da će raditi isto kao da kraj sebe imate asistenta profesionalca. Čak će biti u stanju da sâm prati obeleženi objekat i to kroz čitavo polje slike i da pritom, pored uoštavanja, izračuna sve ostale bitne elemente koji su potrebni za dobru fotografiju. Od tehničkih karakteristika najbitnije su da njegov CMOS senzor ima 14,2 miliona piksela i da pored fotografija može da snimi video zapis u punoj HD rezoluciji sa 1.980 x 1.020 piksela. Novi Nikon može da radi i u vrlo lošim svetlosnim uslovima, a korisnik ne mora da zna mnogo o tehnici fotografisanja. Programske opcije će učiniti sve da rezultat bude dobra fotografija jer se merenja vrše na samom senzoru. Mogu se snimiti do tri fotografije u sekundi s rasponom ekspozicije između 1/4.000 s i 30 s i s osetljivošću od ISO 100 do



JASNIJA PROJEKCIJA I BRŽI RAD



Sredinom septembra, "Nikon" će pustiti u prodaju dva nova kompaktna digitalna fotoaparata, Nikon Coolpix S1100PJ i S5100. Tačno godinu dana posle izbacivanja na tržište prvog fotoaparata s projektorom u sebi, "Nikon" je ovih dana predstavio nov model s oznakom S1100PJ. Njegov projektor sa 14 lumena (prethodnik je imao sa 10 lumena!) daje jasniju sliku dijagonale 50 cm s razdaljine od jednog metra. Fotoaparati ima senzor od 14 miliona piksela, zum objektiv ekvivalenta 28 - 140 mm i "touchscreen" ekran dijagonale tri inča.



mogućnošću automatskog izbora motiva prema programu u kome se snima kao i 3D praćenjem objekta. Za one koji fotoaparati žele da koriste za snimanje video zapisa s ovim fotoaparatom mogu to da čine u punoj HD rezoluciji i da po tehničkom kvalitetu taj zapis ne zaostaje za profesionalnom video kamerom. Uz Nikon D3100 može se koristiti sva oprema ovog proizvođača, kao što su blicevi i objektiv, a ugrađeni blic ima brojku vodilju 12. Sve u svemu, biće pravi izbor za one koji hoće da postignu odlične rezultate, a da pritom ne moraju da pohađaju skupe kurseve jer će sve tehničke probleme rešavati fotoaparati. Ostaje im samo da se usredsrede na motiv i pritiskaju okidač. Do cene ovog mališe koji teži svega 450 grama bez baterije, nismo uspeli još da dođemo. Pored ovoga "Nikon" je izbacio na tržište i četiri nova objektivna. To su: AF-S NIKKOR 24-120 mm f/4G ED VR; AF-S NIKKOR 28-300 mm f/3,5-5,6G ED VR; AF-S NIKKOR 85 mm f/1,4G i AF-S DX NIKKOR 55-300 mm f/4,5-5,6G ED VR.

Canon

PROFESIONALNI
CANON DSLR APARATI
OD SADA SA
GARANCIJOM OD 3 GODINE *

3 GODINE GARANCIJA



Axel Foto d.o.o
Sarajevska 86
11000 Beograd
011/3617-562

BM Foto d.o.o
Jurija Gagarina 149 lok. 40
TC TOP SHOP, Novi Beograd
011/311-9988

Foto Oprema d.o.o
Surčinski put 1/o
011/7129-136
www.foto-oprema.com

Color Foto
9 Jugovića 30
32000 Čačak
032/310-319

* Važi samo za sledeće modele:
EOS 40D, 50D, 5DMkII, 1DMkIII
* Garancija za EOS450D je 2 godine



Polaroid PONOVO



Svi oni koji se s nostalgijom sećaju "Polaroid" fotoaparata, namenjenih za snimanje "trenutnih" fotografija na prepoznatljivom fotomaterijalu veličine 9 x 11 cm, a još uvek poseduju ispravan fotoaparata iz serije SX-70 ili 600, mogu putem interneta da naruče ogledni materijal koji se ponovo proizvodi od strane "Impossible Project Team-a". U početku je ova grupacija proizvodila samo crno-beli materijal, ali se ovih dana može naručiti i kolor materijal, koji ima naziv "Color Shade Starter Pack 2+1" sa 3 puta po 8 papira, i to sve za 40 evra. Adresa za naruđbine, ali i za galerije gde se mogu videti radovi fotografa koji su ovaj materijal koristili jeste: http://shop.the-impossible-project.com/shop/film/sx70/fi_sx70_3_px70_ff_triple.

Tamron S ULTRAZVUČNIM MOTOROM

Da proizvođači objektivna vode puno računa o tržišnim kretanjima dokaz je i najnoviji zum objektiv Tamron SP 4-5,6/70-300 mm Di VC USD koji se može koristiti kako na digitalnim refleksnim fotoaparatima DX formata, tako i na fotoaparatima punog FX formata, bilo digitalnim, ili analognim. U ovaj objektiv ugrađen je nov brz ultrazvučni motor za uoštavanje koji je pritom i izuzetno tih. Cena ovog objektivna biće oko 540 evra. Detaljnije na: www.tamron.eu.



Hama BIKE POD

Mada je leto na izmaku još nije kasno da se ljubitelji dvotočkaša i prirode opreme i s ovom "sitnicom" koja košta svega 15 evra. Mali univerzalni stativ za montiranje na upravljač bicikla ili motocikla sigurno će dobro doći svakome ko ponekad želi da snimi fotografije i u toku vožnje. Hama Bike Pod namenjen je za kompaktne fotoaparate ili manje video kamere i može se nabaviti u svim radnjama koje prodaju "Hama" proizvode. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.hama.de.



Panasonic NOVI TOP MODEL I 3D VIDEO

U trenutku dok je redakcija našeg časopisa imala mali predah, ja sam imao priliku da na poziv firme "Panasonic" otputujem u Štokholm (Švedska) da bi se predpremijerno upoznao s novitetima koje "Panasonic" planira da realizuje do kraja leta. Za ljubitelje fotografije tu su pet novih Lumix kompaktnih digitalnih fotoaparata. Za one koji više vole pokretnu sliku predstavljena je prva 3D HD video kamera namenjena širokim narodnim masama i džepna HD video kamera. Bilo je kratko, ali Štokholm se pokazao kao izuzetno mesto da se probaju novi kompaktni digitalni fotoaparati, a pokazane su

i mogućnosti nove 3D tehnologije koje nudi "Panasonic". Interesovanje za 3D pokretnu sliku je veliko i već imamo 3D televizore, kamere u kućnoj varijanti. Kada je u pitanju 3D digitalna fotografija do kraja godine trebao bi se pojaviti i digitalni 3D izmenjivi objektiv za Micro Four Thirds sistem. Objektiv će razdvajati sliku na dva optička puta i projektovati sliku na levu i desnu stranu senzora koji će se kasnije moći kombinovati u jednu 3D sliku pomoću 3D sistema za obradu slike i prikazivati na jednom od svojih Viera 3D televizora. Ovo je prvi takav objektiv za neki digitalni sistem.

Panasonic LUMIX DMC-LX5

Naslednik je izuzetno popularnog modela LX3 i bio je glavna zvezda ove promocije. Nov model ima istu rezoluciju CCD senzora od 10,1 milion piksela, ali njegova redizajnirana struktura sada je omogućila dodatno povećanje dinamičkog raspona i osetljivosti. LEICA DC VARIO-SUMMICRON objektiv sada ima veći raspon žižne daljine s ekvivalentnom žižnom daljinom od 24 do 90 mm, veliki maksimalni otvor blende od f/2,0 za širokougao ni položaj i f/3,3 za telepoložaj objektivna. Samo kućište nije se značajnije promenilo u odnosu na prethodni model i većina novina preuzeta je od modela GF1, tako sada ima udobniji rukohvat, dugme za direktno snimanje video zapisa u HD kvalitetu, toččić za izbor komandi koji se može pritisnuti, poluga za izbor proporcije snimljenih fotografija sada ima dodatni položaj za razmeru 1:1, a

dobio je i priključak za eksterno elektronsko tražilo. Optička stabilizacija slike značajnije je unapređena, a video-zapis snima u AVCHD Lite 720p formatu sa 25 slika u sekundi. Do kraja avgusta bi trebalo da se pojavi u prodaji, a za ovaj Panasonic top model u kompaktnoj klasi moraćete izdvojiti oko 540 evra.



Panasonic LUMIX DMC-FZ45

Predstavlja uprošćenu verziju modela LUMIX DMC-FZ100. Ima isti objektiv s rasponom od 24 puta, i CCD senzor rezolucije od 14,1 milion piksela. Video snima u AVCHD Lite 720p formatu, ali je dužina trajanja ograničena na 29 min. Nema pokretan displej i njegova rezolucija je skromnija, ali se može pohvaliti da ima najbrži autofokusni sistem u svojoj klasi. Njegova cena biće oko 440 evra.

Panasonic LUMIX DMC-FZ100

Ovo je super zumer. Raspon zum objektivna od 24 puta (ekvivalentno 25 mm do 600 mm) dozvoljava fotografisanje u makro režimu s udaljenosti od samo 1 cm. Ima MOS senzor s rezolucijom od 14,1 milion piksela koji omogućava snimanje punog HD video zapisa sa PAL rezolucijom od 50i (izlaz 25 slička u sekundi) u AVCHD (MPEG-4/H.264) formatu, a isto tako može da snima video-zapise velike brzine od 220 slička u sekundi u QVGA kvalitetu. Takođe, kod video-zapisa moguće je ručno podešavanje, stabilizacija slike i zumiranje, a zvuk snima u stereo kvalitetu. Može da snimi 11 snimaka u sekundi u punoj rezoluciji s mehaničkim zatvaračem i 5 snimaka u sekundi u režimu kada radi autofokus. Kada se koristi elektronski zatvarač, fotoaparata može da postigne 60 snimaka u sekundi u rezoluciji od 3,5 miliona piksela. Ima pokretan displej dijagonale tri inča, a pored mogućnosti da se ručno podešava veliki broj

opcija poseduje i priključak za eksterni blic i mikrofona. Kada se krajem avgusta pojavi u prodavnicama koštaće oko 540 evra.



Panasonic HDC-SDT750

Tehologija koja se koristi u snimanju holivudskih filmova sada je dostupna i u kućnoj varijanti, jer video kamera Panasonic HDC-SDT750 u kombinaciji sa 3D konverterom može da snima 3D HD video koji se može pogledati odmah kod kuće. Pored toga ova kamera ima i brojne novine, među njima i 3MOS sistem s poboljšanim tehnologijama za smanjenje šuma (NR), snimanje 1080/50p, iA (Intelligent Auto) režim s novim optičkim stabilizatorom slike HYBRID O.I.S. i bogatstvo manualnih kontrola. U kombinaciji sa VIERA 3DTV i Blu-ray disk™ plejerom/rekorderom donosi mogućnost snimanja važnih trenutaka s prijateljima i porodicom u živopisnoj, životnoj slici i s trećom dimenzijom što je ranije bilo moguće samo s profesionalnom opremom.



Panasonic LUMIX DMC-FX700

Nudi kombinaciju tankog i elegantnog kućišta s tehničkom specifikacijom koja je za svako poštovanje. Ovo je kompaktni digitalni fotoaparata koji ima novi MOS senzor s rezolucijom od 14,1 milion piksela, LEICA DC VARIO-SUMMICRON objektiv s rasponom od 5x (ekvivalentno: 24-120 mm), stabilizaciju slike i dobru svetlosnu jačinu od f/2,2 za širokougao ni položaj objektivna. Displej dijagonale tri inča osetljiv je na dodir, a može da snima AVCHD zapis čak u 1.920 x 1.080 (Full HD) rezoluciji s brzinom od 25 slička u sekundi. Ako želite da imate veću kontrolu nad procesom snimanja tu su i sledeći režimi rada: prioritet otvora blende (A), prioritet brzine zatvarača (S) i manualno podešavanje ekspozicije (M) što je prava retkost u kategoriji elegantnih, kompaktnih fotoaparata. Njegova cena će biti oko 410 evra.



Panasonic LUMIX DMC-FT10

Jedan je od kompaktnih fotoaparata najnovije generacije otpornih na prašinu (prema "IPX8" i "IP6X" standardu) i smrzavanje pri niskoj temperaturi do -10°C. Ima senzor od 14,1 megapiksela, objektiv s rasponom zuma od 4x, displej dijagonale od 2,7 inča, a pruža mogućnost snimanja video-zapisa visoke rezolucije 720p HD u Motion JPEG formatu sa 30 slika u sekundi. Poseduje brojne režime rada sa scenama koji olakšavaju korišćenje ovog fotoaparata u različitim uslovima fotografisanja. Kada se pojavi u radnjama koštaće oko 310 evra.

BORIS BJELICA

Više informacija o svim novim proizvodima možete potražiti na sajtu: www.panasonic.rs.

Panasonic HM-TA1

Potpuno nova vrsta HD mobilne kamere, sa džepnim dimenzijama i izvanrednom pokretljivošću. Dovoljno je mala da stane na dlan, pa se lako može ubaciti u džep ili torbu, a s njom možete da snimate i video-zapise u Full-HD rezoluciji i fotografije visokog kvaliteta – bilo kada i bilo gde. Zbog njenog jednostavnog dizajna i lakog upravljanja lako ga mogu koristiti svi, i to već pri prvom korišćenju. Sva dugmad su dizajnirana tako da omogućavaju intuitivno korišćenje, dok integrirani USB interfejs s ugrađenom programskom opremom brine za jednostavno povezivanje s računarom, editovanje sadržaja ili učitavanje na YouTube™ ili Facebook. Za snimanje koristi MPEG-4 AVC format datoteke (MP4), zbog njegove velike kompatibilnosti, ali podržava i Appleov iFrame format video-

zapisa za brzo, udobno učitavanje i editovanje video-zapisa sa Macovim iMovie softverom. TA1 se može koristiti i za Skype IP telefonski servis. Samo povežite TA1 na računaru i već postaje web-kamera za Skype video pozive porodici ili prijateljima u dalekim zemljama.



HP ŠTAMPAČ S INTERNET KONEKCIJOM

HP Photosmart e-All-in-One je prvi u novoj liniji štampača s internet konekcijom koji poseduje funkciju ePrint, uz pomoć koje je moguće poslati priključeni dokument štampaču putem e-mail poruke. Štampač podržava različite formate poput Microsoft Office dokumenata, PDF fajlova ili JPEG slika i s bilo kog uređaja uključujući i pametne telefone i tablet računare, bez instaliranja dodatnih drajvera ili aplikacija. Ovi štampači će se uskoro naći i na srpskom tržištu. Ovaj model ima bežičnu vezu po standardu 802.11n, displej veličine 2,36 inča koji je osetljiv na dodir i štampa brzinom od 29 strana u minuti crno-belo (do 600 dpi), i 23 strane u minuti u boji s veličinom od 4.800x 1.200 dpi na foto-papiru. Skeniranje se može obaviti u rezolucijama do 1.200 dpi (optički). Takođe, ovaj multifunkcionalni uređaj pruža mogućnost štampe direktno s interneta ili preko USB i SD / MemoryStick Duo memorijskih kartica, ukoliko je to potrebno. HP Photosmart e-All-in-One nema ugrađeni faks. Kompatibilan



Nikon ŠOLJICE

U pripremama za nastup na Fotokini "Nikon" još nije objavio s kakvim sve novitetima će se tamo pojaviti, ali smo za one koji ne mogu bez ovog brenda pronašli zanimljive termos šolje za kafu. U vidu zum objektiv i to ne bilo kog, već AF-S Nikkor 2,8/24-70 mm ED i to zajedno s poklopcem na kojem je i logo ovog proizvođača, pa ako već ne možete da priuštite sebi ovaj veoma kvalitetan objektiv, moći ćete da maštate o njemu uvek dok budete pili kafu. I to za samo 16 evra, a može se poručiti na <http://100milligrams.com>, i isporučiće ga zajedno s mekom kesom za čuvanje i upakovanu kao da je pravi "Nikon" objektiv.



Sinar REFLEKSNII FOTOAPARAT

Poznati švajcarski proizvođač velikofornatnih fotoaparata – "Sinar", izbacio je na tržište adapter, pomoću kog će i vlasnici refleksnih digitalnih fotoaparata moći da koriste sve prednosti decentriranja kao i objektiv za veliki format uz mogućnost selektivnog postavljanja polja oštine. S ovim Sinar P-SLR adapterom, pomoću kog se fotoaparat brzo i lako kači na Sinara, može da se fotografše i u horizontalnom i u vertikalnom položaju. Za sada, ovaj dodatak postoji za Nikon i Canon D-SLR fotoaparate, a za zadovoljstvo primene sistema velikog formata na lajka formatu treba izdvojiti oko 1.500 evra. Pored ovog adaptera, "Sinar" je omogućio i vlasnicima digitalnih leđa drugih proizvođača da ih od sada, uz specijalne adaptere, mogu koristiti i na ovom sistemu. Detaljnije informacije mogu se pronaći na internet sajtu: www.sinar.ch



Somikon RONILAČKI FOTOAPARAT

Iako je leto već na izmaku, predstavimo ove ronilačke naočare sa fotoaparatom-kamerom na njima. Somikon TAC-220 Dive naziv je fotoaparata montiranog na naočare. Ima rezoluciju od 5 miliona piksela (2.592 x 1.944 piksela), i samo jedno dugme za okidanje. Po proizvođaču izdržava dubinu od 15 metara. Ima internu memoriju od 2 gigabajta, na koju mogu da stanu 2.350 fotografija, ili dva sata video zapisa koji se u računar prebacuje putem USB kabla, i koji se isporučuje uz ove naočare, kao i disaljka, i to sve za 170 evra. ("Pearl" kataloška prodaja ovih naočara koje su izrađene od veoma kvalitetnog materijala, u kompletu s disaljkom i fotoaparatom na sebi, sada nudi za svega 99,99 evra). Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.pearl.de/a-PX3611-5218.shtml gde se ovaj proizvod može i naručiti.

Sony Alpha FIKSNII OBJEKTIVI

"Sony" je predstavio tri nova objektiv sa fiksnom žižnom daljinom. **Distagon 2/24 mm** je veoma kvalitetan širokougaoni objektiv koji pokriva i FX format, i prodavaće se za 1.250 evra. Model **DT 1,8/35 mm** daleko je jeftiniji, namenjen je samo za fotoaparate sa APS-C senzorom, gde će to biti normalni objektiv, i koštaće svega 250 evra. Poslednji novitet je objektiv namenjen za upotrebu na fotoaparatom sa senzorom i FX i DX veličine, i to je portretni teleobjektiv **SAL 2,8/85 mm SAM**, čija će cena biti, od oktobra kada se ovi objektiv budu pojavili u prodaji, takođe, samo 250 evra. Detaljnije na: www.sony.rs.

U septembarskom broju:

TUTANKAMONOVE PORODIČNE TAJNE



U PRODAJI SVAKOG PRVOG PETKA U MESECU

ReFoto
PREPORUČUJE



OSETLJIV NA DODIR Panasonic Lumix DMC-G2

Panasonic Lumix G-serija kompaktnih digitalnih fotoaparata s izmenljivim objektivima impresionira sa svakim novim modelom koji se pojavi, a G2 nastavlja u tom stilu. Proverili smo šta to privlači kupce da se opredele za ovu kategoriju fotoaparata i zašto je novi Lumix DMC-G2 toliko hvaljen

BORIS BJELICA

Dizajn

Ako želite da prilikom fotografisanja imate osećaj da koristite D-SLR fotoaparat, a želite nešto lakše i manje, onda će vam se Lumix dopasti. Ima funkcionalan dizajn i jednostavan je za rukovanje.

Baterija

Za napajanje Lumix G2 koristi punjivu Li-jon bateriju DMW-BLB13E kapaciteta 1.250 mAh s kojom je moguće snimiti oko 360 snimaka kada se koristi displej, ili oko 390 fotografija kada se koristi elektronsko tražilo.



Elektronsko tražilo

Jeste da liči na D-SLR fotoaparat, ali nema optičko tražilo i složeni sklop prizmi i ogledala, već je njegovu ulogu preuzelo elektronsko tražilo. Ima isto elektronsko tražilo kao i raniji modeli G1 i GH2, i jedno od najboljih koji se mogu naći na tržištu, što je mnogo bolje od većine D-SLR fotoaparata. Pokreće se u svim smerovima, što nam omogućava fotografisanje iz svih uglova, a kada se ne

Ugrađeni blic

Izvlači se iz tela kao i kod D-SLR fotoaparata, a na kućištu ima ugrađenu šinu s kontaktima za eksterni blic.

Prostor za memorijsku karticu

Za memorisanje snimljenih fotografija koristi najpopularniju SD/SDHC memorijsku karticu, kao i svi ostali "Panasonic" digitalni fotoaparati, ali podržava i najnoviju SDXC memorijsku karticu velikog kapaciteta, koja će nam dobro doći ako planiramo da snimamo više video zapisa.

Koncept kompaktnog digitalnog fotoaparata s izmenljivim objektivima postaje sve popularniji zbog čega danas imamo sve više modela i sve više proizvođača koji prave ovakve fotoaparate. "Panasonic" je prvi prepoznao ovaj potencijal i zauzeo dobar deo tržišta u ovoj kategoriji fotoaparata, ali ne sme da se uspava, jer sada ima sve veću konkurenciju, što nije bio slučaj pre dve godine. Imao sam priliku da se malo družim s novim Lumix DMC-G2 fotoaparatom, napravljenim u D-SLR stilu, a jedna od karakteristika koja ga zaista stavlja u sam vrh ponude jesu brojne mogućnosti njegovog displeja.

DODIR STILA: Ovaj model ima displej dijagonale tri inča i s promenljivim uglom pomeranja. U njega je instalirana tehnologija osetljiva na dodir. Ona nije novost, ali, ako detaljnije pogledate specifikaciju, videćete neka iznenađenja na ovom modelu. Tačno je da možete dodirnuti displej da bi promenili podešavanja ili parametre na fotoaparatu, ili da uđete u menije, ali takođe možete dotaći displej kako biste dali fotoaparatu signal gde da izoštri. Ovu mogućnost možete koristiti u realnom vremenu – kada snimate video zapise. Prednosti ove funkcije uočljive su kada treba da izoštravate s jednog mesta na drugo jednostavnim dodiranjem prsta na površinu displeja, kako biste dobili divan efekat dubinske oštine.

LAK ZA KORIŠĆENJE: Uprošćavanje tehnologije displeja osetljivih na dodir prešlo je dug put kako bi ovaj fotoaparat mogao da bude jednostavan i lak za rukovanje. Svi meniji mogu se kontrolisati dodiranjem tako da, i kad pregledate fotografije, možete da preskočite s jedne slike na drugu dodiranjem na displej. I pored toga, displej nije presudan za jednostavnost upotrebe, pošto je fotoaparat veoma dobro dizajniran i ima mnogo elemenata koji su napravljeni tako da snimanje fotografija bude što zabavnije i jednostavnije. Za korisnike koji se bave snimanjem pokretnih slika, postoji odvojeno dugme koje omogućava da se započne snimanje video zapisa i odvojeno dugme za iA režim. Ovo je izvanredno ako nemate vremena da razmišljate i morate da počnete snimanje bez prethodne mogućnosti da sve podesite.

Kontrole su dobre veličine, bez obzira što je fotoaparat prilično tanak. To znači da je i rukohvat dobre veličine tako da je jednostavan i stabilan za držanje prilikom upotrebe. Sve u svemu ovo je fotoaparat kakav se samo poželeti može: jednostavan za upotrebu, a pri tom pruža sve mogućnosti manuelnog podešavanja velikog boja parametara. Naravno, za one koji ne žele da se "muče", tu je inteligentna automatika (iA), koja u većini slučajeva radi besprekorno i prilagođava se različitim situacijama snimanja i ima veliki broj programa s unapred definisanim scenama. U tom

slučaju, dovoljno je samo usmeriti fotoaparat, i on će sve odraditi za vas pa će zadovoljiti fotografe različitih nivoa znanja i očekivanja.

MOGUĆNOSTI: Naravno, Lumix DMC-G2 poseduje i brojne funkcije na kojima mogu da mu pozavide mnogi fotoaparati. Već sam pominjao video zapis, i to je jedna od najupečatljivijih funkcija ovog fotoaparata. Ima rezoluciju od 720p, koja nažalost nije punog HD kvaliteta, ali ako koristite AVCHD Lite format, možete snimiti mnogo više video zapisa na vašu SD memorijsku karticu. Fotoaparat poseduje ugrađeni blic, ima elektronsko tražilo (EVF) sa senzorom koji prebacuje prikaz slike s displeja i aktivira autofokusni sistem kada podignete oko do tražila. Takođe, nudi i veliki broj načina izoštravanja. Pa tako možemo izoštravati u okviru jednog autofokusnog polja, sa dvadeset tri polja (grupisana u 9 grupa), koristiti AF praćenje i, naravno, detekciju lica. Sve ovo možemo kombinovati s displejom osetljivim na dodir, ako je potrebno. Inteligentni auto-režim rada (iA) može se takođe povezati s tehnologijom osetljivom na dodir. Ovaj režim rada može da odredi šta je to što fotografirate i zatim da postavi parametre na fotoaparatu, kako bi se dobili najbolji rezultati. Ekran osetljiv na dodir omogućava vam da prstom odredite predmet, a fotoaparat će ga identifikovati (lice, cvet itd) – veoma je jednostavno. Za obradu

Displej

Kao i njegovi prethodnici, ima velik displej dijagonale od tri inča, s rezolucijom od 460.000 tačaka, što i nije baš najbolja ponuda koja se danas može naći na tržištu, ali se može pohvaliti brzinom osvežavanja displeja od 60 slika u sekundi, što je mnogo bolje od većine D-SLR fotoaparata. Pokreće se u svim smerovima, što nam omogućava fotografisanje iz svih uglova, a kada se ne

koristi, može se zaštititi ako se okrene naopako. Velika novina, koju nema nijedan digitalni fotoaparat s izmenljivim objektivima, jeste da ima displej koji je osetljiv na dodir. Na taj način moguće je kontrolisati sve parametre u meniju, kod pregledavanja fotografija i birati mesto u kojem želimo da fotoaparat postavi tačku izoštravanja, pa čak možemo i fotografisati – dodiranjem na displej.



Točkić za izbor komandi

Postoji samo jedan točkić za izbor komandi, što i nije velik problem, jer možete brzo da promenite njegovu ulogu jednim pritiskom na njega, što je vrlo dobra alternativa kada je potrebno birati otvor blende i brzinu zatvarača u ručnom režimu rada.



Točkić za izbor načina rada autofokusa

Ima poseban točkić za izbor načina rada automatskog izoštravanja.

Objektivi

Micro 4/3 sistem odlikuju kompaktni objektiv, a skoro svi "Panasonic" objektivu imaju ugrađenu optičku stabilizaciju slike. Automatsko izoštravanje je tiho, koristi "Fokus-by-wire" sistem za izoštravanje, koji kada okrenemo prsten za ručno izoštravanje ne pomera mehanički grupu sočiva za

izoštravanje, već se daje signal motoru za pomeranje. Ovakav način ručnog izoštravanja omogućava veoma precizno fokusiranje, ali ne i jedinstven osećaj koji imate kod mehaničkog izoštravanja. Bilo bi dobro da ovaj objektiv ima i skalu s postavljenim udaljenostima da bi se mogla unapred postaviti željena udaljenost

kad izoštravanje nije moguće. Objektiv LUMIX G VARIO 14-42 mm f/3,5-5,6 ASPH. MEGA O.I.S. koji se dobija u setu po karakteristikama nešto je lošiji od ranijih set objektivu, ali je znatno jeftiniji i dobar je kako za početnike tako i za manje zahtevne korisnike.

Softver

PHOTOfunSTUDIO 5.0 HD Edition omogućava da s lakoćom pregledate, uređujete i arhivirate snimljene sadržaje. Koristeći ovaj softver, možete da uredite i uklonite neželjene delove vaših video zapisa, snimljenih u AVCHD Lite formatu. Sadržaje snimljene u AVCHD Lite formatu možete direktno narezati na DVD kako bi ih gledali na Blu-ray Disc plejeru.
*Kao alternativu možete koristiti softver, kako bi prebacili sadržaj u format MPEG2 i



narezati ga na DVD. Ovaj softver automatski sortira vaše snimke u virtualne foldere, koji su napravljeni u odnosu na lice koje ste registrovali. Takođe, možete uživati u slajdovima s različitim efektima i koristiti muzičku fonoteku iTunes kao muzičku podlogu, a pokretne slike možete direktno prebaciti na YouTube.

snimljenih fotografija odgovoran je Venus Engine HD2 sa dva CPU procesora, koji obezbeđuju brzinu, a takođe su odgovorni za kvalitet fotografije kroz ceo opseg osetljivosti fotoaparata, koji se kreće od ISO 100 do 6.400.

KARAKTERISTIKE:

Ovo nije super brz fotoaparatus, i brzina snimanja mu je 3,2 snimka u sekundi, tako da neće zadovoljiti fotografe koji imaju na umu snimanje veoma brzih akcija. Ali da budemo iskreni, to i nije cilj ovog fotoaparata, jer je napravljen da na jednostavan način snimate visoko kvalitetne fotografije. Četvertrećinski senzor od 12,1 miliona piksela daje malo manje detalja nego APS-C senzor, koji se nalazi u većini D-SLR fotoaparata, ali je mnogo, mnogo bolji nego kod prosečnog kompaktnog fotoaparata. Ovaj fotoaparatus nalazi se negde između kompaktnog i D-SLR fotoaparata, s tim što je kvalitet fotografije mnogo bliži kvalitetu jednog D-SLR fotoaparata, nego kompaktnih fotoaparata. Veliki četvertrećinski senzor je odličan i može se porediti, po rezultatima koje daje, sa APS-C DSLR. Ovo znači da Lumix DMC-G2 proizvodi neke vrlo kvalitetne fotografije i, zahvaljujući sistemu za eksponiranje i izoštravanje, nisu samo bogate detaljima, već i veoma dobrih boja i oštine. Fotoaparatus ima sistem za eksponiranje koji dobro balansira tonove i kontrast, i ne da se lako da zbuni. Boje su generalno veoma tačne, ugrađeni blic nije najjači, ali je odličan alat za dosvetljavanje prilikom snimanja portreta. Ugrađeni blic nije idealno rešenje za snimanje ozbiljnih noćnih snimaka, osim ako vam je objekat koji fotografirate vrlo blizu, tako da je u tim situacijama bolje imati eksterni blic. Kada je u pitanju nivo šuma, on je mali za osetljivosti od ISO 100 do 400, kod ISO 800 šum je vidljiv, ali je prihvatljiv, a na maksimalnoj osetljivosti od ISO 6.400, snimljene fotografije nisu namenjen povećavanju.

Prečice

Ima dva posebna dugmeta kojima se aktivira snimanje HD video zapisa, bez obzira u kojem se režimu rada nalazimo, i drugo, koje je označeno sa iA, koje omogućava da se fotoaparatus direktno vrati u automatski režim rada i koristi inteligentnu automatiku.

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★☆
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★☆
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★☆
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★☆

UTISAK

Testirao sam nekoliko modela kompaktnih fotoaparata s izmenljivim objektivima, i mogu sasvim zadovoljno zaključiti da je ovaj model najinteresantniji po svojim mogućnostima od svih koji postoje u ovom momentu, mada je meni lično privlačniji koncept modela Lumix DMC GF1, koji nema D-SLR stil. Veoma mi se sviđa displej osetljiv na dodir, a mogućnost da ga rotiram pod različitim uglovima je dodatna pogodnost. Kada sam probao izoštravanje putem dodira, počeo sam mnogo više da cenim napore koje je "Panasonicovo" odeljenje za istraživanje i razvoj uložilo, i što se ogleda u karakteristikama ovog modela. Lumix DMC G2 snima veoma kvalitetne fotografije i sigurno će se svideti fotografima koji koriste veće D-SLR, a žele jednostavniji i manji fotoaparatus, koji im i dalje ostavlja mogućnost da iskažu svoju kreativnost. Ovaj model usmeren je i na korisnike koji žele fotoaparatus jednostavne za rukovanje, ali koji imaju postavljene određene standarde kada je reč o kvalitetu fotografija. Da ne zaboravim mogućnost snimanja HD video zapisa, koji ima konstantno kontrastno automatsko izoštravanje i manuelnu kontrolu brzine zatvarača i otvora bende – ukoliko to želite. Možda njegova cena nije konkurentna ako ga poredimo sa D-SLR fotoaparatusima sličnih karakteristika. Međutim, ovaj fotoaparatus može biti idealan izbor za putovanje gde želimo da zabeležimo nezaboravne trenutke, a da nam veličina fotoaparata ne bude dodatni teret.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	PANASONIC LUMIX DMC-G2
Cena (sa PDV)*	telo 63.000 din. (600 evra), 73.500 din. (700 evra) set sa 14-42 mm
Priključak za objektiv-bajonet	Micro 4/3
Faktor uvećanja žižne daljine	2x
Tip senzora / veličina	Live MOS / 17,3 x 13 mm
Odnos strana senzora	1,5 (4:3)
Efektivna rezolucija	12,1 milion piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG, (video zapis) AVCHD Light / QuickTime Motion JPEG
Tražilo	elektronsko tražilo sa rezolucijom od 1.440.000 tačaka, pokriva 100% vidnog polja s uvećanjem 1,4x, korekcija dioptrije -4 do +4 m ⁻¹
Displej	pokretan i osetljiv na dodir, 3 inča (7,6 cm) TFT LCD sa 460.000 piksela
Autofokus / osetljivost za ISO 100	sistem sa detekcijom kontrasta / 0 do 18 EV
AF osvetljivač	da
Brzina zatvarača	60 s do 1/4.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/160 s
Ekspozicijski režimi rada	iAuto, P, A, S, M i 28 programa sa scenama
Merni sistem	višezijsko, centralno i spot
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 100 do 6.400 s korakom 1/3)
Korekcija ekspozicije	+/-3 EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	+/-2 EV (korak 0,3 EV)
AutoBracketing	3,5 ili 7 snimaka s korakom +/- od 0,3 do 2 EV
Balans belog	Auto, 5 definisanih opcija, prethodno izmereni i u Kelvinima
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	da/ da
Ugrađeni blic	da
Blic TTL sistem	TTL
Tip memorijske kartice	SD / SDHC / SDXC
Daljinski okidač	žičani DMW-RSL1
Kontrola dubinske oštine	da
PictBridge standard	da
Stabilizacija slike	ne (koristi optičku stabilizaciju slike na objektivu)
Priključci	USB 2.0 / video izlaz / daljinski okidač i HDMI
Napajanje	Li-jon baterija DMW-BLB13 (1.250 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 360 snimaka (displej), 390 snimaka (tražilo)
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	124 x 83,6 x 74 mm / 371g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija, punjač, poklopac za telo, kaiš, USB kabal, video kabal i CD-ROM sa programima
Informacije	www.panasonic.rs

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	0,5 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina	JPEG 1 s / 7,5 MB RAW 2 s / 14 MB RAW+JPEG 3,5 s / 23,5 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	3,2 snimka u sekundi do 5 fotografija u RAW formatu ili 42 u fotografije JPEG formatu

*Cene su okvirne i podložne promenama

- + Mali je i lagan, jednostavan za rukovanje, kvalitet elektronskog tražila, pokretan displej osetljiv na dodir, mogućnost podešavanja velikog broja parametara, kvalitet snimljenih fotografija, HD video zapis.
- Maksimalna dužina ekspozicije na B je 4 min, objektiv u setu nije tako dobar kako što su bili prethodnici.



Nikon AF-S Nikkor 24 mm f/1,4G ED

SVETLOSNO JAK I ŠIROK

Nov širokogaoni objektiv sa svetlosnom jačinom od f/1,4 proširuje "Nikonovu" bogatu paletu objektivna za pun 35 mm (FX) format senzora

BORIS BJELICA

Najočigledniji razlog za kupovinu ovog širokogaonog "Nikon"objektiva leži u tome što ima veliki maksimalni otvor blende od f/1,4, što nudi neuporedive mogućnosti pri slabom svetlu i sposobnost da se dobije veoma mala dubinska oština.

BRZ I TIH: Konstrukcija objektivna je u potpunosti nova, ali ima isti stil kao i svi moderni "Nikonovi" objektivni. Kod izoštravanja nema nikakvih spoljnih kretanja sočiva. Prsten za izoštravanje dobro je pozicioniran i dovoljno je širok, pa je komforan za korišćenje. Ima već standardni gumeni prsten oko bajoneta, koji sprečava da u fotoaparatus prodire vlaga, čestice prašine, a i sam objektiv je dobro zaštićen od uticaja vlage i prašine. Na bočnoj strani ima AF/MF prekidač za izbor načina izoštravanja koje je brzo i tiho, zahvaljujući ugrađenom SWM motoru. Moguće je direktno ručno izoštravanje, bez potrebe za prebacivanje u manuelni režim. Blenda sa devet zaobljenih lamela daje izuzetno lepu neoštrinu delova fotografije van fokusa. Nesmetano se može koristiti i na "jeftinijim" Nikonovim D-SLR fotoaparatusima D40, D40x, D60 i D5000, koji nemaju ugrađen motor za automatsko izoštravanje u svom telu, ali ne može da se koristi na manuelnim fotoaparatusima, jer nema prsten za blendu. Koristi prečnik filtra od 77 mm, a senilo HB-51 i mekana torbica dobijaju se s objektivom.

OPTIČKA KONSTRUKCIJA: Ovaj objektiv pokazao je izvanredne karakteristike kada je u pitanju optički kvalitet na celom opsegu otvora blende. I maksimalni, i minimalni otvori blende daju skoro konstantan kvalitet fotografija, što se ne može uvek reći za neke druge objektivne. Razlika u oštini između centralnih i perifernih delova fotografija je zaista minimalna i imaju visok kontrast u najrazličitijim uslovima snimanja. Optička konstrukcija sadrži nanokristalni premaz sočiva za borbu protiv unutrašnjih refleksija i stvaranja "duhova" i odblesaka na fotografijama, dva ED staklena elementa i dva asferična staklena elementa da bi se smanjila distorzija i hromatska aberacija, čak i pri maksimalnom otvoru blende. Vinjetiranje je malo uočljivo za otvore blende od f/1,4 do f/2, a distorzija je manja nego kod zum objektivna.

UTISAK

Ovaj objektiv daje mnogo više nego što izgleda na prvi pogled. Visok kvalitet snimljenih fotografija na celom rasponu otvora blende i veliku svetlosnu jačinu. Jedino šta će vas sprečiti da ga kupite je velika cena koja uvek prati vrhunski kvalitet.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	NIKON AF-S NIKKOR 24 mm F/1,4G ED
Cena (sa PDV)*	220.000 din. (2.100 evra)
Bajonet	Nikon F
Žižna daljina	24 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm kada se koristi na DX formatu	36 mm (1,5 x)
Broj lamelica blende	9
Stabilizator slike	ne
Min. daljina izoštravanja	0,25 m
Informacija o rastojanju	da
Prečnik filtra	77 mm
Senilo	HB-51
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	83 x 88,5 mm / 620 g
Sadržaj kutije	prednji, zadni poklopac, torbica i senilo
Informacije	REFOT B, 011/645-6151, www.refot.com, www.nikon.rs
Garancija	1 godina

*Cene su okvirne i podložne promenama

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★☆
MOGUĆNOSTI	★★★★☆
KVALITET OPTIKE	★★★★☆
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★☆

- + Brz, tačan i tih autofokus s direktnim ručnim izoštravanjem, odličan kvalitet snimljenih fotografija, svetlosna jačina.
- Velika cena.

AF osvetljivač
Pomaže nam kod izoštravanja u lošim svetlosnim uslovima



Dizajn
Moderan dizajn u četiri boje

BRZINA SA STILOM Canon Ixus 300HS

Veoma brzo snimanje fotografija i snimanje video zapisa u HD kvalitetu jesu dve korisne funkcije sasvim dovoljne da vas navedu da kupite ultra kompaktni "Canon" IXUS 300 HS, koji ima rezoluciju od 10 miliona piksela

BORIS BJELICA

Možda na prvi pogled, novi IXUS 300 HS neće impresionirati potencijalnog kupca sa svojim senzorom od "samo" 10 miliona piksela, 3,8 puta optičkim zum objektivom i displejom dijagonale tri inča rezolucije od 230.000 tačaka. Međutim, kada malo bolje pogledamo tehničke detalje, stvari počinju da budu zanimljivije, jer njegov CMOS senzor sa pozadinskim osvetljenjem nudi znatno bolje karakteristike nego klasični senzor iste veličine.

IZRADA I RUKOVANJE: Kvalitet izrade je vrhunski, dizajn je moderan i funkcionalan. Telo je napravljeno od aluminijuma, a na raspolaganju je u mat crnoj, peskirano srebrnoj, sjajno beloj i sjajno crvenoj boji. Kontrola i raspored komandi su vrlo jednostavni i elegantni. Na gornjem delu fotoaparata, oko okidača nalazi se poluga za izoštravanje, dugme za uključivanje i prekidač za izbor načina rada fotoaparata. Na leđima ima samo dva dugmeta (za ulazak u meni i za pregledavanje fotografija), a sve ostale funkcije se biraju pomoću višefunkcionalnog rotirajućeg birača. Rukovanje nije komplikovano i

moći će brzo da ga savladaju i najneiskusniji korisnici. Brži i osetljiviji IXUS 300 je prvi model koji donosi HS oznaku. Ovo je oznaka za kombinaciju DIGIC 4 procesora i CMOS senzora visoke osetljivosti, koji su zajedno u mogućnosti da vam obezbede veoma brzo snimanje i poboljšaju karakteristike kad se fotografše u lošim svetlosnim uslovima. Snimanje je veoma brzo, sa 3,7 snimaka u sekundi, dok vam se memorijska kartica ne napuni i zadovoljava sve standarde kompaktnih fotoaparata, ali, ako ste spremni da smanjite rezoluciju na 2,5 miliona piksela, onda ćete povećati brzinu snimanja na 8,4 snimka u sekundi. Objektiv ima žižnu daljinu ekvivalentnu rasponu 28-105 mm, ali još važnije je da je maksimalni otvor f/2,0 za širokougaoni položaj objektiva, što opet doprinosi tome da se bolje snalazi u slabim svetlosnim uslovima i omogućava vam da uhvatite dobre kadrove i kad je svetlo slabo i, takođe, daje utisak kontrole dubinske oštine. Opseg osetljivosti se kreće od ISO 125 do korisnih ISO 3.200. Osetljivost se može povećati i na ISO 6.400, ako koristite režim slabog svetla, ali se tada rezolucija smanjuje na 2,5 miliona piksela.

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	CANON IXUS 300 HS
Cena (sa PDV)*	37.999 din. (365 evra)
Efektivna rezolucija	10,1 milion piksela
Tip senzora	CCD, 1/2,3 inča
Objektiv	3,8X, 4,9 - 18,6 mm (ekv. 28-105 mm)
Maks. otvor blende	f/2,0 - f/5,3
Min. daljina izoštravanja	3 cm
Stabilizacija slike	da (optička)
Format u kojem snima	JPEG
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, Tv, Av i 17 programa sa scenama na čitavoj površini, centralno i spot
Merni sistem	
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ručno ISO 125/200/400/800/1.600/3.200/6.400
Video-zapis: dužina / format / maks. rezolucija	4 GB ili 10 min (HD) / Quicktime Motion JPEG / 1.280 x 720 piksela, 30 snimaka u sekundi
Displej	3 inča (7,5 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice	SD / SDHC / SDXC / MMC / MMCplus / HCMMCplus
Tip baterije	Li-jon NB-6L
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 250 snimaka
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiva)	100 x 54,1 x 23,6 cm / 175 g
Sadržaj kutije	kaiš za nošenje, baterija, punjač, USB i video kablovi i CD sa programom
Informacije	www.canon.rs
Garancija	1 godina

KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	1,28 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina	2 s / 4,9 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	2,7 snimaka u sekundi u punoj rezoluciji ili 8,4 snimaka u sekundi sa rezolucijom od 2,5 miliona piksela dok ima memorije na kartici

* Cene su okvirne i podložne promenama



Displej
Širok displej dijagonale tri inča dominira na zadnjem delu fotoaparata i daje kontrastnu sliku, koja je vidljiva i na jakom svetlu

Baterija i punjač
Za napajanje koristi punjivu Li-jon bateriju NB-6L s kojom se može snimiti oko 250 snimaka

Prostor za memorijsku karticu
Za memorisanje fotografija koristi najpopularniju SD/SDHC memorijsku karticu, ali podržava i najnoviju SDXC karticu velikog kapaciteta, koja će nam dobro doći za snimanje više video zapisa

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

- + Brzina fotografisanja, svetlosna jačina objektiva za širokougaoni položaj, kvalitet izrade, video zapis, više manualnih opcija nego prethodni IXUS fotoaparati
- Snimljene fotografije s višim osetljivostima su suviše procesirane, cena

KVALITET FOTOGRAFIJE: Pomenio sam već objektiv s početnom tačkom od 28 mm (ekvivalentno 35 mm formatu), a prilikom zumiranja žižna daljina se povećava na 105 mm, ali se i minimalni otvor blende povećava na f/5,3. Takođe, ovaj IXUS ima i prioritet brzine zatvarača i otvora blende, što ga čini atraktivnijim za fotografe entuzijaste koji žele više da utiču na ove parametre. Optička stabilizacija kompenzuje trešenje fotoaparata, pa je manje neoštrih fotografija. Kada je u pitanju kvalitet fotografija s većim ISO osetljivostima, tu je situacija malo bolja nego kod drugih modela u ovoj klasi, tako da je kvalitet do ISO 400 sasvim dobar, a iznad toga fotografije su mekše zbog redukcije šuma pa treba voditi računa na koji format ih povećavate, svakako nemojte preterivati. Korisnici digitalnih fotoaparata sve su zahtevniji i žele da kvalitet video zapisa bude što bolji, pa je razumljivo da ovaj model nudi snimanje video zapisa u HD kvalitetu s rezolucijom od 1.280 x 720 piksela, sa 30 sličica u sekundi.

UTISAK

Lep fotoaparat s dobrom tehničkom specifikacijom za ovu klasu fotoaparata. Možda je cena malo veća od očekivane, ali morate računati da nudi više nego slični fotoaparati u ovoj klasi. Jednostavan je za rukovanje, kvalitet fotografija jeste malo bolji od ostalih kompaktnih digitalaca u ovoj klasi, posebno onih snimljenih na većim ISO osetljivostima.

putovanja.info
vaš vodič u svet



www.putovanja.info

aranžmani / avio-karte / putopisi

Fujifilm FinePix HS10

IZAZOV ZA DRUGE

Ovaj kompaktni digitalni fotoaparatus napravljen u D-SLR stilu, razmeće se zum objektivom od 30x, pokretnim displejom, stabilizatorom slike zasnovanim na pomeranju senzora i CMOS senzorom s pozadinskim osvetljenjem, s efektivnom rezolucijom od 10,3 miliona piksela. Može biti interesantan i po mnogim drugim osobinama

BORIS BJELICA



Rukohvat

Ovo je izuzetno kompaktni digitalni fotoaparatus s obzirom na raspon zum objektiv, ali je rukohvat dubok i udoban za držanje.

Objektiv

Ima još moćniji zum objektiv u odnosu na P90 s rasponom od čak 30x, koji pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 24 do 720 mm.

Ako pogledate specifikaciju ovog fotoaparatus, odmah ćete videti da je to atraktivan fotoaparatus. S velikim rasponom zuma, koji odgovara objektivu 24–720 mm (30x), njegov Fujinon objektiv svideće se svima koji vole da imaju "sve u jednom". Stabilizacija slike, zasnovana na pomeranju senzora, pomaže nam da imamo oštre fotografije i kada koristimo ekstremni telepoložaj objektiv. Ima i nekoliko veoma korisnih funkcija kao što su režim za snimanje panorame u jednom pokretu s opcijom da ukloni sve pokretne objekte iz kadra kao što su, na primer, turisti itd. Dok fotograf početi mogu biti ponosni što su vlasnici relativno naprednog fotoaparatus, iskusniji fotografi cenice način rukovanja, koji je sličan D-SLR-u, kao i mogućnost da snima fotografije u RAW ili JPEG formatu uz činjenicu da mu je cena manja od 500 evra.

U RUCI: S konformnim rukohvatom Fujifilm FinePix HS10 izgleda baš kao mali D-SLR fotoaparatus. Njegov 1/2,3 inčni CMOS senzor s pozadinskim osvetljenjem manji je od APS-C formata, a objektiv sa žižnom daljinom od 4,2 do 126 cm (ekvivalentan vidnom uglu od 24 do 720 mm) skoro je iste veličine kao standardni zum D-SLR objektiv, koji se kupuje u kitu s fotoaparatom, mada on, naravno, nema toliki opseg. Rukohvat obezbeđuje sigurno držanje i telo izgleda sasvim čvrsto, što nije slučaj s poklopcem za ležište memorijske kartice. Postoji nekoliko finih detalja na ovom fotoaparatus kao što je točkić za izbor režima rada na gornjem delu koji je pozicioniran pod uglom, tako da je vidljiv i sa zadnje strane. Dugme za prečice nalazi se s leve strane u odnosu na displej i dobro funkcioniše u kombinaciji s kontrolnim dugmadima s desne strane.

Za one koji nemaju previše znanja o fotografiji, ovaj fotoaparatus daje mogućnost da jednostavno dobiju korektnu fotografiju. Za one malo iskusnije, tu su PSMA režimi za potpunu kontrolu rada. Elektronsko tražilo s rezolucijom od 230.000 tačaka nije baš na visokom nivou. Boje izgledaju vrlo zasićene, a kod povećanja slike nema dovoljno vidljivih detalja kada se koristi manuelno izoštravanje što otežava rad. Pokretni displej daje prilično jasnu sliku i prikazi se odlično vide, čak i pri jakom svetlu.

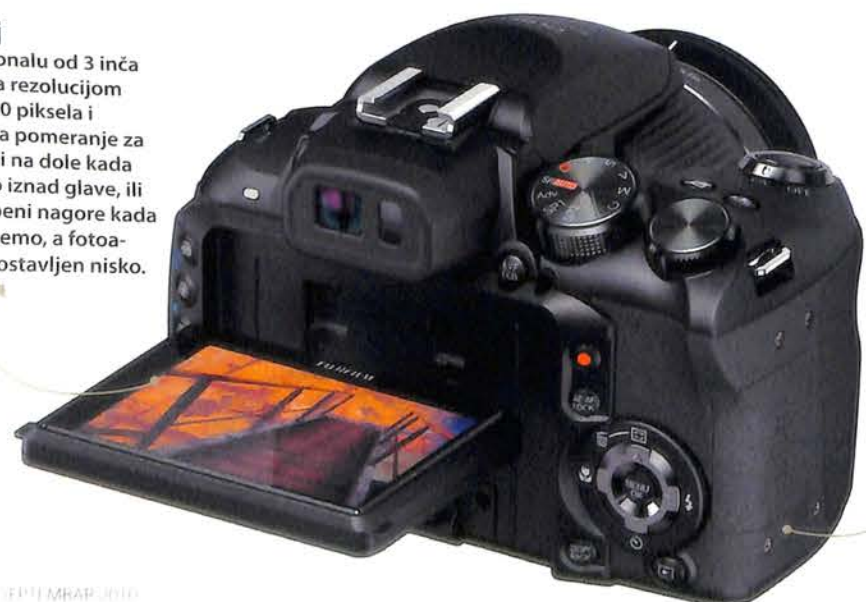
KVALITET FOTOGRAFIJE: Fotografije koje su snimljene ovim fotoaparatom dobro su eksponirane; automatski sistem balansa belog radi dobro u svim situacijama. Fotografije snimljene u senci su dobre, kao i one pri jakom suncu. Može da se bira između dva kolorna profila: standardni i F-chrome, od kojih preporučujem prvi jer fotografije imaju manju saturaciju boja u odnosu na F-chrome. U ovom drugom profilu fotografije imaju previše zasićene boje pa scene koje sadrže mnogo zelenila povremeno izgledaju nepravilno s naglašenim plavim tonovima. Kada snimamo s nižim osetljivostima količina detalja je zadovoljavajuća. Ipak, treba izbegavati najveće raspoložive osetljivosti, jer su do ISO 400 fotografije dobre, a iznad toga kvalitet progresivno opada što ne prija fotografijama odštampanim u velikom formatu. Impresivna žižna daljina čini Fujifilm FinePix HS10 vrlo atraktivnim fotoaparatom, koji možete

Baterija

Za napajanje koristi četiri standardne baterije formata AA. Kada kupite fotoaparatus, dobićete samo četiri alkalne baterije, pa je potrebno nabaviti punjač i punjive NiMH baterije.

Displej

Ima dijagonalu od 3 inča (7,5 cm) sa rezolucijom od 460.000 piksela i dozvoljava pomeranje za 90 stepeni na dole kada ga držimo iznad glave, ili za 90 stepeni nagore kada fotografiramo, a fotoaparatus je postavljen nisko.



poneti na odmor, neko kratko putovanje ili izlet s porodicom, kada je nošenje D-SLR fotoaparatus sa svim neophodnim dodacima, kao što su objektiv ili blicevi, nepraktično. Sa žižnom daljinom od 720 mm (ekvivalentno) daje izvanredan potencijal za snimanje divljih životinja i udaljenih motiva. Nažalost, bez obzira što sistem autofokusa daje prihvatljive rezultate pri manjim žižnim daljinama, sporiji je kada se objektiv nalazi u maksimalnom telepoložaju, čak i pri jakom svetlu i kad snimate kontrastne scene. Zbog toga je jako teško koristiti ga snimanje motiva u pokretu.

Nasuprot tome fotografisanje panorama iz jednog pokreta veoma je jednostavno. Kada izaberete opciju panorama (točkićem za izbor režima rada), na displeju se prikazuju indikatori smera u kom treba kretati fotoaparatus (s leva na desno). Strelica se kreće preko displeja, prateći dokle se stiglo s pomeranjem. Možda će vam trebati na početku nekoliko pokušaja da se uhodate i može se desiti da neki elementi na fotografiji nedostaju što ćete primetiti tek kad uvećate fotografiju. Za ljubitelje pokretnih slika, tu je i mogućnost snimanja video zapisa u punoj HD rezoluciji od 1080p.

+	Stabilizator slike, jednostavan je za rukovanje, mogućnost podešavanja parametara kao na D-SLR fotoaparatus, velik raspon zum objektiv, HD video kvalitet, priključak za eksterni blic, RAW format.
-	Punjive baterije ne isporučuju se uz fotoaparatus.

UTISAK

Modeli u ovoj klasi izgledaju kao D-SLR fotoaparatus, što može biti problem jer neki ljudi mogu očekivati da ovakvi fotoaparatus imaju i iste karakteristike. Fujifilm FinePix HS10 sigurno je jedan od najboljih u ovoj klasi, ali ipak nije D-SLR. Ne zanosite se previše s idejom da možete da snimate divlje životinje jer objektiv ne može tako brzo da izoštri, ali su oštrina i količina detalja pri manjim ISO osetljivostima veoma dobri. Fotoaparatus Fuji Finepix HS10 veoma je dobro osmišljen i neće vam trebati puno vremena da ga savladate. Ima dosta automatskih opcija, ali ni oni iskusni neće biti razočarani, jer je moguće ručno podešavati parametre. Ima priključak za eksterni blic, može da snima u RAW formatu, a snimanje panorama iz jednog pokreta može biti veoma lepa zabava koja rezultira kvalitetnim fotografijama.

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★
CENA / KVALITET	★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	FUJIFILM FINEPIX HS10
Cena (sa PDV)*	49.900 din. (480 evra)
Efektivna rezolucija	10,3 miliona piksela
Tip senzora	CMOS, 1/2,3 inča
Objektiv	30X, 4,2 – 126 mm (ekv. 24–720 mm)
Maks. otvor blende	f/2,8 – f/5,6
Min. daljina izoštravanja	1 cm
Stabilizacija slike	da (pomeranje senzora)
Format u kojem snima	JPEG, RAW, JPEG+RAW
Ekspozicijski režimi rada	Auto, SR, P, S, A, M, C i 12 programa sa scenama na čitavoj površini u 256 zona, centralno i spot
Merni sistem	
Ekv. osetljivost (ISO)	Auto i ručno ISO 100/200/400/800/1.600/3.200/6.400
Video zapis: dužina / format / maks. rezolucija	zavisni od kapaciteta kartice / MPEG 4 / 1.920 x 1.080 piksela (FullHD), 30 snimaka u sekundi
Displej	3 inča (7,5 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice	46 MB (interna memorija) SD/SDHC
Tip baterije	4x AA
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	130,6 x 90,7 x 126 cm / 636 g
Sadržaj kutije	kaiš za nošenje, poklopac za objektiv, 4x AA alkalne baterije, USB i video kablovi i CD sa programom www.pinssoft.com
Informacije	
Garancija	1 godina

KARAKTERISTIKE

Vreme spremanosti za rad	2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina	2 s / 4,9 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	10 snimaka u sekundi (prvih 7 snimaka)

*Cene su okvirne i podložne promenama

BOLJA FUNKCIONALNOST, MANJA TEŽINA

ATM/STM.TELESKOP OD MAGNEZIJUMA SA OPREMOM

Visoko precizna optika, sofisticirana funkcionalnost, inovativni dizajn, perfektno do poslednjeg detalja. ATM/STM magnezijumski teleskop je krajnje lagan i robustan, sa dosta dodatne opreme. Otkriće vam i sačuvaće do detalja neponovljive trenutke.



POSEBNA OPREMA širokougaoni zoom okular 25-50x W stativ i adapter za kamere višenamenska šina za teleskop futrola

NOVO MAGNEZIJUMSKO KUČIŠTE lagan i izdržljiv teleskop



SEE THE UNSEEN

WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM
SWAROVSKI OPTIK KG
Daniel Swarovski Strasse 70, 6067 Absam, Austria
Tel. +43/5223/511-0, Fax +43/5223/41 860
info@swarovskioptik.at

A-dealers: Snajper, Masarikova 4, 11000 Beograd, Tel: +381 (0)11 2641 671

MINOLTA XD-7

Krajem dvadesetih godina prošlog veka, tačnije, 1929. godine, Japanac Kazuo Tashima osnovao je, u blizini Osake, firmu "Nichi-Doku Shashinki Shoten", što bi u prevodu bilo: Japansko-Nemačka foto-kompanija. Već sledeće, 1929, stiže i prvi fotoaparati ove fabrike, Nifkarett (Nifkalette) za osam snimaka formata 4x6,5 na filmu 127. Više verzija ovog fotoaparata imalo je, uglavnom, nemačke objektivne i zatvarače. Time je bilo jasno naznačeno da se ovi Japanci "još uvek uče". Brzo su sve naučili, dostigli i dobro prestigili svoje učitelje

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ
miniko@sezampro.rs

Preko pet stotina tipova i modela fotoaparata različitih formata i konstrukcija u "Minoltinom" proizvodnom programu dokaz su istinitosti ove tvrdnje. Firma se razvila u veliku fotografsku kompaniju; 1962. godine menja ime u "Minolta Camera Co", a 1972. stupa u kooperaciju sa "Leicom" (razvoj 35 mm SLR fotoaparata); 2004. sa "Konicom" formira "Konica Minolta Holding Inc". Godinu dana kasnije uz "Sony" radi na razvoju CCD i CMOS tehnologije, da bi 2006. godine, posle 78 godina "staža" u proizvodnji fotoaparata, nestala iz ove oblasti zajedno sa pridruženom joj "Konicom". "Sony" je

preuzeo deo "Minoltine" tehnologije, posebno onu vezanu za optiku. Sve to vreme, "Minolta" je pored fotoaparata "pravila" i dosta pribora, kako za fotoaparate, tako i za fotografske laboratorije. Posebno su bili cenjeni svetloмери i kolor analizatori ove fabrike. Fotoaparati iz "Minolte", pored konstantne primene novih tehnologija, tehnički posmatrano, pravljani su izuzetno precizno, tako da su, zahvaljujući tome, nalazili primenu i u svemirskoj tehnologiji. Zbog toga je "Minolta", sve vreme dok je bila "in", svrstavana u sam vrh japanske fotografske industrije, među prvih pet "top" firmi.

Za detaljan pregled Minoltnog fotografskog proizvodnog programa potrebno je prilično i vremena i mesta na papiru. O tome ćemo jednom drugom prilikom; ovog puta prostor posvećujemo jednom od njenih najatraktivnijih proizvoda, modelu:

MINOLTA XD-7: Bilo je potpuno logično da tradicija u proizvodnji visokokvalitetnih fotoaparata i sposoban konstruktorski kadar (a "Minolta" je imala i jedno i drugo) smisle i naprave jedan tako savršen fotoaparati kao što je bio XD-7.

XD-7 izašao je iz fabrike 1978. godine. Bio je to prvi SLR sa mogućnošću izbora metoda snimanja. Čovek je jednostavno mogao da odluči o snimanju prioritetom ekspozicije, blende ili manualnog podešavanja ovih elemenata, sve to uz "saradnju" odličnog Minoltnog TTL svetlomera (plava silicijumska fotočelija i merenje svetlosti sa naglaskom na centralnu površinu snimka). Dodamo li ovde i sve elemente budućeg snimka vidljive u tražilu, logično smeštene komande, jednostavno rukovanje, uz neobično prijatan dizajn, jasno je zbog čega je ovaj fotoaparati osvojio srca većine fotografa.

A i konkurencija nije bila naročito jaka. U "ozbiljne" spadali su: Canon A1, (1978) atraktivan, ali pun elektronike i zbog toga prilično ranjiv, Nikon FE (1978), sa prioritetom ekspozicije (preživio zahvaljujući velikom izboru fantastičnih "Nikonovih" objektivna) i Olympus OM2n (1979), takođe samo sa prioritetom ekspozicije. U takvoj konkurenciji, XD-7 bio je neranjiv.

KONSTRUKCIJA: Posmatran sa gornje strane XD-7, levo od pentaprizme ima dugme za vraćanje filma u kasetu sa sklopivom polugom u njemu. Ujedno, ta poluga služi i za otvaranje leđa fotoaparata. Dobro nazubljeni prsten ispod dugmeta sa sklopivom polugom koristi se za podešavanje osetljivosti filma (12-3.200 ASA); na levom prednjem delu je mala poluga za kompenzaciju ekspozicije (plus/minus dve

vrednosti blende); dijagonalno nasuprot ove poluge nalazi se dugme koje blokira nenamernu promenu osetljivosti filma u fotoaparatu. Na vrhu prizme je direktni kontakt za Minoltine elektronske bliceve. Desno od pentaprizme smešten je veliki i takođe dobro nazubljeni regulator ekspozicija, koji jednim svojim delom "viru" preko prednje strane fotoaparata, tako da se ekspozicije, kada je oko prislono uz okular, mogu podešavati korišćenjem samo jednog prsta. U sredini regulatora ekspozicija smešten je okidač sa klasičnim navojem za žičani okidač. Između prizme i regulatora ekspozicija nalazimo malu polugu sa mogućnošću podešavanja na položaje M, A i S, kojom

KAKO FUNKCIONIŠU TRI METODA SNIMANJA: Kada je poluga za izbor metoda snimanja postavljena na položaj M, fotoaparati je podešen na manualno merenje svetlosti i isto takvo određivanje elemenata snimanja. Ujedno će u tražilu biti vidljive i nameštena blenda i brzina ekspozicije, kao i skala ekspozicija, pored koje crvena LED označava dužinu ekspozicije na koju je potrebno podesiti regulator ekspozicija. Prebacivanjem regulatora za izbor metoda snimanja na oznaku A (aperture), prelazi se na merenje i snimanje prioritetom blende. Izabrana i nameštena blenda vidljiva je u sredini donjeg dela tražila, na

ZATVARAČ I OKIDANJE: Zavesni zatvarač, sastavljen od metalnih lamela, sa vertikalnim kretanjem, elektronski kontrolisan, ima raspon ekspozicija između 1/1.000 i cele sekunde. Na regulatoru ekspozicija je i crvena oznaka X; koristi se za snimanje elektronskim blicem (1/100 s), koja, kao i oznaka B, radi i kada se istroši baterija u fotoaparatu, odnosno ako nemate rezervnu bateriju, snimanje možete nastaviti sa ove dve manualne brzine. Elektromagnetni okidač je mek, vrlo prijatan za okidanje, a zatvarač, iako metalne konstrukcije, nije previše bučan. Postoji jednostavna mogućnost višestruke ekspozicije: pritisak na dugme za vraćanje filma i ponovno premotavanje.



Zatvarač na okularu

se bira metod snimanja. Ispred ove poluge je beli indeks prema kome se podešavaju brzine ekspozicije. Na gornjem delu postoji još poluga za premotavanje filma (u jednom potezu), kao i brojač snimaka. Na prednjem delu fotoaparata, ispod regulatora ekspozicija smeštena je poluga mehaničkog autoknipsa, izmenljivi objektiv, posle njega vertikalno/bočno smešteni su: kočnica za skidanje objektivna, sinhro-kontakt i dugme za kontrolu dubinske oštine. Na donjem prednjem delu pentaprizme postoji prozorčić kojim se, direktno sa objektivna vidi podešena blenda, a sličan prozorčić na gornjoj prednjoj strani pentaprizme obezbeđuje dovoljno svetlosti da se u tražilu vidi i podešena brzina ekspozicije. Na zadnjem delu fotoaparata je okular sa zavesom koja omogućava njegovo zatvaranje, u kome se vidi povećana svetla tačka kao indikator da je okular zatvoren. Desno od njega je indikator statusa filma u fotoaparatu. Donji deo ima poklopac prostora za bateriju, navoj za stativ, dugme za oslobađanje mehanizma prilikom vraćanja filma u kasetu i priključak za vajnder, koji omogućava snimanje do dva kadra u sekundi.

RUKOVANJE: Zahvaljujući velikim i logički dobro postavljenim komandama, podešavanje elemenata snimanja Minoltom XD-7 pravo je zadovoljstvo. Bez obzira koji metod snimanja je odabran, sve besprekorno i lako funkcioniše. I svi elementi snimanja (skale blende, ekspozicije, sa svetlećim diodama, podešena blenda i vreme ekspozicije) vidljivi su u svetlom tražilu, čije mat staklo ima prsten sa raster mikroprizmama i dajlinar sa presečenom slikom u sredini, što opet manualno uostravanje čini prijatnim i olakšava ga.



"Zeleni elementi snimanja"



Indikator statusa filma

čijoj će desnoj vertikalnoj strani jedna od svetlećih dioda označiti potrebno i automatski podešeno vreme ekspozicije. Kada se pomenuti regulator izbora metoda snimanja podesi na oznaku S (shutter), stižemo do snimanja unapred određenom ekspozicijom, koja je vidljiva u donjem desnom delu tražila. Sada je na desnoj vertikalnoj strani, umesto skale ekspozicija, postavljena skala sa oznakama otvora objektivna (blende). Lakim pritiskom na dugme okidača upaliće se svetleća dioda, neposredno uz jedan od brojeva sa oznakama blende, čime je definisan otvor objektivna, kojim će snimak biti napravljen kada se okidač pritisne do kraja. Ali to nije sve.

Pored manualnog merjenja svetlosti, snimanja prioritetom ekspozicije ili prioritetom blende, XD-7 je i jedan od prvih fotoaparata sa mogućnošću programiranog snimanja primenom specijalnog Minolta ASC sistema. U praksi to znači da je potrebno na fotoaparatu podesiti "zelene elemente snimanja", tj. one koji su označeni zelenom bojom. Na objektivu, to je najmanja blenda označena zeleno, na regulatoru ekspozicija vrednost 125, i na regulatoru metoda snimanja zelena oznaka S, koja označava prioritet ekspozicije pri snimanju. U kombinaciji sa ostala dva zelena elementa, može se podesiti i kraća ili duža vrednost ekspozicije, ali napred sugerisana kombinacija daje najbolje ukupne rezultate sa najvećim brojem objektivna, najviše upotrebljivim ekspozicijama i osvetljenjem koje se najčešće koristi

PRIBOR I OBJEKTIVI: Minolta XD-7 stekla je veliku popularnost, zahvaljujući ne samo svojim neospornim kvalitetima, nego i zbog celokupnog sistema: velikog izbora kvalitetnih objektivna i bogatog pribora. Stariji Minoltni objektivni sa oznakom MC mogli su se koristiti za merenje i snimanje na bazi prioriteta blende, dok "Rokkori" sa oznakom MD i naravno noviji MD Minolta objektivni daju mogućnost izbora oba načina snimanja.

Ovaj fotoaparati je pravljen i u hromiranoj i u specijalnoj "crni hrom" završnoj obradi. Postoje minorne razlike između njegovih pojedinih verzija. Model sa oznakom XD bio je predviđen za japansko tržište, XD-11 prodavao se u Americi, a sav ostali svet kupovao je Minoltu XD-7.

Postojale su još i verzije: XDs sa ugrađenom i podesivom dioptrijom za one koji nose naočare, i ekonomičniji, odnosno jeftiniji model Minolta XD5, koji nije imao prozorče za blendu, zatvarač na okularu i indikator statusa filma. Poslednje Minolte XD imaju na sebi i novi "Minolta" logo. Iako je pojava modela X300, X500, veoma retnog X600 i X700 polako potisnula seriju XD, jedno kraće vreme reklamirane su zajedno, a Minolta XD-7 je u takvim reklamama bila na prvom mestu. To znači da su i sami proizvođači smatrali da je superiorna u odnosu na sve ostale Minoltni fotoaparate, izuzev veoma retnih i, u to vreme, izuzetno skupih modela XM i XK, prvenstveno namenjenih profesionalcima



FOTO *klinika*

analiza ... saveti ... obrada

NOV NAČIN KOMENTARISANJA VAŠIH FOTOGRAFIJA

ORIGINALNA FOTOGRAFIJA



KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★

Kao što možete videti u priči o praktičnoj primeni dodatka Camera Raw jedna od najkorisnijih alatki je Adjustment Brush. Pomoći će vam u svakoj prilici: da lokalno i veoma precizno prosvetlite ili promenite odnos kontrasta, korigujete boju i izoštrite veliki deo ili najmanji detalj na fotografiji. Čak 16 različitih četki primenjeno je na ovom primeru.

MILANOV PREDLOG



SAVET

- Deo koji dominira fotografijom u principu ne bi smeo da bude previše taman jer njegova veličina daje površinu bez detalja.
- Bolje je da rasvetu kritičnih površina odradite prilikom fotografisanja uz pomoć rasvetnih reflektujućih površina (zilberice), nego kasnije tokom digitalne obrade.
- Savet koji važi za sve fotografije jeste da nikako ne treba dodavati crnu boju tokom obrade jer apsolutno zasićenje "ubija" najfinije detalje.

Jedan od **najtežih zadataka** koji fotograf može sebi postaviti svakako je akt odnosno **fotografisanje nagog ljudskog tela**. Smisliti pozu, okruženje i priču nije nimalo jednostavno a uz sve to treba pronaći i modela spremnog da ispunjava sve **fotografske "hireve"** i želje

Sziv

Đula Bezeg, Srbobran



Muke fotografa počinju s modelima jer devojke kojima to nije posao mnogo više brinu o tome da li im se vidi lice, da li viri neki "bezobrazni" detalj, a ponekad sumnjaju i u iskrene fotografske porive. S druge strane fotografi moraju da vode računa o pozici modela, kadru i rasveti... Često tek nakon završetka snimanja shvate da postoji neki problem koji se zove skraćanje objekata, a vezano je za ugao snimanja i perspektivu. Najlakši način da stignete do dobre fotografije jeste dogovor s modelom pre samog snimanja da biste tačno objasnili šta želite. Korisno je imati i skicu scene koju želite da snimate ali nemojte preterati sa željama jer nećete stići da realizujete preveliki broj ideja. Umesto toga pokušajte da kvalitetno realizujete par scena s osmišljenom scenom, svetlom i položajem modela i da tokom fotografisanja pokušate da promenom ugla snimanja i zamenom pojedinih rekvizita na sceni dođete do one prave fotografije. Đula je rešen da istraje u ovoj oblasti fotografije i zbog toga bi trebao da povede računa o količini detalja koji okružuju model kao i o kompoziciji uopšte. Takođe, mislim da bi bilo dobro da pokuša sa svetlom koje stiže kroz prozor i raspršuje se kroz bele zavese. Možda to danas, uz pristupačnost studijske opreme, izgleda besmisleno ali pogledajte fotografije Aleksandra Dolgija, jednog od najvećih fotomantičara i sve će postati jasno.

ZAKLJUČAK

- + Izbor motiva
- Subjekat je nedovoljno odvojen od pozadine
- Previše nepotrebnih detalja u okruženju
- Stopala kao glavni objekat interesovanja previše su tamna

KOMENTATORSKI PAR IVANA & MILAN

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Foto-komentar. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Refoto, za "Foto-komentar", Pčinjska 15a, 11000 Beograd; citaoci@refoto.co.rs za foto-komentar

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★

ORIGINALNA FOTOGRAFIJA



Alexandar Ivan Arandelović, Niš



Kada sam otvorio fotografiju i povećao je, na licu su se pojavili problemi nastali korišćenjem neodgovarajućih alata a rezultiralo je mutnim i zamrlanim površinama. Pretpostavljam da je autor želeo da svoju fotografiju obradi "na brzinu" i sa što manje truda što svakako može da prođe ako je namena internet. Sada možete da shvatite zašto u našim propozicijama piše (a mali broj naših čitalaca to ispoštuje) da je minimalna veličina fotografije na papiru 13x18 cm, a ako je u digitalnom obliku istih dimenzija i s rezolucijom od 300 dpi. Bilo kako bilo ovaj komentar je poslužio kao motiv za priču o veličini fotografije u odnosu na njenu namenu i kako da se problemi takve prirode što lakše isprave. Mislim da ovaj portret može biti zanimljiv, naravno ako se obradi u nekim "pristojnim" dimenzijama, a izgleda veoma dobro i kada prođe obradu u Silver Efexu - konvertovan u crno-belo.



Pojedine stvari izgledale su nedorečene zbog čega sam fotografiju prosvetlio i taj korak je pokazao šta je sve nestalo u mraku, a moglo je u naznakama ostati kao zanimljivi akcent u umesto crne pozadine

MILANOV PREDLOG



Kada povećate fotografiju primetna je zamućenost koja je najverovatnije posledica rada alatom Blur ili Sponge



Nakon povećavanja dodato je zrno koje je vratilo strukturu fotografije i dalo osnovu za blago uoštravanje

SAVET

- Jedan od načina da povećate malu fotografiju a daje dobre rezultate i mogućnost kontrole jeste pomoću programa CameraRaw. Čak i sa ovako malom fotografijom u prvom koraku otvaranja uz povećavanje dobijamo fotografiju od 2,5 Mpx a ako je sačuvamo i otvorimo ponovo maksimalna veličina biće 10,1 Mpx što je već sasvim pristojno za dalju obradu.
- Dodavanje šuma može spasiti površinu na kojima se osnovna tekstura fotografije izgubila obradom

Perle

Ana Jovanović, Beograd



Ovo je, svakako, sasvim neobičan motiv za fotografisanje – perle u fazi nastanka. Ipak, pokazao se kao veoma zahvalan jer je Ana snimila interesantnu fotografiju po lepom difuznom svetlu. Prizor u meni izaziva mnoštvo asocijacija: balerine u šarenim kostimima, bonbone koje šetaju, neobični vanzemaljci... U toj igri asocijacija Ana, me, na žalost, prekida jer me drugi plan fotografije stalno vraća u realnost. Naime fotografije na zidu isuviše su prepoznatljive i sasvim realne, pa posle prve igre asocijacija ipak, na kraju, zaključim da su to samo perle ili nešto drugo iz kuće... tj. sasvim realna stvar. Dovoljno je samo pažljivo kadrirati i misliti o prednjem i zadnjem planu i postarati se da ova scena izgleda kao ilustracija neke knjige za decu. Ne zaboravite da je nedorečenost u fotografiji osnovni motiv da je iznova i iznova gledate i otkrivete.

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★

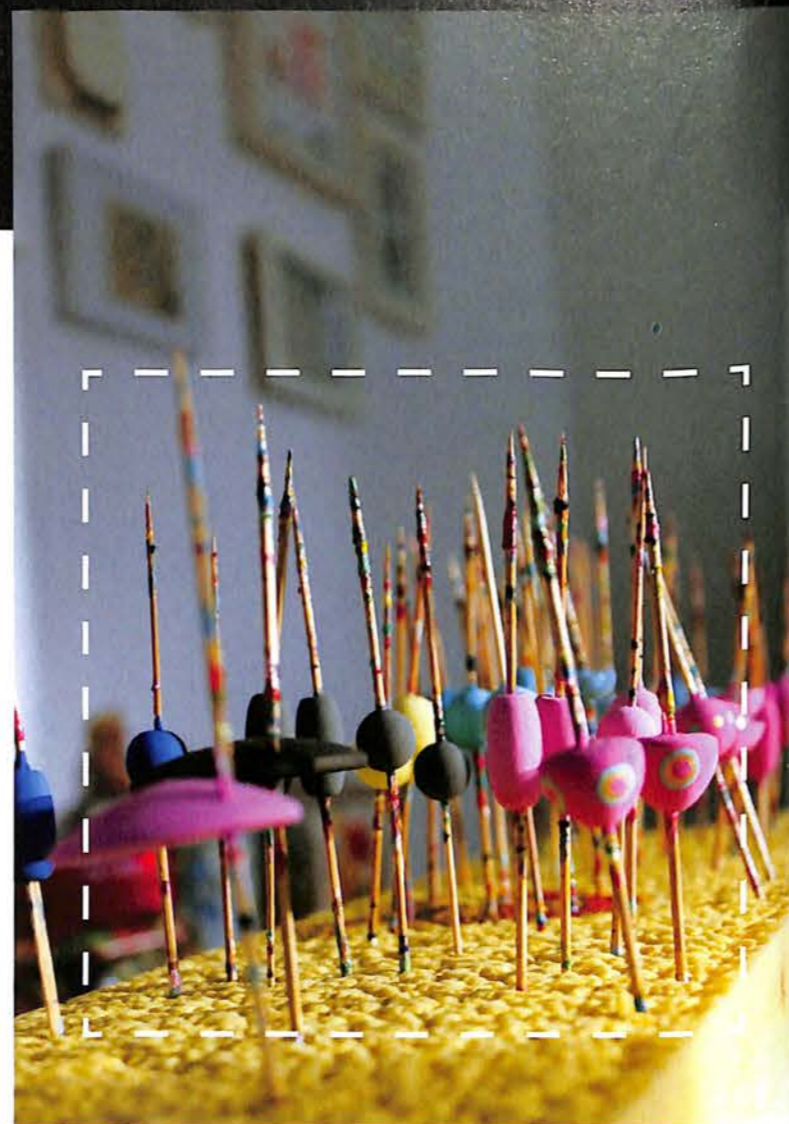
ZAKLJUČAK

- + Interesantan motiv i svetlo
- + Konverzija u crno-belo pretvorila je snimak u zanimljiv grafiizam
- "Bušna" bela površina u gornjem desnom uglu
- Malo širi kadar dao bi "život" sceni

Ne zaboravite da je **nedorečenost** u fotografiji, **osnovni motiv** da je iznova i iznova **gledate i otkrivete**

SAVET

- Igrajte se sa svetlom i koristite različite tipove svetla: meko, kontrastno, usmereno, bojeno... za snimanje istog motiva, da biste videli kakvu sve atmosferu i konačan utisak može da kreira samo promena svetla
- Obratite pažnju na pozadinu i kadar. Obično uvek ima viška, a kada imate statičan motiv možete eksperimentisati do mile volje
- Serijom fotografija možete kreirati priču. Nazivi fotografija mogu biti vodiči kroz priču, poput naslova u slikovnicama.



Jedan od mogućih izreza koji bi eliminisao nepotrebno ali samim tim i jako suzio pogled što, čini mi se, nije bila Anina namera

ZAKLJUČAK

- + Maštovit motiv koji izaziva puno asocijacija
- + Svetlo je dobro upotrebljeno i sasvim odgovara motivu
- Neprecizan kadar s pozadinom koja odvlači pažnju i kviri nadrealni utisak

Brod

Stefan Manja, Novi Sad



Stefan nam je u pismu napisao da mu se ova rubrika sviđa jer je korisna i za autora ali i za sve ostale čitaoce. To i jeste osnovna namena jer autori bez nekog velikog iskustva teško mogu da uoče nedostatke na svojim snimcima iz jednog veoma jednostavnog razloga: scene koju su fotografisali sećaju se u celini, pa ni višak ni manjak ne primećuju. To se vidi na ovoj, a i na ostalim fotografijama koje nam je poslao i koje su po motivu i obradi više nego prihvatljive, ali mogle su biti bolje kadrirane. Scena sa šlepom predstavlja primer ovih tvrdnji: vrlo dobro svetlo kreira zanimljivu igru re-

fleksa na trupu broda prenoseći posmatraču atmosferu sunčanog podneva. Izbor načina obrade, odnosno konverzija u crno-belo pretvorila je snimak u svojevrsni grafiizam koji, kada bolje pogledamo, ima u jednom delu manjak a u drugom višak elemenata. Kada već pominjem obradu zamerka se može uputiti i previše svetlim površinama u gornjem desnom delu koje pod obavezno treba "zatoriti" kako ne bi privlačile previše pažnje. Savet bi se odnosio na kontrolu belih i crnih površina uz pomoć alata Threshold: ako klizač povučemo ulevo videćemo koliko su velike crne površine bez detalja i obrnuto.

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★



SAVET

- Vodite računa o svakom delu kadra da ne bi pojedini motivi izgledali kao greška. Ova fotografija svakako bi bila zanimljivija da je muva njen sastavni deo, a ne patrljak u čošku.
- Dobra kompozicija je osnova svake dobre fotografije pa o njoj treba jako voditi računa. Može biti postavljena po trećinama, zlatnom preseku, kao simetrija ili asimetrija, figura nasuprot pozadini... o svemu tome pisali smo u broju 68.

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★



ZAKLJUČAK

- + Svetlo, boje, tehnička realizacija
- Nejasno je šta je tema fotografije, pre svega zbog lošeg kadriranja i želje da se u jednom snimku prikaže sve
- Fotografija je podeljena na dva jednaka dela, s tim da se u levom, praktično, ne dešava ništa. Fali joj balans.

Dečak u igri

Zoran Petrović



I sama imam tolikog dečaka i rado ga fotografiram dok se igra – kad je potpuno u svom svetu, nesvestan svega oko sebe. To su dragoceni "ukradeni" trenuci. Ne znam da li je ovo Zoranov sin ili ne, ali svakako je uspeo da uhvati trenutak kada dečija mašta nadvlada realni svet oko njih i kada mali crveni autić može biti najzanimljivija stvar na svetu. Dečak čak deluje pomalo tužno, ali to je samo odraz njegove odsutnosti. Kadar je lep, dečak je bukvalno uramljen gornjim i donjim delom klupe na

kojoj se igra. Svetlo je lepo, kolorit cele fotografije takođe, a naročito crveni akcenat autića koji "razbija" opštu žučkasto-zelenkastu gamu scene. Jedino što bih savetovala je malo uži kadar da bi se skratila dosta velika gornja zelena horizontala koja deluje malo teško, kao da pada na dečakovu glavu. Da bi se sačuvala proporcija fotografije, odsekla sam malo i s leve i s desne strane.

KREATIVNOST ★★★★★
REALIZACIJA ★★★★★

Kadar sam malo suzila i tonski "doterala" fotografiju u Shadows & Highlights i na kraju blago uoštrila



Moja bašta

Ivica Ivanović



Snimanje bubica i cveća svakako nije moj fah, zna se ko je majstor za to. Ipak, odlučila sam da komentarišem ovu fotografiju jer su problemi opšti i nevezani za specifičnost snimanja same teme. A tema je upravo problem, tj. šta je glavni motiv na Ivicinju fotografiji. Cveće, plavo nebo, muva lebdilica na cvetu ili muva koja "uleće" u kadar u gornjem levom čošku. Sve to "napakovao" je Ivica u jedan kadar i to neuspešno jer čim se postavlja pitanje šta je glavni motiv, tu nešto nije u redu. S tehničke strane

dobro je snimljeno, svetlo je lepo, ekspozicija tačna, boje su izražajne. Sve je dobro osim kadra. Da je autor snimio još jednu fotografiju sekund ili dva kasnije, možda bi sve ličilo na napad velike muve kao u nekom sci-fi hororu. Ovako, ostaje jedina mogućnost, a to je da se snimak prekadrira, tj. izvuče ono najbolje iz njega: muva na tučku cveta. Namerno sam napravila dosta uzan kadar da bi se ona uopšte videla jer na originalnoj fotografiji jedva se primećuje, naročito u formatu u kom smo je mi odštampali.





SANJA JOVANOVIĆ, Vranje, "Samo vas gledam"



MARKO STAMATOVIĆ, Kragujevac, "Mamina radost"

ŠIROKI UGAO



Nagrada: EPSON STYLUS SX405: Danilo Peternek, Beograd, "Drugarčina"



ANDREJ NIHIL RADOJKOVIĆ, Beograd, "Jedan svet"



SANJA PRODAN, Opatija, HR, "Čudesni BMX džem - Fly me to the Moon"



GORAN KOLAČKO, Osijek, HR, "Zarobljen"



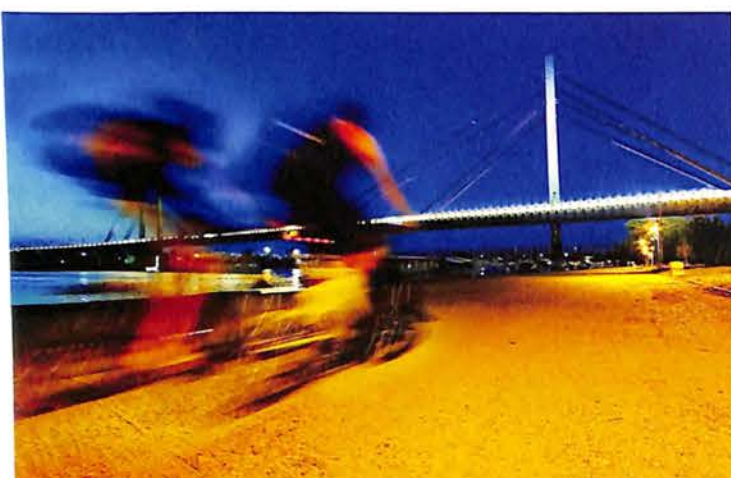
JELENA LUČIĆ, Pljevlja, CG, "Momenti"



KRISTIJAN VUČKOVIĆ, Rijeka, HR, "Terminal"



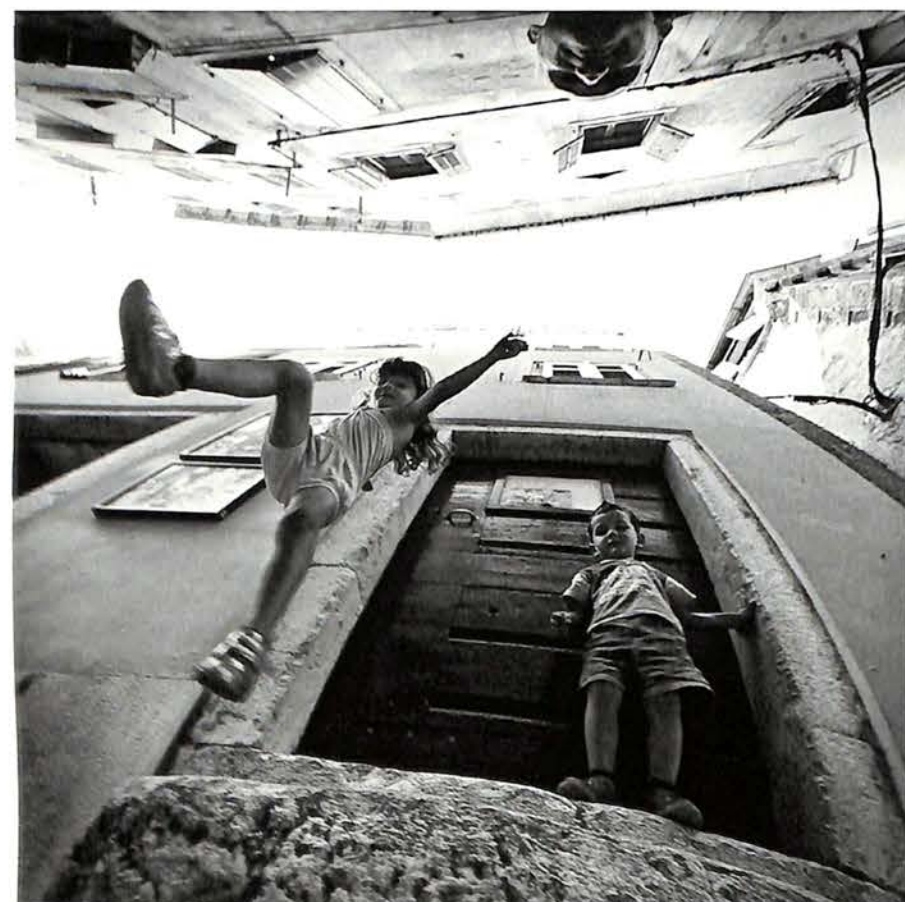
TAMAŠ TOTH, Subotica, "Indians"



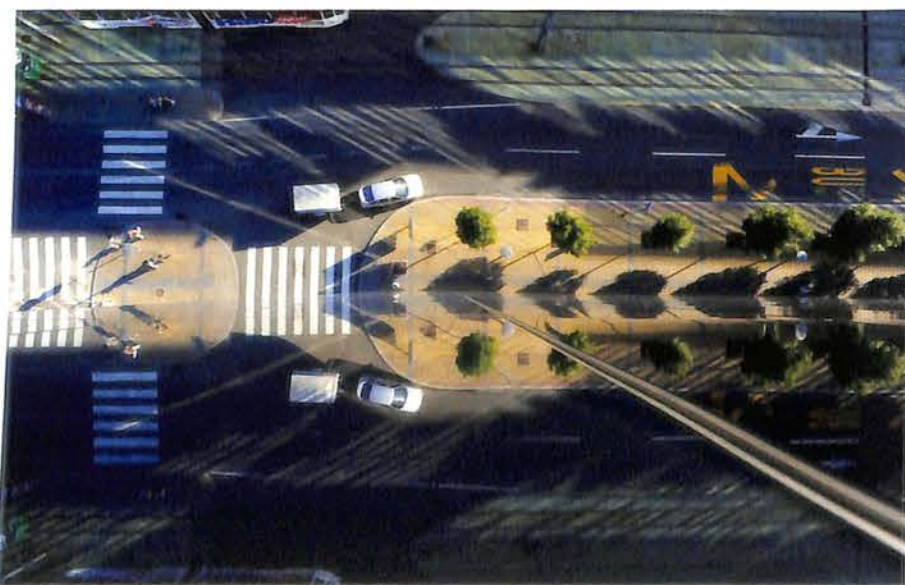
BORIS BAJČEVIĆ, Beograd, "U žurbi"



ZORAN BULETIĆ, Sarajevo, BiH, "Prazan parking"



DALIBOR TALAJIĆ, Rovinj, HR, "Naglavačka ulica"



EL GVOJOS, Beograd, "Simetrija odozgo"

PROPOZICIJE KONKURSA

Tema: vezana za rubriku *Praksa na delu*
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload.
 Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
ROK ZA SLANJE: DO 15. 9. 2010.
Fotografije slati na adresu:
 REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
 za konkurs "Praksa na delu"

BSProcesor
 Zajedno možemo mnogo.

EPSON®
 EXCEED YOUR VISION



TEA FILIPI, Karlovac, HR, "Hallgrimskirkja"



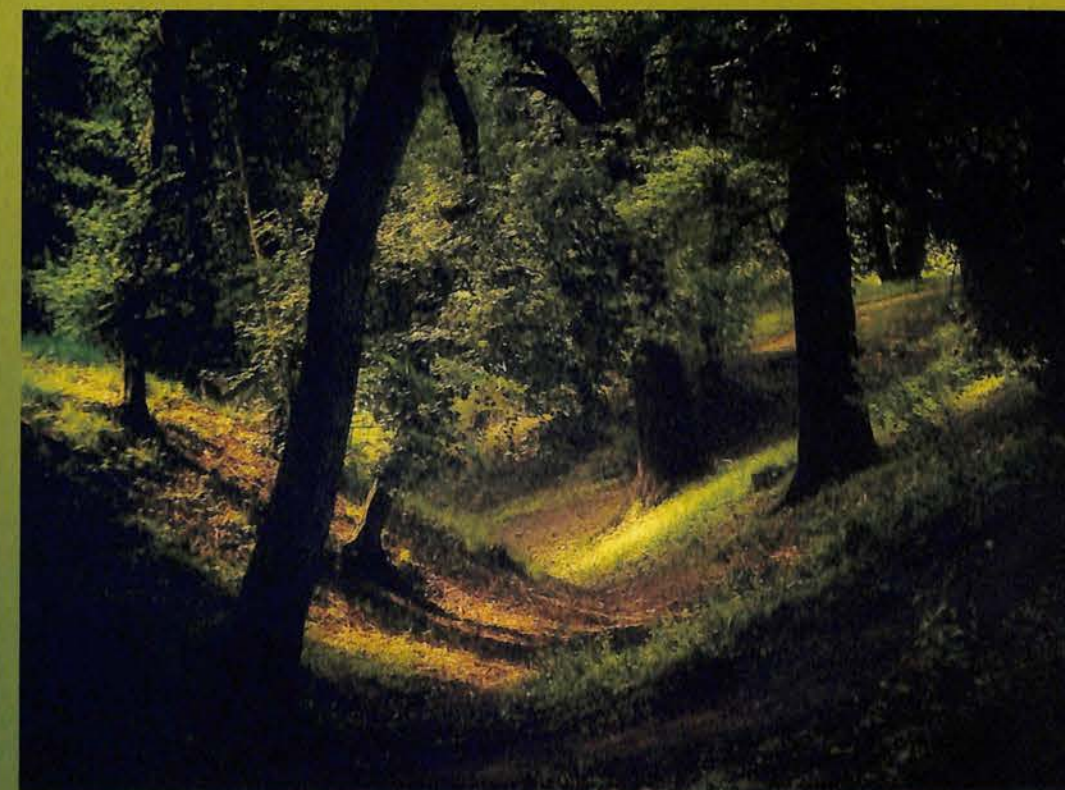
MIRSAD MUJOVIĆ, Travnik, BiH, "Slavonska zaprega"



DRAGAN TODOROVIĆ, Majdanpek, "Široki ugao"



ZDENKO VUKELIĆ, Senj, HR, "Burica..."



Autor fotografije: Mihailo Radičević

Konkurs za najbolju fotografiju na temu
PRAKSA NA DELU

UČESTVUJTE U NAGRADNOM FOTO KONKURSU "PRAKSA NA DELU" KOJI ORGANIZUJU EPSON I ČASOPIS REFOTO, UZ PODRŠKU KOMPANIJE BS PROCESOR.

Konkurs će biti otvoren do 10. novembra 2010. godine. Nakon završenog konkursa najbolji radovi će biti nagrađeni od strane Epsona i adekvatno prezentovani javnosti. Više informacija o konkursu i propozicijama možete pronaći na www.refoto.co.rs i www.bsprocesor.com/fotokonkurs

EPSON
 EXCEED YOUR VISION

ReFoto

BSProcesor
 Zajedno možemo mnogo.



MILOŠ ČETKOVIĆ, Budva, CG, "Krunisani kralj"



KRISTIJAN VUČKOVIĆ, Rijeka, HR, "Slijedi svjetlo"

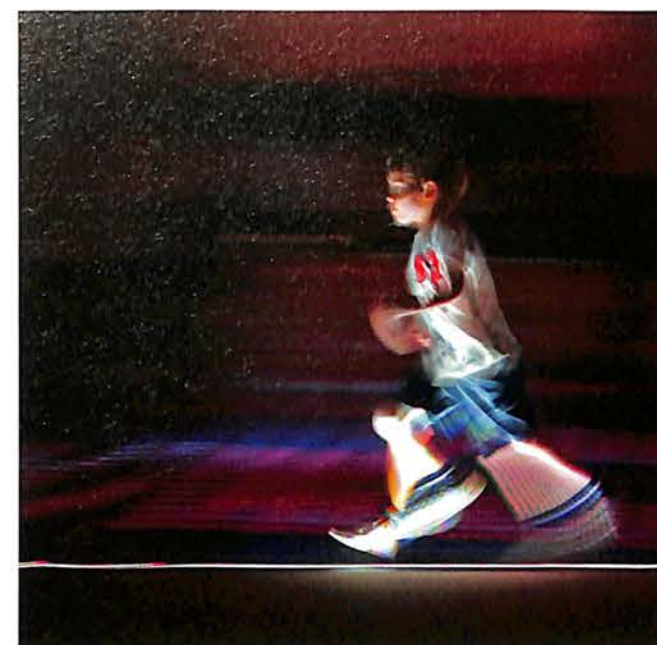
IGRA SVETLOSTI



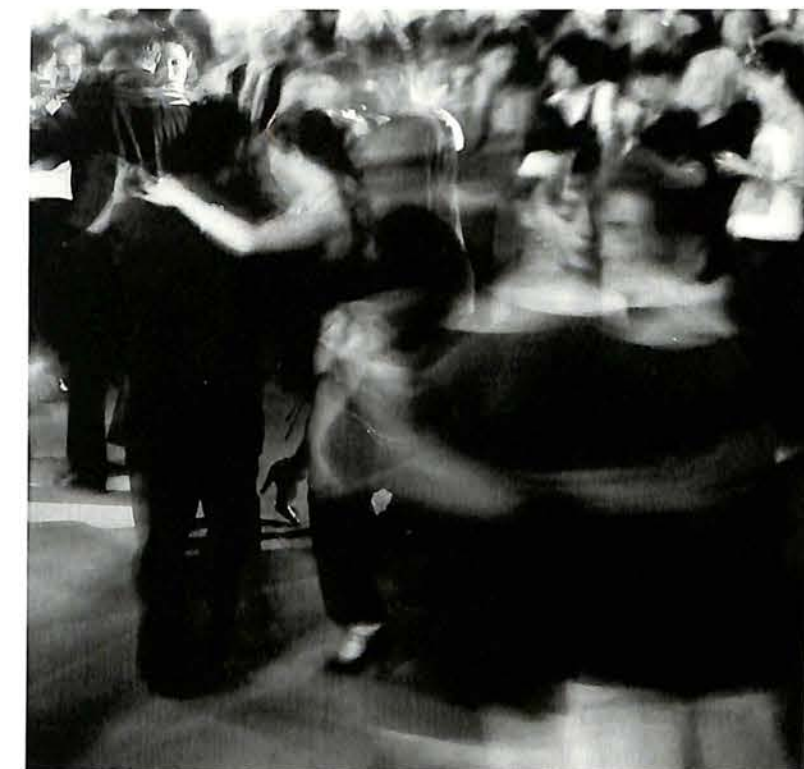
JOVAN GOJKOVIĆ, Aleksinac, "Elektrana"



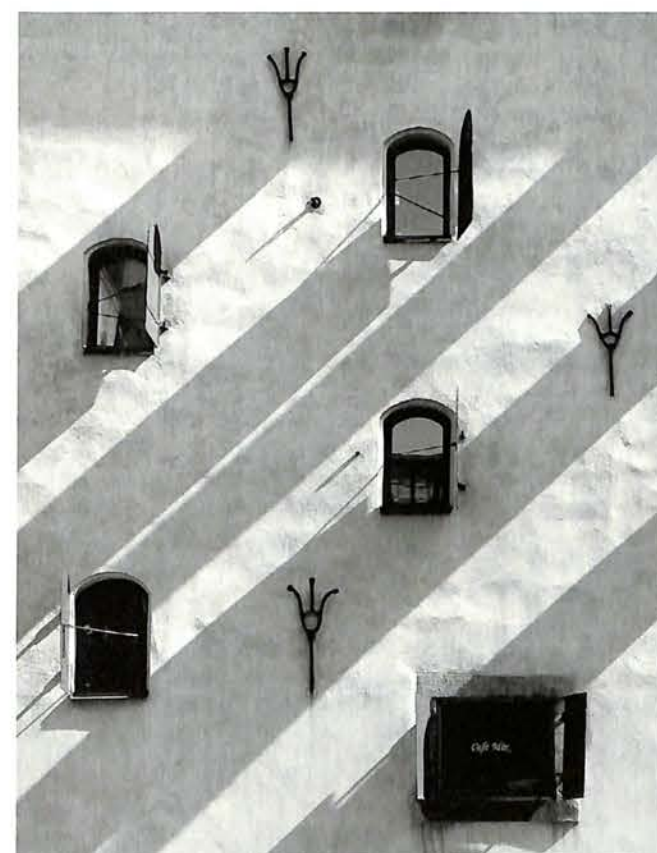
DARE PRISTOV FERJAN, Bled, SL, "Rose"



MARINO RAUNIĆ, Pula, HR, "Pozdrav Suncu 2"



SREČKO LISICA, Gornji Milanovac, "Jedan okret i nema nas"



DUŠAN GRBAC, Rovinj, HR, "Caffe mix"



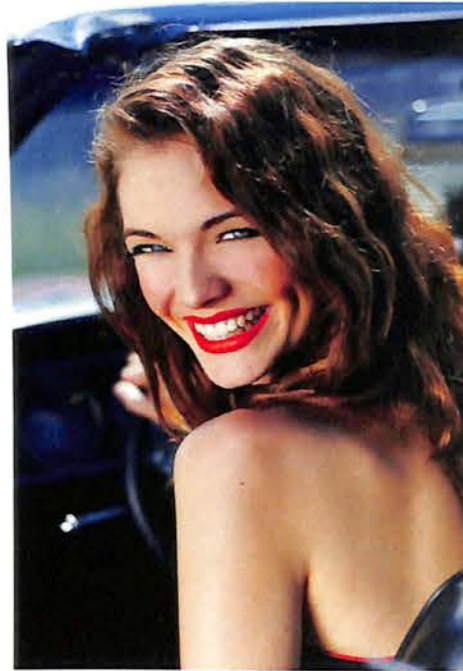
VEDRAN RIHTARIĆ, Varaždin, HR, "In my bed"



DRAGI PETKOVIĆ, Smederevo, "Skuše"



SAŠA POPOVIĆ, Podgorica, CG, "Noć na zemlji"



MARKO GEBER, Beograd, "Lepa nasmejana devotka u automobilu"



NEMANJA MIČANOVIĆ, Novi Sad, "Samo jedan put"



NEDA RAČKI, Zagreb, HR, "Mali svjetlovi"

PROPOZICIJE KONKURSA

Tema: Igra svetlosti
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm za fotografije koje se šalju poštom (za digitalne fajlove 300 dpi). Ukoliko šaljete preko sajta, pročitajte ograničenja na stranici za upload. Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
ROK ZA SLANJE: DO 15. 9. 2010.
Fotografije slati na adresu:
 REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd
 za konkurs "Praksa na delu" ili poslati elektronski na adresu: www.refoto.rs – link Konkursi UPLOAD

SPONZOR KONKURSA



KRISTINA OBERLING, Virovitica, HR, "Pogled"



PREDRAG ĐERMANOVIĆ, Bajina Bašta, "Tara"



ALEKSANDRA KOSTIĆ, Niš, "Nataša"

SS digit www.ssdigit.com

Servis fotoaparata, kamera i foto opreme

Kraljice Marije 29
 011/322-36-74 | 065/33-70-330

ŠTAMPA FOTOGRAFIJA VISOKOG KVALITETA NA PENI, SLIKARSKOM PLATNU...

BIG PRINT

Đorđa Stanojevića 4, 11070 Novi Beograd,
 Tel: 011 3016 525, Fax: 011 3016 528;

Prijatelj časopisa ReFoto

radio na frekvencijama

99,1 MHz
 100,8 MHz
 105,4 MHz

BEOGRADSKA FOTO BERZA
 19.09.2010. GODINE
 TG Staklenac, Trg Republike, 10-16h

KUPOVINA PRODAJA RAZMENA

BESPLATNA KRATKA RADIONICA UPOTREBE BLICNEVA SA DODACIMA ZA SNIMANJE SVADBI I SVEČANOSTI OD 11 DO 13h

www.skolafotografije.com • www.fotosvet.rs
www.beogradskafotoberza.com
 ORGANIZATOR: "UG SINERGIJA" 063/211777

* Digitalna flexo mašina za štampu iz rolne

sistem 5m
 Štampanje Glasnik 113
 16000 i Leptir
 tel: 011-3432 988, 3432 987
 mob: 062 448 349
www.xantebalkans.rs

Ovlašćeni zastupnik i serviser DEGRAVA i XANTE proizvoda

- * Demo centar
- * Servis i tehnička podrška
- * Prodaja

* Digitalni printer
 * Format maksimalni 325mm x 1200mm
 * Težina papira do 502 gr

XANTE

- * Degrava EP0500
- * Volex CTP
- * Summa S02
- * Summa DEP
- * Summa DEP+
- * Synchro Workflow

www.xantebalkans.com

www.bmfoto.rs

Canon EOS 550D kit
 Canon EF-S 18-55mm f/3.5-5.6 IS
 18Mpix, Digid4, FullHD video sa manuelnim kontrolama
 Cena: 805eur

Canon EOS 7D
 Canon EF 18-135mm f/3.5-5.6 IS USM
 18.0 Megapixel CMOS Sensor,
 8fps Dual DIGIC 4, ISO 100-6400 (expandable to 12,800)
 Cena: 1370eur / 1700eur

Casio Exilim EXZ280
 Cena: 135eur + poklon

Fuji Finepix S1600
 Cena: 185eur

Olympus mju8000 - Cena: 290eur

you can **EOS** DISCOVERY
 We speak here

Panasonic **LUMIX** DIGITAL CAMERA SONY sony style

Jurija Gagarina 149, TC Piramida, TopShop
 Novi Beograd, 011 311 99 88
 Dunavska 12 (u pasažu), Novi Sad tel. 021 522 778
www.bmfoto.rs
info@bmfoto.rs

JEDINSTVENA PONUDA U SRBIJI!
IZABERI KOMBINACIJU I UŠTEDI!

UŠTEDITI 1,700 = K1	UŠTEDITI 1,800 = K2	UŠTEDITI 1,900 = K3	UŠTEDITI 2,200 = K4	UŠTEDITI 4,000 = K5	UŠTEDITI 5,100 = K6	UŠTEDITI 6,300 = K7	UŠTEDITI 3,700 = K8
UŠTEDITI 1,200 = K9	UŠTEDITI 1,300 = K10	UŠTEDITI 1,500 = K11	UŠTEDITI 3,200 = K12	UŠTEDITI 2,800 = K13	UŠTEDITI 2,500 = K14	UŠTEDITI 2,800 = K15	UŠTEDITI 2,600 = K16
UŠTEDITI 3,000 = K17	UŠTEDITI 2,500 = K18	UŠTEDITI 2,600 = K19	UŠTEDITI 4,500 = K20	UŠTEDITI 4,400 = K21	UŠTEDITI 4,500 = K22	UŠTEDITI 7,400 = K23	UŠTEDITI 8,400 = K24
UŠTEDITI 3,500 = K25	UŠTEDITI 3,000 = K26	UŠTEDITI 3,100 = K27	UŠTEDITI 6,500 = K28	UŠTEDITI 6,400 = K29	UŠTEDITI 6,500 = K30	UŠTEDITI 10,400 = K31	UŠTEDITI 11,400 = K32
UŠTEDITI 3,200 = K33	UŠTEDITI 3,500 = K34	UŠTEDITI 3,100 = K35	UŠTEDITI 7,500 = K36	UŠTEDITI 7,400 = K37	UŠTEDITI 7,500 = K38	UŠTEDITI 11,900 = K39	UŠTEDITI 12,900 = K40
UŠTEDITI 3,700 = K41	UŠTEDITI 3,700 = K42	UŠTEDITI 3,500 = K43	UŠTEDITI 8,400 = K44	UŠTEDITI 8,400 = K45	UŠTEDITI 8,500 = K46	UŠTEDITI 13,400 = K47	UŠTEDITI 14,400 = K48
UŠTEDITI 3,700 = K49	UŠTEDITI 3,700 = K50	UŠTEDITI 3,500 = K51	UŠTEDITI 8,400 = K52	UŠTEDITI 8,400 = K53	UŠTEDITI 8,200 = K54	UŠTEDITI 13,400 = K55	UŠTEDITI 14,400 = K56
UŠTEDITI 4,000 = K57	UŠTEDITI 3,700 = K58	UŠTEDITI 4,000 = K59	UŠTEDITI 8,400 = K60	UŠTEDITI 8,400 = K61	UŠTEDITI 8,200 = K62	UŠTEDITI 14,400 = K63	UŠTEDITI 15,400 = K64

SVE ZA FOTOGRAFE I VIDEOSNIMATELJE

FOTO SVET

www.fotosvet.rs
 Moneta, Bulevar kralja Aleksandra 84
 011/344 84 77 • moneta93@gmail.com

Pretplatite se na ReFoto

DOBIĆETE GRATIS ČASOPIS + POKLON PO IZBORU

■ ZA SAMO **3.000 DINARA**, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 GRATIS, dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu + **poklon Lowepro Peak PX 60** (foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru) ili **poklon šolju s utisnutim ReFoto logom**.

■ UKOLIKO ŽELITE, možete se pretplatiti i na 6 brojeva + 1 GRATIS za samo **1.500 dinara** (bez poklona).

■ Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi **88 km** (bez poklona)
Poštarina je uključena u cenu.

NAPOMENA: PONUDA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE
DOK TRAJU ZALIH!
POKLON ŠALJEMO ODVOJENO OD ČASOPISA!



šolja za kafu ili čaj s utisnutim logom časopisa

lowepro
Peak PX 60
FOTO-TORBA

Dimenzije: 14x6,5x16 cm

NARUČITE I STARE BROJEVE ILI NAŠA DRUGA IZDANJA



■ "ELEMENTARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE" prof. Dragoljub Kažić, din. 450 + 140 PTT

■ POVEZAN KOMPLET REFOTO časopisa za 2002, 2003, 2004, 2006 i 2007. godinu - 2.000 din.; 2009. godina - 3.490 din. + 160 PTT po kompletu;

■ "DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE" Foto-monografija, din. 1.500 + 180 PTT

■ "TOMISLAV PETERNEK - ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM" Foto-monografija, din. 7.000 + 400 PTT

Kupite stare brojeve

OD
125
DINARA

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA REFOTO (BROJEVI OD 1 DO 6, 29, 43 I 45 SU RASPRODATI).
OD BROJA 7 DO 44 CENA PO KOMADU JE 125 DIN.
OD BROJA 45 DO 54 CENA PO KOMADU JE 150 DIN.
OD BROJA 55 ZNOSI 250 DIN PLUS POŠTARINA OD 60 DINARA PO KOMADU

KAKO PLATITI?

ZA SRBIJU:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU: STUDIO ONE, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili
POZOVITE 011/30-34-373 prodavnica foto-opreme, Vuka Karadžića 7a, Beograd, u kojoj možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
FAX NA 011/7860-234 ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA: pretplata@refoto.co.rs

PRETPLATA ZA SRBIJU

ZA 12 + 1 BROJEVA IZNOSI 3.000 DINARA ILI ZA 6 + 1 BROJEVA IZNOSI 1.500 DINARA (poštarina je uključena u cenu)
Kopiju uplate uz napomenu za koji ste se poklon opredelili pošaljite e-mail na: pretplata@refoto.co.rs.

PRETPLATA ZA BIH

ZA 11 + 1 BROJEVA IZNOSI 88 KM (poštarina je uključena u cijenu)

Kopiju uplate dostaviti na faks: 051/324-445 ili poslati na adresu: REFOT BH Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO (BEZ BIH)

ZA 12 BROJEVA IZNOSI 80 EVRA

NAPOMENA: Specijalna ponuda ne važi za inostranstvo.
INSTRUCTION FOR CUSTOMER TRANSFERS IN EUR

56: Intermediary: BCITIMM
INTESA SANPAOLO SPA
MILANO, ITALY

57: Account with institution: DBDBRSBG
BANCA INTESA AD, BEOGRAD
MILENTIJA POPOVIĆA 7B
BEOGRAD, REPUBLIKA SRBIJA

58: Beneficiary: /RS35160005010023607637
STUDIO ONE DOO
BEOGRAD

ZA BIH:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU: REFOT BH, Tarasa Ševčenka 1, Banja Luka ili
POZOVITE 051/324-440 REFOT BH u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA: pretplata@refoto.co.rs

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate) 160-328850-16
(Samo za područje Srbije)

SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

ŽIRO RAČUN

5520230002214998 Hypo Alpe
Adria Bank, Banja luka
SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

BUDITE I VI KREATOR VAŠEG OMILJENOG ČASOPISA

POZIV ČITAOCIMA

Ako mislite da imate sjajne fotografije koje i ostatak sveta treba da vidi, informišite se za koje rubrike možete poslati fotografije i kako

KONKURSI

- Konkurs časopisa PRAKSA NA DELU;
- Konkurs s temom IGRA SVETLOSTI;
- Konkurs BEOGRAD U FOKUSU.

RUBRIKE

- PUTOPIS

Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- U FOKUSU

Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-KOMENTAR

Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

- FOTO-AMATER

Do dvadeset fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INT@RNET

- Na našoj interenet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju. Do deset fotografija, portret i kratak tekst o vama. Fotografije veličine do 500 piksela (duža strana) u rezoluciji 72 dpi, JPEG, RGB.
- Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za sve konkurse:

<http://www.refoto.rs/prijava.php>

Kako da pošaljete fotografije

@-POŠTOM

- prikačite fotografije uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
- ograničite veličinu jedne fotografije na 1,5 MB;
- maksimalna težina maila je do 10 MB.

U FOKUSU, citaoci@refoto.co.rs, subject: U fokusu
FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-komentar
FOTO-AMATER, citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-amater

POŠTOM

Fotografije odštampane na papiru ili narezane na CD (a možete i jedno i drugo). Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompaktdiskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. **Obavezno napišite podatke na poleđini fotografije ili u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada)**. Pažljivo ih upakujte (najbolje u kovertu s vazdušnim jastucima) ili ih dodatno ojačajte kartonom.

Adresa je ZA REFOTO, Studio One, Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

BLUR

M A G A Z I N E



photo: Karel Vojkovský

19

Nikon SONY
Canon TAMRON SIGMA
Pentax Panasonic BOWENS
OLYMPUS

FOTO STAR
BEOGRAD, SRBIJA
BULEVAR OSLOBODENJA 46
WWW.FOTOSTARNS.CO.RS
064/6406331

SVI APARATI IMAJU
GARANCIJU 2 GODINE

CANON EOS 1000 = 36000
CANON EOS 500D = 56000
CANON EOS 500D + 18-55 IS = 65000
CANON EOS 550D = 70000
CANON EOS 550D + 18-55 IS = 80000
CANON EOS 50D = 75000
CANON EOS 7D = 135000
CANON EOS 5D Mark II = 200000
CANON EOS 5D Mark II + 24-105 IS USM = 292000
CANON EOS 1D Mark IV = 410000
CANON EOS 1DS Mark III = 600000

RASPRODAJA
DSLR FOTOAPARATA
OBJEKTIVA
FOTO OPREME
I VIDEO KAMERA

Nikon | Servis

Foto Servis: Deli Radivoja 1, 11000 Beograd,
email: servis@refot.com, tel/fax: 011 / 644 - 7958

ŽELJKO KUZMAN

Pozdrav. Imam utisak da će za par godina Refoto postati hrvatski časopis u Srbiji, u zadnje vrijeme je sve više tekstova iz Hrvatske, u ovom broju oko trinaest! Po meni, previše dajete mjesta hrvatskoj kulturi. Zapostavili ste nas iz BiH-e! Nemojte me pogrešno shvatiti, nemam loše namjere. S poštovanjem.

Veoma nam je drago da je neko reagovao na očevidan porast materijala iz Hrvatske u poslednjih par meseci. Blago rečeno "bombardovani" smo materijalom iz Hrvatske, što o raznim dešavanjima, što fotografijama za konkurse, portfolia, putopise, za prikaz foto-amatera. Na žalost, to se ne može reći za Srbiju, kao ni za Bosnu i Hercegovinu, a još manje za Crnu Goru. Puno puta pozivali smo da nam šalžete fotografije, izveštaje s izložbi, konkursa, raznih druženja... Da nam šalžete vaše fotografije za brojne rubrike u časopisu namenjene upravo čitaocima. Mi vas ne možemo vući za rukav, a sada je konkurencija mnogo jača pa i borba za prostor u časopisu mora biti mnogo veća. Rado ćemo objaviti svaki kvalitetan prilog ili fotografiju koja stigne na adresu redakcije, e-poštu naših urednika ili na veb prezentaciju, ali vi morate da učinite taj prvi korak i kontaktirate nas. Verujte da smo se iskreno obradovali fotografijom pristiglom za rubriku "U fokusu" čiji je autor iz Travnika, dakle iz Bosne i Hercegovine koja se, čini nam se, uspravala poslednjih godinu dana. Ako ovo shvati kao poziv na buđenje biće nam veoma drago.

BOJAN DŽODAN

Želim samo još jednom da vam se zahvalim što ste me "fokusirali" ovog meseca i da pohvalim sponzora rubrike – Big print i zaposlene, koji su me prijatno iznenadili. Ne samo da su mi odštampali fotografiju koju sam želeo, nego su me pozvali da prisustvujem štampi. Svi zaposleni su izuzetno ljubazni, a tokom štampanja moje fotografije sve vreme je bio prisutan i direktor Big printa koji nam je pravio društvo. Što se tiče samog kvaliteta štampe, mislim da je na vrhunskom nivou. Moja fotografija je odštampana na foreksu, koji je debeo pola centimetra i dobila je potpuno novu dimenziju. Osim na foreksu, oni štampaju fotografije na velikom broju površina. Sve preporuke i pohvale za Big print. Za Refoto veliki pozdrav i nadam se ponovnom druženju.

Iako fotografije za ovu rubriku stižu nekako stidljivo, ipak uspešno da svakog meseca pronađemo one koji zaslužuju da budu "U fokusu". Što se nagrada tiče, one se razlikuju iz meseca u mesec i zavise od toga ko nam je u tom trenutku sponzor rubrike. Drago nam je da je nagrada koju ste osvojili Vama toliko značila. Poziv ostaje otvoren, i za Vas a i za sve one koji još uvek nisu poslali svoje fotografije.

SANJA JERGOVIĆ, ZAGREB

Poštovani, ja sam jedna pjegava žena koja jedva dočeka Refoto na zagebačkom kiosku. Doslavno sam zalučena fotografijom od osnovne škole, kada me mama upoznala s očuhom, koji je bio strastveni amaterski fotograf. Sa 9 godina počela sam fotkati s njegovom Praktikom i dobila svoj prvi "idiot" na kazete. Sav džeparac trošila sam na razvijanje fotografija. Imam skenove tih fotografija; to su barbike i medvjedići u čudnim poza-



ma, s plaktama kao pozadine. Sada imam skoro pa punih 37 godina i Canon 1000D. Voljela bih imati bolji fotoaparati, ali nažalost finansije mi to ne dopuštaju. Nikuda ne idem bez svog fotića. Najdraži motiv za fotkanje su mi moji šareni psi u pokretu (dalmatinski psi). Tih fotografija imam doslovno na lopate. Prošli tjedan sam bila u Splitu i na jedan grm pored mene sletio je žarko žuti vilin konjic. Laganim pokretima izvadila sam fotić, jer još do sada nisam imala priliku tako blizu poslikati ovu prelijepu životinju (inače sam veliki prirodnjak i obožavam prirodu i životinje). Prije nego sam ga uslikala, malo sam mu tepala i razgovarala s njim. Čak je dopustio da ga podragam po krilima. To me je baš jako raznježilo. Tada sam ga krenula fotografirati. Imala sam osjećaj da mi pozira i da mi se smije. Žao mi je što nije kristalno čist cijeli na fotografijama, pa sam u Photoshopu malo pojačala kontraste i boje. Moj suprug kaže da sam prejako "izfrizirala" fotke, a meni se nekako baš dopadaju, pa sam odlučila poslati ih uredništvu svoga omiljenog časopisa da ih pogleda i, ako budem imala sreće, iskomentira. Zanima me stručno mišljenje, jer ipak, ja sam samo (nažalost) bila i ostala – amaterka.

Ponekada se čudne stvari dešavaju sa, inače, veoma opreznim i plašljivim životinjama. Vi ste imali sreće da vam vilin konjic strpljivo pozira, a što se tiče komentara vašeg supruga, delimično je u pravu, jer ste tokom obrade izgubili najveći deo detalja u belinama, a ujedno ste u oduševljenju zaboravili da povedete više računa o onome šta se nalazi u drugom planu, odnosno pozadini. U ovom broju imate priču o obradi fotografija pomoću programa Camera Raw i, posebno, o kontroli kritičnih područja. Čak iako ne koristite Photoshop, možete iskoristiti principe obrade i na svojim snimcima sačuvati ceo tonski opseg. Očekujemo nove fotografije, a posebno one sa psima.

ĐULA BEZEG

Poštovani, tek sam sad dospao do novog broja. A u njemu iznenađenje. Ne mogu da naglašavam koliko mi znači što ste komentarisali moju fotografiju. Do sad mi niko stručan nije rekao ništa. A sada sam od vas dobio pozitivne kritike. A od ovih kritika samopouzdanje. Hvala. Uskoro vam šaljem još nekoliko radova, jer ne mogu da odlučim da li valjaju. Moram da čujem mišljenje profesionalnih stručnjaka. Do tada, svako dobro!

Kao što možete da vidite, još jedna fotografija je pronašla svoje mesto i to u novom izdanju rubrike "Analiza radova", koju smo sada nazvali "Foto-klinika", i koja će biti skup komentara, uputstava, tehnike i tehnologije... Kako je razgovor o fotografijama jedan od najboljih načina da se napravi korak dalje, pozivamo sve čitaoce da nam pošalju radove za sve rubrike. Vi ste odabrali jednu od najzanimljivijih, ali i najtežih kategorija u fotografiji, jer snimanje aktova zahteva mnogo toga: ideju, a potom i dobru organizaciju kako bi se ideja realizovala, opremu, modele... Sve što možemo da Vam kažemo u ovom trenutku jeste da hrabro grabite napred, a rezultati, odnosno dobre fotografije (koje želimo i mi da vidimo) stizaće same po sebi.

MIROSLAV MIŠIĆ

Srdačan pozdrav redakciji. Javljam vam se drugi put. Ja sam Miroslav Mišić, mladi amater fotografije iz Bosne i Hercegovine. Za koji dan punih 18 godina, tačnije 20. avgusta. Fotografijom sam se počeo baviti od marta ove godine, kada su mi braća kupila Nikon D5000, pošto su vidjeli da imam dara za umjetnost. Rado bih volio da jedna od mojih fotografija stupi u vaše novine, a evo, poslaću vam neke najbolje. Prije dva mjeseca sam bio na ekskurziji i napravio sam fenomenalne fotografije. Nadam se da onda nećete zamjeriti ako moj broj fotografija pređe preko 10 za ovaj naredni mjesec. U Nici sam uradio koju fotografiju i za vašu redakciju, s mojom veoma finom prijateljicom... Sem što fotografisem prirodu, ja fotografisem i modele. Dobjoj je fin gradić, a još ima veoma finih djevojaka... Evo šaljem vam neke fotografije, pa ih razmotrite malo. Volio bih rado da čujem vašu kritiku ili sugestiju. Pozitivnu ili negativnu, nebitno.

Za početak, želimo Vam srećan rođendan. Ono najlepše u bavljenju fotografijom jeste druženje i uživanje u bavljenju kreativnim poslom. Kao što vidimo, Vi ste počeli da fotografiju pretvarate u sastavni deo svog života, i jedino što Vam u ovom trenutku možemo savetovati jeste da što više radite i da pokušate da osmislite nešto što drugi fotografi nemaju. U ovom trenutku, to su grad Dobjoj i lepe devojkice. Ovo već zvuči kao ime neke buduće izložbe, zar ne?

SAVRŠENE FOTOGRAFIJE NA DOHVAT RUKU



Preporučena maloprodajna cena za Epson Stylus Photo PX650

13.500,00

Epson Stylus Photo PX650 je multifunkcionalni uređaj visoke definicije za fotografe entuzijaste. Preuzmite kontrolu nad kreativnim procesom uz pomoć štampanja, skeniranja i kopiranja fotografija kvaliteta boljeg od laboratorijskih kod kuće.

Štampajte, skenirajte i kopirajte fotografije koje prevazilaze laboratorijski kvalitet

- Personalizujte vaše CD i DVD medije sa direktnim štampanjem na pogodne diskove
- Gledajte i štampajte fotografije direktno sa memorijske kartice korišćenjem LCD ekrana veličine 6,3 cm
- Brzo štampanje fotografija veličine 10x15 cm za oko 12 sekundi
- Epson Claria fotografsko mastilo daje vam sjajne, dugotrajne fotografije koje traju i do 98 godina u foto ramu ili preko 200 godina u albumu
- Štedite novac koristeći zasebne kertridže – menjajte samo boju koju istrošite
- Štampajte velike fotografije bez okvira do veličine A4
- Počinite odmah da štampate fotografije sa pakovanjem Epson foto papira koje se nalazi u kutiji

EPSON
EXCEED YOUR VISION

BSProcesor
Zajedno možemo mnogo.

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

BEOGRAD: BEL COMPUTERS 354 11 25 • BIG BANG 22 86 652 • COMPUTERLAND 30 99 595 • COM TRADE SHOP 344 63 57 • EWE COMP 3165 111 • GIGATRON 24 11 479 • GRAPPOLO INTERNATIONAL 309 14 21 • LIST COMPUTERS 361 91 92 • MARKANTEX 712 91 17 • MULTICOM 303 4 505 • ONLINE COMPUTERS 320 77 60 • PAKOM COMPUTERS 0700 107 107 • PC PRACTIC 208 36 77 • PC4U 218 01 34 • SOLUTION JM 30 89 500 • WIN WIN 26 88 933 • ČUPRIJA: INTERCOM COMPUTERS 035 477 077 • GORNJI MILANOVAČ: USPON 032 714 552 • NOVI SAD: IQ COMPUTERS 021 453 833 • LIM-IT 021 422 447 • NOVEL 021 426 100 • POSITIVE 021 472 03 88 • WIN WIN 021 63 96 950 • NIŠ: PAKOM SHOP 018 513 153 • COMTEL 018 530 353 • WIN WIN 018 517 477 • ČAČAK: USPON 032 340 410 • WIN WIN 032 303 000 • JAGODINA: LINK 035 245 245 • KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102 • KRAGUJEVAC: LIST COMPUTERS 034 364 012 • MINE DOO 034 304 970 • MULTICOM 034 501 735 • WIN WIN 034 365 735 • KRALJEVO: USPON 036 235 749 • WIN WIN 036 235 875 • KRŠEVAC: LINKOM 037 44 33 71 • LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01 • KATALOG 016 213 313 • NOVA PAZOVA: BETATRON DOO 022 323 636 • PARACIN: GMG COMPUTERS 035 569 444 • POŽEGA: SKY COMPUTER CENTER 031 825 125 • PANČEVO: DM COMPUTERS 013 355 567 • SZTR IMPERA 013 300 375 • RAŠKA: USPON 036 736 050 • RUMA: LIM-IT 022 432 552 • SENTA: SABOTRONIC 024 815 307 • SREMSKA MITROVICA: LIM-IT 022 615 154 • STARA PAZOVA: ALF-COMPUTERS 022 316 419 • SUBOTICA: DG COMPUTERS 024 557 689 • ŠABAC: PC MARKET 015 310 133 • TUTIN: ANSOFT 020 810 180 • UŽICE: PETAR PAN 031 511 139 • WIN WIN 031 524 981 • VALJEVO: URIDIUM TRADE 014 292 222 • VRŠAC: AB KANON TEHNOBIRO 013 838 884 • ZAJEČAR: GENIUS SHOP 019 42 67 68 • ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780 • MPA 023 566 414 • BRČKO: BSP +387 (49) 230 290